

VENDIM
Nr. 271, datë 2.5.2024

**PËR MIRATIMIN E STRATEGJISË KOMBËTARE PËR MIGRACIONIN 2024-2030
DHE TË PLANIT TË SAJ TË VEPRIMIT 2024-2026**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e ministrit të Brendshëm, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Strategjisë Kombëtare për Migracionin 2024–2030 dhe të planit të saj të veprimit 2024–2026, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.
2. Ngarkohen të gjitha ministratë e linjës dhe institucionet qendrore, për të cilat në strategji dhe në planin e veprimit janë përcaktuar detyra të veçanta, për zbatimin e këtij vendimi.
Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

PASQYRA E LËNDËS

PJESA I – KONTEKSTI STRATEGJIK

Hyrja dhe qëllimi i dokumentit

Kuadri ligjor dhe institucional, arritjet, dhe mësimet e nxjerra

Kuadri strategjik kombëtar

Kuadri ndërkombëtar dhe dokumente kryesore strategjike për Shqipërinë

Kuadri institucional

Arritjet dhe mësimet e nxjerra për periudhën 2019–2022

Përmirësimi i cilësisë së të dhënave të migracionit

Zhvillimi i kuadrit ligjor

Qeverisja institucionale e migracionit

Bashkëpunimet rajonale dhe ndërkombëtare

Mësimet e nxjerra

Forcimi i sistemit të azilit

Prespektiva gjinore

Vizioni i strategjisë

Vizioni

Treguesit e ndikimit dhe treguesit e rezultateve

PJESA II – QËLLIMI I POLITIKAVE DHE OBJEKTIVAT SPECIFIKË TË STRATEGJISË

Qëllimi i politikës I: Garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri

Qëllimi i politikës II: Zhvillimi i politikave efektive për migracionin për arsye punësimi, duke rritur ndikimin pozitiv të migracionit në zhvillimin social-ekonomik kombëtar/vendor

Qëllimi i politikës III: Promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare

Qëllimi i politikës IV: Forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkerkuesve dhe refugjatëve dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme

PJESA III – MEKANIZMAT KOORDINUES, ZBATUES DHE MONITORUES

PJESA IV – PLANI I VEPRIMIT DHE ZBATIMI I BURIMEVE FINANCIARE

Shtojca 1: Format i përmbledhur i planit të veprimit

Shtojca 2: Formati i kostuar dhe i detajuar i planit të veprimit

Shtojca 3: Formatet e pasaportave të indikatorëve

Shtojca 4: Formatet e masave prioritare

PJESA I – KONTEKSTI STRATEGJIK HYRJA DHE QËLLIMI I DOKUMENTIT

Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i Veprimit 2024–2030 pasqyrojnë prioritetet e qeverisë së Shqipërisë për menaxhimin efektiv të migracionit. Ky dokument strategjik është shprehje konkrete e zotimit dhe angazhimit të qeverisë shqiptare për të trajtuar sfidat, në lidhje me menaxhimin e flukseve migratore, identifikimin e mundësive që ofrojnë mbrojtje dhe zgjidhje të qëndrueshme për migrantët, si dhe maksimizimin e ndikimit të migracionit në zhvillimin e vendit. Hartimi i këtij dokumenti strategjik pasqyrojnë njëkohësisht përpjekjet e përbashkëta të institucioneve për të bashkërenduar punën ndërmjet tyre, me qëllim gjetjen e zgjidhjeve efektive për promovimin e të drejtave të migrantëve, si dhe integrimin e tyre në shoqërinë shqiptare. Strategjia është konceptuar si një udhërrëfyes vizionar që përshkruan qasjen strategjike drejt mirëqeverisjes së migracionit.

Në këtë dokument pasqyrohen aspiratat e qeverisë shqiptare për t'iu përgjigjur detyrimeve, në kuadër të agjendës kombëtare të integritimit në BE, që ka të bëjë kryesisht me përmbushjen e detyrimeve të kapitullit 24 në fushën e azilit dhe migracionit, dhe kapitullit 23 për lëvizjen e lirë, si dhe detyrimet ndërkombëtare që rrjedhin nga konventat dhe marrëveshjet e ratifikuara në këtë fushë. Për më tepër, formulimi i objektivave specifike dhe masave prioritare është në përputhje me pesë shtyllat e planit të veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor. Në këtë kontekst, strategjia plotësohet edhe nga Strategjia Ndërsektoriale e Menaxhimit të Integruar të Kufirit (2021–2027) dhe, për sa i përket luftës kundër kontrabandës së migrantëve, nga Strategjia Kombëtare Kundër Krimit të Organizuar dhe Krimeve të Rënda, si dhe nga angazhimi sipas një Aleance Globale Kundër Kontrabandës së Migrantëve, e nisur nga Komisioni Evropian në nëntor 2023.

Për sa i përket harmonizimit me politikat kombëtare, objektivat dhe masat e parashikuara në strategjinë e re janë të ndërlidhura me programin e qeverisë 2021–2025, ku një ndër prioritetet kryesore është vëmendja e shtuar ndaj promovimit të politikave për të maksimizuar përfitimet e migracionit për migrantët dhe shoqërinë shqiptare. Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i Veprimit 2024–2030 bazohet gjithashtu në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrimin Evropian (SKZHIE), e cila është një ndër dokumentet ombrellë të politikave që siguron zhvillimin e vendit në të gjitha fushat, në përputhje me drejtimit strategjike dhe në kuadër të integritimit të tij në BE. SKZHIE-ja e konsideron migracionin si një aspekt të rëndësishëm për zhvillimin social dhe ekonomik të Shqipërisë.

Hartimi i këtij dokumentit të ri strategjik shënjon gjithashtu një moment të rëndësishëm në rrugëtimin e Shqipërisë drejt Bashkimit Evropian, prioritetit i cili udhëheq agjendën qeverisëse të vendit. Vlen të theksohet se në frymën e proceseve globale të migracionit dhe integritimit të vendit në BE, ofrimi i një përgjigjeje të plotë ndaj sfidave dhe mundësive të migracionit paraqet vizionin e qeverisë shqiptare në fushën e migracionit deri në vitin 2030. Si i tillë, vizioni i strategjisë është fryt i frymëzimit të lëvizjeve dhe trendeve globale migratore, të kombinuara me procese reformuese të vendit në përmbushje të standardeve ndërkombëtare dhe integritimit të Shqipërisë në BE. Në këtë drejtim, qëllimi strategjik është qeverisja efektive e migracionit përmes trajtimit dhe menaxhimit të çështjeve dhe sfidave që dalin nga lëvizjet migratore, me synimin për të rritur ndikimin e migracionit në zhvillimin e migrantëve dhe shoqërisë.

Vlen të përmendet se, zbatimi i strategjisë do të konsiderohet i lidhur ngushtësisht me realizimin e angazhimeve të qeverisë shqiptare, në kuadër të zbatimit të nismave ndërkombëtare dhe forcimit të partneriteteve me vendet e rajonit dhe të botës. Nevoja për të rritur në maksimum mundësitë që sjell lëvizshmëria dhe për t'u përballur me sfidat e saj është pranuar si e tillë me përfshirjen e migracionit në Agjendën 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm dhe me miratimin e Paktit Global për Migracion të Sigurt, të Organizuar dhe të Rregullt, dhe Paktit Global për Refugjatët. Në këtë këndvështrim, ky dokument strategjik është hartuar në përputhje të plotë me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) dhe më konkretisht me objektivin 10.7 për zhvillimin e “Politikave të mirëmenaxhuara të migracionit”, si dhe objektivat e Paktit Global për Migracionin (PGM), të cilat kontribuojnë drejtpërdrejt për përmbushjen e objektivave të SKZHIE-së, në lidhje me qeverisjen e migracionit. Shqipëria ka votuar pro miratimit të PGM-së dhe është angazhuar në mënyrë aktive në procesin e zhvillimit të tij, duke përfshirë disa takime konsultimi në nivel kombëtar dhe rajonal. Për këtë arsye,

përzgjedhja dhe formulimi i objektivave të Strategjisë Kombëtare të Migracionit është bazuar në priorizimin e objektivave të Paktit Global për Migracionin.

Për sa i përket ndërlidhjes me proceset dhe dokumentet strategjike ndërkombëtare, për hartimin e këtij dokumenti, janë marrë parasysh të gjitha konventat dhe marrëveshjet që mbrojnë të drejtat e migrantëve dhe promovojnë zhvillimin e qëndrueshëm.

Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i Veprimit 2024–2030 janë hartuar nga grupi ndërinstitucional i punës, i ngritur me urdhrin e kryeministrit nr. 9, datë 26.1.2023, si dhe në bashkëpunim me institucionet e përfshira në zbatimin e politikave dhe dokumenteve strategjike në fushën e migracionit. Procesi i hartimit të strategjisë është mbështetur me ekspertizë kombëtare dhe me ekspertizë ndërkombëtare, nga Organizata Ndërkombëtare e Migracionit (IOM).

Ky dokument politik do të shërbejë si instrumenti kryesor operacional për të bashkërenduar ndërveprimin institucional për arritjen e katër objektivave strategjikë. Strategjia ka përcaktuar detyrat kryesore të të gjitha institucioneve të përfshira për realizimin e masave konkrete, dhe e përcakton Ministrinë e Brendshme si një institucion lider në drejtim të menaxhimit të migracionit. Si e tillë, strategjia promovon qasjen e bashkëpunimit dhe gjithëpërfshirjes së të gjithë aktorëve që mund të kontribuojnë për arritjen e objektivave strategjikë. Kjo qasje nënkupton gjithashtu krijimin e një sinergie midis institucioneve shtetërore, institucioneve të pavarura, shoqërisë civile, si dhe partnerëve ndërkombëtarë për të trajtuar sfidat e migracionit dhe për të kapitalizuar mundësitë e paraqitura nga migracioni, duke u përqendruar tek zhvillimi ekonomik, integrimi social dhe mbrojtja e të drejtave të migrantëve.

KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL, ARRITJET DHE MËSIMET E NXJERRA

Kuadri ligjor

Shqipëria ka një kuadër ligjor të plotë sa i takon garantimit të të drejtave të migrantëve, ku përfshihet dhe zbatimi i të drejtave themelore për punëtorët migrantë dhe anëtarët e familjeve të tyre, të cilat mbrohen nëpërmjet dispozitave të kuadrit ligjor kombëtar dhe konventave ndërkombëtare të ratifikuara nga Shqipëria, veçanërisht instrumenteve, të tilla si:

- Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut;
- Konventa Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Drejtave të të gjithë Punëtorëve Migrantë dhe Anëtarëve të Familjes së tyre (ICRMW);
- Konventa e Organizatës Ndërkombëtare të Punës (ILO) nr. 97 dhe nr. 143;
- Konventa për të Drejtat e Fëmijës (CRC);
- Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike (ICCPR);
- Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore (ICESCR);
- Konventa e vitit 1951 mbi Statusin e Refugjatëve dhe protokollin e saj i vitit 1967;
- Konventa për Statusin e Personave pa Shtetësi;
- Konventa mbi Zvogëlimin e Pashtetësisë.

Zbatimi i dispozitave të konventave të ratifikuara në lidhje me të drejtat e migrantëve në përgjithësi dhe punëtorëve migrantë, sigurohet nga legjislacioni kombëtar nëpërmjet ligjeve, akteve nënligjore, urdhrave apo udhëzimeve në fuqi.

E drejta parësore parashikohet nga ligjet themelore, të tilla si Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë dhe Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë, i cili rregullon marrëdhëniet e punonjësve vendas dhe të huaj, dhe zbatohet njëjloj si për shtetasit shqiptarë ashtu edhe për të huajt, si dhe ligje të tjera kryesore, si: ligji nr. 79/2021, “Për të huajt”; ligji nr. 10/2020, “Për azilin në Republikën e Shqipërisë”; ligji nr. 9668, datë 18.12.2006, “Për emigrimin e shtetasve shqiptarë për qëllime punësimi”; ligji nr. 10221/2020, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, etj. Ndërkohë që legjislacioni dytësor është kuadri rregullator që buron nga këto akte ligjore, kryesisht vendime të Këshillit të Ministrave dhe urdhra apo udhëzime specifike që rregullojnë dhe lehtësojnë procedurat e qëndrimit të ligjshëm për të gjithë të huajt që dëshirojnë të jetojnë apo punojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Legjislacioni kombëtar për migracionin, në përgjithësi, pasqyron parimet e konventave ndërkombëtare për të drejtat e migrantëve. Zbatimi i këtyre të drejtave realizohet nëpërmjet disa parimeve të përgjithshme si: respektimi i të drejtave të njeriut, mosdiskriminimi, mosnënshtrimi ndaj torturës, trajtimit apo dënimit mizor, çnjerëzor apo poshtërues, parimi i integritetit dhe dinjitetit,

bashkimit familjar, garantimit të kujdesit shëndetësor, arsimimi, integrimi social, etj.

Më konkretisht, ligji “Për të huajt”, si një nga aktet ligjore në përputhje me 18 akte të *acquis* të BE-së, garanton pajtueshmërinë e dispozitave të tij me të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë dhe instrumentet ndërkombëtarë të ratifikuar, në mënyrë të veçantë për t’u siguruar që dispozitat e tij të jenë në përputhje me parimin e interesit më të mirë të fëmijës, parimin e të drejtës për jetë familjare, parimin e moskthimit, parimin e procedurave të drejta dhe transparente. Ky ligj synon përmirësimin e fushës së të drejtave të të huajve, në drejtim të mbrojtjes së migrantëve dhe anëtarëve të familjes së tyre, refugjatëve dhe azilkërkuesve.

Ligji gjithashtu garanton të drejtën e qëndrimit apo punësimit të ligjshëm në RSH, nëpërmjet pajisjes me leje qëndrimi dhe leje unike, sipas disa kategorive përkatëse, siguron të drejtën për akses në programe dhe shërbime integrimi për të huajt, mundësinë e ofrimit më të mirë të informacionit, procedurave të lehtësuara për t’u pajisur me leje qëndrimi dhe leje unike, të drejtën e pajisjes me dokumente sipas standardeve ndërkombëtare të certifikuara, si dhe me dokumente të posaçme udhëtimi në raste humbjeje, dëmtimi, apo zëvendësimi të tyre. Në parashikimet e ligjit “Për të huajt” nuk përjashtohet dhe mundësia apo e drejta e ankimimit në rrugë administrative sipas legjislacionit në fuqi.

Sa i takon akteve nënligjore që burojnë nga ky ligj, ato rregullojnë dhe japin hollësi lidhur me aspekte të rëndësishme të migracionit të rregullt dhe migracionit të parregullt. Më konkretisht, vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 858, datë 29.12.2021, është akti kryesor që përcakton rregullat për kriteret, procedurat dhe të gjithë dokumentacionin e nevojshëm për hyrjen, qëndrimin e ligjshëm, si dhe trajtimin e të huajve në territorin e Republikës së Shqipërisë. Këto rregulla përcaktohen sipas motivit dhe qëllimit të aplikimit, dhe lejojnë pajisjen me leje qëndrimi apo leje unike në Shqipëri.

Vendimi nr. 857, datë 29.12.2021, si një bashkëpropozim i ministrive përgjegjëse për të dhënat e migracionit në vend, përkatësisht Ministrisë së Brendshme, Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, miratoi ngritjen dhe funksionimin e Regjistrit Elektronik Kombëtar për të Huajt (REKH) në Republikën e Shqipërisë, si baza kryesore shtetërore që do të administrojë, mbledhë dhe përditësojë të dhënat për shtetasit e huaj. Konkretisht, nëpërmjet moduleve përkatëse ky regjister do të përmbajë të dhëna lidhur me shtetasit e huaj të pajisur me vizë, me leje qëndrimi dhe leje unike, sipas parashikimeve ligjore të sipërcituara, si dhe për personat me qëndrim të parregullt në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Trajtimi i të huajve të parregullt në Republikën e Shqipërisë, si dhe procedurat për sigurimin e asistencës në transit, procedurat e kthimit apo organizimin e operacioneve të përbashkëta të kthimit në rrugë ajrore, trajtohen në udhëzimet e ministrit të Brendshëm dhe të ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme, duke u bazuar në direktivat përkatëse komunitare.

Gjithashtu, janë miratuar dhe shumë akte të tjera nënligjore, të cilat rregullojnë bashkëpunimin e strukturave përkatëse për migracionin apo përcaktojnë dispozita rregullatorë, lidhur me procedurën e zgjatjes së afatit të qëndrimit, regjistrimit të të huajt në autoritetin përgjegjës vendor për kufirin dhe migracionin, pajisjes me ftesë paraprake, përcaktimit të vlerës së investimit për pajisjen me leje unike për investitorët, për miratimin e lejes unike, si dhe format e dokumenteve të ndryshme për të huajt, në rast humbjeje apo dëmtimi të tyre.

Edhe ligji nr. 10 2021, “Për azilin në RSH”, si një akt ligjor i përafëruar me Sistemin e Përbashkët Evropian të Azilit apo konventat ndërkombëtare, në dispozitat e tij parashikon si të drejtë themelore të drejtën për azil, për të gjithë shtetasit e huaj ose personat pa shtetësi, të cilët ndodhen jashtë territorit të vendbanimit të tyre, por për arsye objektive si: frika e persekutimit për shkak të racës, besimit fetar, kombësisë, anëtarësisë në një grup të caktuar apo të bindjes politike, nuk kërkojnë mbrojtjen e atij vendi.

Ndër parimet kryesore ku bazohet ky ligj, diktuar dhe nga Konventa e Gjenevës, vlen të përmendet parimi i moskthimit, ndërkohë që respektimi i të drejtave dhe lirive themelore të sanksionuara dhe nga konventat e tjera ndërkombëtare, ndalimi i dëbimit, e drejta për lirinë nga tortura dhe trajtimi mizor, çnjerëzor dhe degradues, e drejta e procedurave dhe garancive ligjore për ndihmën juridike falas nga shteti, e drejta për kushtet minimale të jetesës, për kujdes shëndetësor, për arsimim, për punësim dhe trajnime profesionale, e drejta për bashkim familjar, për të pasur një përkthyes, apo dhe

e drejta e ankimit, mbeten kryefjala e këtij ligji.

Respektimi i të drejtave të punëtorëve migrantë sigurohet jo vetëm nëpërmjet kuadrit ligjor ndërkombëtar dhe kombëtar, por edhe nëpërmjet veprimtarisë së të gjithë institucioneve që ushtrojnë aktivitetet e tyre në këtë fushë, organizatave të ndryshme jofitimprurëse dhe OJF-ve, apo organizatave ndërkombëtare që ndihmojnë Shqipërinë, si: Organizata Ndërkombëtare për Migracionin (IOM), Organizata Ndërkombëtare e Punës (ILO), Komisioneri i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR), Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët (UNICEF). Po ashtu kontribut të vazhdueshëm dhe të vlefshëm për arritjen e standardeve evropiane në politikat migratore kanë agjencitë e Bashkimit Evropian, si: FRONTEX dhe Agjencia e Bashkimit Evropian për Azilin (EUAA). Këto organizma i përqendrojnë veprimtaritë e tyre te mbrojtja e të drejtave të njeriut, të të drejtave të fëmijëve, të të drejtave të grave dhe të të drejtave të grupeve të tjera të cënueshme. Nëpërmjet programeve apo projekteve të tyre, ato kanë ndikuar në përmirësimin e kuadrit ligjor, në përgatitjen e statistikave dhe studimeve të ndryshme, si dhe në forcimin e kapaciteteve institucionale dhe burimeve njerëzore që merren me çështjet e migracionit. Përpjekjet e tyre bashkëpunuese kontribuojnë, po ashtu, në sigurimin e të drejtave dhe mirëqenies së punëtorëve migrantë dhe popullatave të cënueshme.

Në përmbushje të angazhimeve ndërkombëtare të Shqipërisë në fushën e mbrojtjes, ligji nr. 10/2021, “Për azilin në Republikën e Shqipërisë”, përcakton kushtet për dhënien e formave të ndryshme të mbrojtjes për azilkërkuesit, duke përfshirë statusin e refugjatit, mbrojtjen plotësuese dhe të përkohshme. Miratimi i ligjit ka përafruar kuadrin shqiptar të mbrojtjes me standardet e përcaktuara në Sistemin e Përbashkët Evropian të Azilit (CEAS). Ligji përcakton procedurën për shqyrtimin e kërkesave për mbrojtje ndërkombëtare, duke kërkuar që të ekzistojnë kushtet e duhura për një vlerësim gjithëpërfshirës të arsyeve për dhënien e statusit të refugjatit ose njohjen e statusit të mbrojtjes plotësuese dhe vendosjen e afateve kohore për shqyrtimin e kërkesës. Përcaktohen nocionet “vend i sigurt i origjinës”, “vend i tretë i sigurt”, “procedurë e përsheptuar” dhe “aplikime dukshëm të pabazuara”. Përshekruhen rrethanat në të cilat një person humb statusin e mbrojtjes ndërkombëtare. Ligji përcakton se në cilat kushte mund të kufizohet liria e lëvizjes së aplikantit ose mund të kryhet largimi i tij/saj nga territori i vendit. Parashikohen masa të dedikuara për të përballuar një trajtim të veçantë për personat që i përkasin kategorisë së veçantë, të përcaktuar përmes vlerësimit individual. Në veçanti, të miturve të pashoqëruar duhet t’u caktohet një kujdestar dhe t’u ofrohet strehim dhe kujdes i specializuar. Ligji përcakton të drejtat dhe detyrimet e aplikantëve për mbrojtje ndërkombëtare, refugjatëve dhe përfituesve të mbrojtjes plotësuese. Brenda dy viteve nga marrja e mbrojtjes, refugjatët dhe personat që gëzojnë mbrojtje plotësuese kanë të drejtë për bashkim familjar nëse mund të dëshmojnë se kanë strehim të duhur, të ardhura të qëndrueshme dhe sigurim sëmundjeje.

Sa i takon reduktimit të pashtetësisë, në zbatim dhe të konventave kryesore në këtë fushë, është miratuar udhëzimi i ministrit të Brendshëm nr. 87, datë 21.6.2023, “Mbi dokumentacionin dhe procedurën për aplikimin, vlerësimin, miratimin dhe refuzimin e kërkesës për shpalljen e statusit të pashtetësisë”. Qëllimi i miratimit të këtij akti është shpallja apo dhënia e statusit të pashtetësisë, të gjithë atyre shtetasve të cilët kërkojnë përfitimin e këtij statusi, me qëllim garantimin e të drejtave dhe të lirive themelore, në cilindo vend që gjenden ata.

Marrja e këtij statusi i shërben një personi të huaj pa shtetësi që të aplikojë për t’u pajisur me leje qëndrimi për personat pa shtetësi, apo leje humanitare, si dhe për t’u pajisur me dokument udhëtimi për këtë kategori, sipas legjislacionit në fuqi për të huajt. Dokumenti i udhëtimit i lejon personit pa shtetësi të udhëtojë me të drejtën e rikthimit në Republikën e Shqipërisë, brenda periudhës së vlefshmërisë së dokumentit (dokumenti është i vlefshëm për një periudhë 2-vjeçare).

Më konkretisht, udhëzimi është hartuar në përputhje me standardet ndërkombëtare ekzistuese dhe praktikën më të mirë të shteteve që kanë procedura për përcaktimin e statusit të pashtetësisë, të cilat vlen të përmendet se janë të ngjashme me procedurat e përcaktimit të statusit të refugjatit. Gjatë hartimit të tij, janë marrë parasysh dhe garantitë themelore procedurale për të garantuar drejtësi dhe transparencë, të cilat zbatohen dhe në praktikën aktuale të vendeve të tjera, të tilla si: mundësia për intervistë, ndihma me përkthim, përcaktimi i afatit për marrjen e vendimit pas dorëzimit të aplikimit,

e drejta për të marrë vendimin në formë të shkruar, si dhe e drejta e ankimit.

Procedurat për përcaktimin e pashtetësisë marrin parasysh dhe nevojat e veçanta të aplikantëve, sidomos kur personi është i mitur ose person me aftësi të kufizuara, i shoqëruar nga prindi apo një përfaqësues ligjor i autorizuar, që ndikon në aftësinë e tij/saj për të marrë pjesë në procedura në mënyrë të barabartë me të tjerët.

Gjithashtu, në bazë të Konventës së vitit 1954, rekomandohet që shtetet palë të lehtësojnë sa më shumë të jetë e mundur natyralizimin e personave pa shtetësi. Procedura për përcaktimin e pashtetësisë është mënyra e duhur për t'i dhënë zgjidhje përfundimtare pashtetësisë së një personi, përmes marrjes së një statusi të caktuar apo marrjes së shtetësisë.

Për sa i përket ofrimit të zgjidhjeve të qëndrueshme për migrantët dhe konkretisht garantimit të qëndrimit afatgjatë nëpërmjet marrjes së shtetësisë shqiptare, baza ligjore ofrohet nga ligji nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, i cili mundëson fitimin e shtetësisë shqiptare sipas kategorive dhe kushteve përkatëse (me lindje, me origjinë, me natyralizim, birësim apo kur ka interes kombëtar për fushën e arsimit, shkencës, artit, kulturës, ekonomisë, sportit).

Ligji kryesor që trajton migracionin për shtetasit shqiptar dhe atyre të rikthyer, duke zëvendësuar ligjin e mëparshëm për migracionin, është ligji “Për emigrimin e shtetasve shqiptarë për qëllime punësimi”.¹ Ky ligj synon të rregullojë çështjet e emigracionit që kanë të bëjnë me shtetasit shqiptarë që largohen nga vendi për punësim ose arsim profesional. Ligji synon të rregullojë një pjesë të proceseve të emigrimit, si dhe të sigurojë mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave ekonomike dhe sociale të emigrantëve. Për më tepër, ligji synon të zgjerojë mundësitë e migrimit të rregullt për të parandaluar emigracionin e parregullt dhe veçanërisht trafikimin e qenieve njerëzore.

Menaxhimi i emigracionit në logjikën e këtij ligji nënkupton procesin e hartimit dhe zbatimit të politikave për përmirësime ligjore, si dhe rritjen e kapaciteteve administrative të institucioneve zbatuese, por edhe harmonizimin me legjislacionin dhe politikën e vendeve pritëse. Në kuadër të agjendës së integritetit të Shqipërisë në BE, ky proces ka nisur tashmë me vendet anëtare të BE-së.

Pavarësisht sfidave që paraqet ky ligj lidhur me zbatimin, ai mbetet ende ligji kryesor që trajton një pjesë të çështjeve të migracionit, duke u përqendruar tek emigracioni. Ndryshimet e miratuara në vitin 2011 tregojnë një përpjekje shtesë për sa i përket zbatueshmërisë së ligjit, me fokus riintegrimin e emigrantëve të kthyer, duke përcaktuar përgjegjësitë konkrete të ministrive të linjës, në lidhje me përfitimet e shërbimeve specifike në fushën e shëndetësisë, arsimit, punësimit apo sipërmarrjes, mbrojtjes sociale dhe strehimit.

Strategjia Kombëtare e Migracionit dhe Plani i Veprimit 2019–2022 ishte dokumenti politik kryesor i fushës së migracionit, i cili udhëhoqi punën e institucioneve të përfshira. Sipas këtij dokumenti, migracioni për motive punësimi është një faktor me ndikim të rëndësishëm në zhvillimin e vendit. Si i tillë, dokumenti parashikonte masat dhe objektivat përkatëse. Një nga shtyllat kryesore të këtij dokumenti ishte zhvillimi i politikave efektive për migracionin për motive punësimi, me qëllim rritjen e ndikimit pozitiv të migracionit në zhvillimin social-ekonomik vendor dhe kombëtar. Pavarësisht se periudha e zbatimit ka përfunduar, qasja për hartimin, zbatimin dhe monitorimin e politikave të ardhshme të punësimit, duke marrë parasysh ndikimin e migracionit në tregun e punës, mbetet e rëndësishme. Objektiva të tjerë synonin mbështetjen e formave të ndryshme të migrimit, si dhe nxitjen e përfshirjes së diasporës në zhvillimin social-ekonomik të vendit.

Ligji për nxitjen e punësimit² përmban dispozita specifike që synojnë lehtësimin e përfshirjes së emigrantëve të kthyer në masat aktive dhe pasive të tregut të punës. Ky ligj përcakton si anëtarë të kategorisë së grupeve të veçanta punëkërkuesit e papunë që janë kthyer nga emigracioni gjatë dy viteve të fundit. Kategoria e grupeve të veçanta përfshin po ashtu individët nën moshën 29 vjeç, si një përpjekje strategjike për të trajtuar një nga shkaqet kryesore të emigrimit. Në përputhje me dispozitat e ligjit për nxitjen e punësimit, janë ratifikuar akte të shumta nënligjore. Këto akte nënligjore vendosin rregulla dhe kritere që rregullojnë programet e veçanta të punësimit, duke përfshirë aspekte të tilla si: punësimi, trajnimi, praktikat profesionale, vetëpunësimi, puna në komunitet etj. Ky ligj vë

¹ Ligji nr. 9668, datë 18.12.2006, “Për emigrimin e shtetasve shqiptarë për qëllime punësimi”, i ndryshuar.

² Ligji nr. 15/2019, “Për nxitjen e punësimit”.

theksin tek integrimi në tregun e punës dhe integrimi social i këtyre grupeve të veçanta. Ai parashikon krijimin e infrastrukturës dhe burimeve thelbësore në nivel rajonal dhe vendor për të ofruar shërbime të personalizuar. Kjo përfshin këshillim të specializuar për karrierën dhe punësimin, të përshtatura sipas nevojave të individëve.

Ligji “Për mbrojtjen nga diskriminimi”³, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit, në lidhje me të gjitha grupimet e parashikuara në të, dhe ka për qëllim sigurimin e të drejtës së çdo personi për mbrojtje të barabartë nga ligji, barazi të shanseve dhe mundësive për të ushtruar të drejtat, për të gëzuar liritë dhe për të marrë pjesë në jetën publike, si dhe mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin. Ky ligj zbatohet për të gjithë personat që jetojnë dhe qëndrojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë, duke përfshirë këtu mundësi të barabarta trajtimi si për kategorinë e migrantëve të rregullt dhe atyre të parregullt.

Ndryshimet e miratuara në ligjin “Për vetëqeverisjen vendore” në vitin 2019,⁴ i ngarkuan njësitë të vetëqeverisjes vendore (NJVV) përgjegjësi shtesë duke kërkuar ngritjen e një njësie të posaçme për diasporën dhe migracionin. Funksionet e kësaj strukture përfshijnë ofrimin e mbështetjes, informacionit dhe shërbimeve për migrantët, në lidhje me mundësitë e investimit, si dhe riintegrimin social të migrantëve të kthyer.

Një funksion tjetër i NJVV-ve ka të bëjë me mbajtjen e komunikimit të vazhdueshëm me emigrantët dhe diasporën nëpërmjet aktiviteteve të ndryshme të organizuara brenda dhe jashtë vendit. NJVV-të kërkohet të koordinojnë veprimtarinë e tyre me ministritë përgjegjëse për migracionin dhe punët e jashtme, për të siguruar informacion dhe mbështetje për çështjet që lidhen me migracionin dhe diasporën.

Profillet e migracionit. Zhvillimi i profileve vjetore dhe të zgjeruara të migracionit nga institucionet përgjegjëse shërben për të ofruar informacion analitik dhe statistikor mbi tendencat migratore drejt dhe nga Shqipëria, për të udhëhequr politikat afatshkurtra dhe afatmesme, për menaxhimin efektiv të migracionit. Gjetjet e dokumentit të fundit që mbulon periudhën 2015–2018 tregojnë se tregu i punës në Shqipëri mbetet ende i dobët. Disa nga dobësitë janë niveli i lartë i papunësisë tek të rinjtë, niveli i lartë i papunësisë afatgjatë, tregu jofleksibël i punës edhe për të rinjtë me diplomë të arsimit të lartë, papunësia e lartë në zonat rurale dhe sektorin bujqësor, informaliteti në tregun e punës, etj.

Niveli i lartë i papunësisë tek të rinjtë tregon se të rinjtë kanë vështirësi të konsiderueshme për të kaluar nga arsimi tek tregu i punës. Përveç kësaj, ekziston gjithashtu një mospërputhje e madhe midis aftësive dhe nevojave të tregut, gjë që e bën më të vështirë gjetjen e punës së përshtatshme. Situata ka ndryshuar që atëherë, megjithatë disa nga çështjet e lartpërmendura vazhdojnë të jenë të pranishme. Ndërkohë, vihet re një rritje e fluksit migrator të të rinjve drejt vendeve të BE-së dhe më gjerë, për arsye pune dhe studimi. Në këtë drejtim, rekomandimet e këtij dokumenti mbeten të vlefshme, në lidhje me përmirësimin e kushteve, mundësive, aksesit dhe integritetit të të rinjve në arsimin dhe aftësimin profesional, arsimin e lartë në fushat sipas kërkesës dhe në tregun e punës.

Vazhdimisht vlerësohen të nevojshme politika më produktive për të ulur papunësinë ndërmjet të rinjve, numrin e të papunëve afatgjatë, pabarazitë në shpërndarjen territoriale të papunësisë, papunësinë në zonat rurale dhe në bujqësi, si dhe për të dekurajuar flukset migratore. Kjo mund të arrihet edhe duke ofruar stimuj për sipërmarrësit që punësojnë vajza dhe djem të rinj. Thellimi i luftës kundër informalitetit kontribuon edhe për dekurajimin e fluksit migrator, veçanërisht në tregun e punës, nëpërmjet përmirësimit të kushteve të punës dhe pagave të punëtorëve.

Aktualisht, Shqipëria është duke u përgatitur për të filluar zbatimin e programit të garancisë rinore, i cili po zbatohet me sukses prej disa vitesh në vendet e BE-së. Nëpërmjet këtij programi synohet që të gjithë të rinjtë të moshës deri në 29 vjeç, që nuk janë të punësuar, nuk po ndjekin shkollën apo një kurs profesional, brenda 4 muajve nga momenti i identifikimit dhe regjistrimit t’i ofrohet një program/ofertë që mund të përfshijë punësimin, formimin profesional apo arsimimin. Nëpërmjet

³ Ligji nr. 10221, datë 4.2.2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, i përditësuar, <https://www.kmd.al/wp-content/uploads/2020/11/LMD-i-perditësuar-1.pdf>.

⁴ Ligji nr. 38/2019, datë 20.6.2019, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 139/2015, “Për vetëqeverisjen vendore””.

kësaj politike synohet dhe ulja e papunësisë ndërmjet të rinjtë, si dhe ulja e nivelit të migrimit të kësaj kategorie.

Krijimi dhe funksionimi i Regjistrin Kombëtar Elektronik për të Huajt⁵ shënon një përmirësim në fushën e migracionit. Ai përmban të dhëna për të huajt që hyjnë në vend për qëllime qëndrimi, tranziti, studimi dhe punësimi, si dhe për dalje nga vendi. Ky regjistër përmban të dhëna edhe për migrantët e parregullt dhe ndërvepron me regjistrin TIMS, si dhe me Regjistrin Kombëtar të Gjendjes Civile. Një nga pesë modulet e përfshira në këtë regjistër është moduli i lejeve unike dhe të qëndrimit që përmban të dhëna të regjistruara dhe të kontrolluara nga Drejtoria e Kufirit dhe Migracionit (DKM) dhe Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA). Regjistri Elektronik Kombëtar për të Huajt mund të ofrojë statistika dhe raporte për çdo modul, sipas nevojave dhe kërkesave të institucioneve që kanë akses në to, si në rastin e AKPA-së.

Kuadri strategjik kombëtar

Gjatë procesit të hartimit të Strategjisë, janë marrë parasysh dhe shumë dispozita nga dokumente strategjike kombëtare, si:

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian 2022–2030;
- Plani Kombëtar për Integrim Evropian 2022–2024;
- Strategjia Ndërsektoriale e Menaxhimit të Integruar të Kufirit 2021–2027 dhe Plani i Veprimit 2021–2023;
- Strategjia Kombëtare për Diasporën dhe Plani i Veprimit 2021–2025;
- Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2020–2023;
- Strategjia Kundër Krimit të Organizuar dhe Krimeve të Rënda, 2021–2025 dhe Plani i Veprimit 2021–2022;
- Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën Kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2021–2023;
- Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i Veprimit 2019–2022 (si dokument bazë);
- Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023–2030;
- Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021–2030 dhe Plani i Veprimit;
- Strategjia për Edukimin Ligjor të Publikut 2019–2023;
- Strategjia Ndërsektoriale e Sigurisë në Komunitet, 2021–2026 dhe Plani i Veprimit 2021–2023.

Çështjet e lidhura me migracionin trajtohen kryesisht në disa dokumente politike, si: Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian, Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2023–2030, Strategjia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë 2023–2030.

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian⁶ (SKZHIE) është dokumenti politik që siguron zhvillimin e vendit në të gjitha fushat, në përputhje me drejtimit strategjike dhe në kuadër të integritetit në BE. SKZHIE-ja, e cila mbulon periudhën deri në vitin 2030, në vijim të strategjisë së mëparshme, vazhdon ta konsiderojë migracionin si një aspekt të rëndësishëm për zhvillimin social dhe ekonomik të Shqipërisë. Menaxhimi i duhur i migracionit mbetet një prioritet kryesor edhe për perspektivën e integritetit të vendit në BE. Përgjithësisht, Shqipëria vazhdon të jetë një vend origjine për migrantët ekonomikë, por është gjithashtu një vend tranziti dhe destinacioni për migrantët ekonomikë, azilkërkuesit dhe refugjatët.

SKZHIE-ja ka si objektiv parësor zhvillimin dhe zbatimin e një dokumenti të ri gjithëpërfshirës për migracionin. Në frymën e proceseve globale të migracionit dhe të integritetit të vendit në BE, duke dhënë një përgjigje të plotë ndaj sfidave dhe mundësive të migracionit, ky dokument përfaqëson vizionin e qeverisë shqiptare në fushën e migracionit deri në vitin 2030. Në këtë drejtim, qëllimi strategjik është qeverisja efektive e migracionit, duke trajtuar dhe menaxhuar problematikat dhe sfidat që dalin nga lëvizjet migratore, me synim rritjen e ndikimit të migracionit për zhvillimin e individëve dhe shoqërisë migrante.

Ky dokument thekson se, pavarësisht nga niveli i pranueshëm i zbatimit të SKM 20219–2022, ka ende sfida të patrajtuara, të tilla si përmirësimi i mekanizmave të riintegritetit për të siguruar mbështetje të qëndrueshme për migrantët e kthyer, si dhe forcimi i politikave dhe strukturave të menaxhimit të

⁵ VKM-ja nr. 857, datë 29.12.2021, “Për ngritjen dhe funksionimin e Regjistrin Elektronik Kombëtar për të Huajt (REKH) në Republikën e Shqipërisë”.

⁶ VKM-ja nr. 88, datë 22.2.2023, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillimin dhe Integrimin Evropian 2022–2030”.

migracionit për integrimin e migrantëve, në përputhje me standardet ndërkombëtare. Nxitja e investimeve njerëzore dhe kapitale të qytetarëve shqiptarë që jetojnë jashtë është një tjetër aspekt i vlerësuar si i rëndësishëm.

Bazuar në këtë dokument strategjik, objektivat politikë kryesorë të fushës së migracionit do të synojnë zhvillimin e politikave efikase të migracionit për motive punësimi, për të rritur ndikimin pozitiv të migracionit në rritjen social-ekonomike vendore dhe kombëtare. Gjithashtu, synimi është promovimi i migrimit të rregullt dhe mbrojtja e të drejtave të migrantëve, si dhe riintegrimi i tyre në shoqërinë tonë.

Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023–2030⁷ ofron një vlerësim të situatës së migracionit nga këndvështrimi i punësimit dhe aftësive, duke theksuar se plakja e popullsisë dhe lëvizjet migratore kanë zvogëluar rritjen e fuqisë punëtore në vend. SKPA-ja, në masat që synojnë të realizojnë vizionin e saj për punësim dhe aftësi për të gjithë, gjatë të gjithë jetës, në mënyrë specifike për lëvizshmërinë e fuqisë punëtore, parashikon ndërhyrje që synojnë lidhjen me platformën evropiane të zyrave të punësimit (EURES), përmirësimin e kuadrit rregullator për rekrutimin e drejtë të punonjësve, forcimin e bashkëpunimit ndërmjet zyrave publike dhe private të punësimit, identifikimin e aftësive të munguara në vend e rajon dhe plotësimin e tyre nëpërmjet promovimit të lëvizshmërisë në rajonin e Evropës Juglindore. Ndërtimi i dialogut dypalësh ose shumëpalësh për të promovuar sisteme të mirëqeverisura të migrimit për motive punësimi dhe mbështetja e riintegritimit në tregun e punës të të kthyerve janë masa të tjera të parashikuara në këtë dokument. Të dy dokumentet strategjikë në fushën e punësimit dhe migracionit mbështesin dhe plotësojnë njëra-tjetrën.

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2022–2024⁸ identifikon mangësitë dhe masat prioritare për përafrimin e legjislacionit dhe standardeve kombëtare me ato të BE-së në të 33 kapitujt e *acquis*-it të BE-së. SKM-ja është në përputhje me angazhimet e Shqipërisë në shumë kapituj, kryesisht: me kapitullin 24 “Drejtësia, Liria, Siguria”; kapitullin 2 “Lëvizja e Lirë e Punëtorëve”; kapitullin 3 “E drejta e biznesit dhe liria për të ofruar shërbime”; kapitullin 18 “Statistikat” dhe kapitullin 19 “Politika Sociale dhe Punësimi”. PKIE-ja ofron një vlerësim të detajuar të situatës, dhe mangësive dhe identifikon fushat prioritare relevante si qeverisja e migracionit të rregullt dhe të parregullt, azili, politika e vizave (kapitulli 24), aksesit i barabartë dhe jodiskriminues në tregun e punës dhe koordinimi i sistemit të sigurimeve shoqërore (kapitulli 2), njohja reciproke e kualifikimeve profesionale (kapitulli 3), statistikat demografike, sociale dhe ekonomike (kapitulli 18), standardet minimale dhe mosdiskriminimi në punë, si dhe marrëveshjet ndërkombëtare dhe bashkëpunimin, në lidhje me punësimin, punën dhe çështjet sociale (kapitulli 19).

Strategjia Kombëtare për Diasporën⁹ vlerëson potencialin e imigrantëve jo vetëm sa i takon remitancave, por dhe rolin për zhvillimin e vendit përmes njohurive dhe vlerave të fituara në shtetet e tjera. Nga ana tjetër, programi shtetëror për mbështetjen dhe përfshirjen e diasporës shqiptare ka si qëllim të forcojë politikat dhe strukturat institucionale për ta parë migracionin si një mundësi për zhvillimin e vendit. Përfitimet neto të kapitalit njerëzor (kontributi në aftësi të imigrantëve) dhe integrimi i suksesshëm i emigrantëve të kthyer, janë ndër objektivat kryesorë të këtij dokumenti politik.

Lehtësimi i migracionit të organizuar, të sigurt, të rregullt dhe të përgjegjshëm, nëpërmjet zbatimit të politikave të migracionit të planifikuara dhe të menaxhuara mirë, është ndër synimet kryesore të Strategjisë së Menaxhimit të Integruar të Kufirit,¹⁰ së bashku me parandalimin e migrimit të parregullt dhe menaxhimin e fluksit migrator.

⁷ VKM-ja nr. 173, datë 24.3.2023, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive 2023–2030, Planit të Veprimit për zbatimin e saj, si dhe Planit të Zbatimit të Garancisë Rinore 2023–2024”.

⁸ https://integrimi-ne-be.puneteshqiptare.gov.al/wp-content/uploads/2022/02/NPEI_2022-2024_EN.pdf

⁹ VKM-ja nr. 585, datë 22.7.2020, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Diasporës Shqiptare dhe Planit të Veprimit 2021–2025”.

¹⁰ VKM-ja nr. 1117, datë 16.12.2020, “Për miratimin e Strategjisë Ndërsëktoriale të Menaxhimit të Integruar të Kufirit 2021–2027 dhe Planit të Veprimit 2021–2023”.

Strategjia për Edukimin Ligjor të Publikut dhe Plani i Veprimit 2020–2023¹¹ përfshin gjithashtu aktivitete që synojnë migrantët dhe ndërgjegjësimin për migracionin për qëllime punësimi, rrugët ligjore për migrimin e rregullt, si dhe pasojat e migrimit të parregullt.

Një pjesë e çështjeve të migracionit trajtohen edhe në Strategjinë Kombëtare kundër Krimin të Organizuar dhe Krimeve të Rënda¹² nga këndvështrimi i luftës kundër kalimit të paligjshëm të kufirit nga emigrantët, i njohur ndryshe si kontrabandimi i migrantëve. Nga ana tjetër, Plani Kombëtar i Veprimit kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2021–2023 parashikon rritjen e kapaciteteve të punonjësve të vijës së parë që merren me migrantët, për të identifikuar viktimat ose viktimat e mundshme të trafikimit, si dhe për të informuar vazhdimisht migrantët e parregullt për të drejtat e tyre dhe mbrojtjen nga trafikimi në një gjuhë që ata kuptojnë.

Kuadri ndërkombëtar dhe dokumente kryesore strategjike për Shqipërinë

Kompakti Global për Migracionin¹³. Shqipëria ka nënshkruar Marrëveshjen Globale për Migrim të Sigurt, të Ligjshëm dhe të Rregullt (GCM), gjatë Konferencës Ndërqeveritare të Marrakeshit, në dhjetor të vitit 2018, duke shprehur përkushtimin e saj ndaj kuadrit global të migracionit, në mbrojtje të interesave kombëtare dhe përmes përmirësimit të bashkëpunimit. Një objektiv i rëndësishëm i GCM-së është të maksimizojë të gjitha përfitimet e lëvizjes së njerëzve dhe të lehtësojë sfidat e saj. Shqipëria ka përgatitur dhe dorëzuar, në mars të vitit 2022, raportin e vlerësimit vullnetar të situatës së zbatimit të GCM-së në Shqipëri, për periudhën 2019–2021.

Një ndryshim i madh në krahasim me SKM-në dhe PV-në 2019–2022 është vendimi i qeverisë së Shqipërisë për të përafuar dokumentin aktual strategjik me kornizën GCM, në mënyrë që të nxisë marrëdhënien pozitive midis migrimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm për të arritur Agjendën 2030 dhe për të siguruar koherencë ndërmjet politikave, legjislacionit dhe kornizave të reja ndërkombëtare. Për këtë qëllim, IOM-ja hartoi një udhëzues për të mbështetur qeverinë në raportimin e zbatimit të GCM-së. Udhëzuesi theksoi ndërlidhjet midis GCM-së dhe SKM 2019–2022 dhe se si ato kontribuojnë ndaj njëra-tjetrës.

Shqipëria paraqiti një raport vullnetar rishikimi në rishikimin rajonal të GCM-së për Komisionin Ekonomik të Kombeve të Bashkuara për Rajonin e Evropës në vitin 2020 dhe paraqiti një raport vullnetar rishikimi kombëtar të GCM-së për Forumin Ndërkombëtar të Rishikimit të Migracionit 2022.¹⁴ Raporti njohu migracionin si një çështje jetike të zhvillimit dhe prioritet kyç për anëtarësimin e Shqipërisë në BE. Ndalimi i daljes së shtetasve të kualifikuar dhe të arsimuar përmes promovimit të kthimit vullnetar u konstatua si një mënyrë për të tërhequr potencialin intelektual. Kthimi dhe riintegrimi i të miturve të pashoqëruar dhe të kthyerve të tjerë në rrethana të cenueshme u njoh si një detyrë e rëndësishme. Raporti theksoi, gjithashtu, urgjencën e parandalimit të keqpërdorimit të regjimit pa viza në zonën Shengen dhe uljen e shkallës së kërkesave për azil në BE. Raporti bëri thirrje për një përgjigje të duhur ndaj flukseve të përziera të migracionit, duke vënë në dukje përparimin e bërë për zhvillimin e infrastrukturës pritëse, duke lejuar hapësira të dedikuara për të miturit e pashoqëruar dhe të ndarë, azilkërkuesit, refugjatët, migrantët, personat pa shtetësi dhe viktimat e trafikimit.¹⁵

Gjatë procesit të prioritizimit të GCM-së, të kryer në vitin 2023, objektivat 8, 9 dhe 10 u përjashtuan nga prioritizimi, sepse ato tashmë ishin trajtuar në mënyrë gjithëpërfshirëse nga dokumente të tjera strategjike dhe nuk konsideroheshin të rëndësishme nga palët kombëtare të interesit për Strategjinë e re të Migracionit. Disa objektiva të GCM-së u mbuluan në mënyrë të ngjashme nga dokumente të tjera strategjike, por ato u konsideruan të rëndësishme për Strategjinë e re të Migracionit nga palët e interesit kombëtar. Prandaj, ato janë përfshirë në raport si pjesërisht të rëndësishme. Këto objektiva ishin objektivat 11 dhe 18. Për më tepër, megjithëse ekzistonte një fushë e qeverisjes së migracionit ku shumica e nevojave ishin përmbushur nga Strategjia e mëparshme

¹¹ VKM-ja nr. 878, datë 11.11.2020, “Për miratimin e planit të veprimit 2020–2023, në zbatim të strategjisë së edukimit ligjor për publikun 2019–2023”.

¹² VKM-ja nr. 1140, datë 24.12.2020, “Për miratimin e Strategjisë kundër Krimin të Organizuar dhe Krimeve të Rënda 2021–2025”.

¹³ Kompakti Global për Migracionin: https://refugeemigrants.un.org/sites/default/files/180711_final_draft_0.pdf.

¹⁴ Procesi GCM, Rrjeti i Kombeve të Bashkuara për Migracionin (UNMN) Një Rrjet i OKB-së për Migracionin (Rrjeti) në Shqipëri u krijua dhe filloi zyrtarisht më 15 prill 2021. Më 22 shkurt 2022, rrjeti u mbledh për të diskutuar progresin në zbatimin e GCM-së. Vendi ka paraqitur një zotim politikash, duke u angazhuar të zhvillojë Strategjinë e re Kombëtare për Migracionin të rrënjësor plotësisht në GCM.

¹⁵ Qeveria e Shqipërisë, Raporti Vullnetar i Rishikimit mbi Statusin e Zbatimit të Kompaktit Global për Migracionin në Shqipëri në 2021, f. 1.

2019–2022, disa nevoja të vogla në të ardhmen mbetën për t'u trajtuar në strategjinë e re, e cila u përafhua me objektivin 13 të GCM-së.

Është e rëndësishme të theksohet se pothuajse të gjitha objektivat e GCM-së u identifikuan si kontribuues të drejtpërdrejtë për përmbushjen e objektivave të SKZHIE-së, në lidhje me qeverisjen e migracionit dhe kapitujt e marrëveshjes së anëtarësimit në BE, që trajtojnë mangësitë, siç identifikohen nga Komisioni i BE-së në Raportin e Progresit për Shqipërinë, për vitin 2022. Për më tepër, raporti i prioritizimit theksoi se objektivat e GCM-së duhet të shihen përmes një këndvështrimi shumësektorial dhe gjithëpërfshirës, dhe jo thjesht si detyra që duhet të menaxhohen nga ministrinë individuale të izoluar. Kjo perspektivë gjithëpërfshirëse pranon se zbatimi i suksesshëm i këtyre objektivave kërkon një përpjekje të koordinuar dhe bashkëpunuese ndërmjet sektorëve dhe palëve të ndryshme.

Kompakti Global për Refugjatët¹⁶ është një kornizë që synon të adresojë krizën globale të refugjatëve. Ai u miratua nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara në dhjetor 2018. Kompakti nuk është ligjor, por ofron një qasje gjithëpërfshirëse ndaj situatave të refugjatëve, duke theksuar nevojën për bashkëpunim ndërkombëtar dhe ndarjen e barrës. Elementet kryesore të Kompaktit Global për Refugjatët përfshijnë:

- Kuadrin Gjithëpërfshirës për Përgjigjen ndaj Refugjatët: kompakti promovon një qasje të gjithë shoqërisë ndaj situatave të refugjatëve, duke përfshirë jo vetëm qeveritë, por edhe organizatat ndërkombëtare, shoqërinë civile dhe sektorin privat;

- Bashkëpunim Ndërkombëtar: thekson rëndësinë e bashkëpunimit ndërkombëtar për të ndarë barrën dhe përgjegjësinë e pritjes dhe mbështetjes së refugjatëve. Kjo përfshin asistencë financiare dhe teknike, si dhe forma të tjera mbështetjeje;

- Zgjidhje Afatgjata: kompakti fokusohet në gjetjen e zgjidhjeve të qëndrueshme për refugjatët, të cilat mund të përfshijnë riatdhesimin vullnetar, integrimin lokal ose zhvendosjen në një vend të tretë;

- Bashkëpunim Humanitar dhe Zhvillimor: inkurajon koordinimin e përpjekjeve humanitare dhe zhvillimore për të adresuar shkaqet rrënjësore të zhvendosjes dhe për të promovuar zgjidhje të qëndrueshme;

- Mbrojtjen e të Drejtave të Refugjatëve: kompakti ripohon rëndësinë e mbrojtjes së të drejtave të njeriut të refugjatëve dhe sigurimin që ata të kenë akses në arsim, kujdes shëndetësor dhe mundësi jetese.

GRF-ja e parë në vitin 2019 mblodhi mbi 1400 premtime dhe iniciativa, njëra prej të cilave ishte nga Shqipëria. Ministria e Brendshme e Republikës së Shqipërisë (MB), nëpërmjet autoritetit të saj për azilin, u zotua: të zhvillojë një mekanizëm për të vlerësuar proceset e azilit dhe vendimarrjen me synimin për të rritur drejtësinë, efikasitetin, qëndrueshmërinë dhe cilësinë e tyre. MB-ja ka përgjegjësinë kryesore për përcaktimin e statusit të mbrojtjes ndërkombëtare të aplikantëve për azil dhe do të bashkëpunojë me Komisionerin e Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR) në shqyrtimin dhe përmirësimin e cilësisë së të gjitha aspekteve të procedurave të saj, duke i dhënë kështu akses efektiv në mbrojtjen ndërkombëtare për ata që kanë nevojë dhe lehtësimin e kthimit për ata që nuk kanë. Në sinergji me Agjencinë e Bashkimit Evropian për Azilin (EUAA), veçanërisht mbështetjen e saj për ngritjen e kapaciteteve, trajnime gjithëpërfshirëse zyrtarët e azilit dhe të pritjes, UNHCR-ja do të sigurojë mundësinë për të mbështetur rritjen cilësore të vendimarrjeve dhe efektivitetin e procedurave të azilit.

Raporti i Komisionit Evropian për vitin 2023 për Shqipërinë¹⁷ konstaton se kuadri ligjor për migracionin në Shqipëri është gjerësisht në përputhje me *acquis* të BE-së, megjithatë, nevojitet një përditësim, deri më tani, 26 nga 29 aktet legislative janë përafuar. Shqipëria ka ndihmuar në menaxhimin e flukseve të migracionit drejt BE-së, duke bashkëpunuar në zbatimin e Planit të Veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor. Megjithatë, informacionet statistikore dhe demografike të ndara me BE-në janë sporadike dhe duhet të raportohen në mënyrë periodike. Shqipëria ka

¹⁶Kompakti Global për Refugjatët

<https://globalcompactrefugees.org/sites/default/files/2019-12/Global%20compact%20on%20refugees%20EN.pdf>

¹⁷ Raporti i Komisionit Evropian për vitin 2023 për Shqipërinë https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_690%20Albania%20report.pdf

finalizuar një Marrëveshje të rishikuar të Statusit me FRONTEX-in. Duhet konkluduar draftmarrëveshjet e ripranimit me vendet e treta dhe protokollin e implementimit me Greqinë. Planin e rishikuar të Kontigjencës duhet të përfshijë alokimin e duhur buxhetor.

Duhet ngritur struktura të përhershme trajnimit, për të rritur kapacitetet e Policisë së Kufirit dhe Migracionit për identifikimin e grupeve vulnerabël, si dhe duhet përmirësuar koordinimi mes departamenteve të antitrafikut dhe mbrojtjes së fëmijës. Numri i shtetasve të vendeve të treta të kthyer nga Shqipëria është ende i ulët. Shqipëria duhet të adresojë nevojat e të miturve të pashoqëruar, integrimin e tyre në sistemin kombëtar të mbrojtjes së fëmijëve, si dhe ngritjen e hapësirave të dedikuara për këtë grup.

Ligji i Azilit në Shqipëri, me 15 akte legislative të përafruara me *acquis* të BE-së, ka nevojë për vazhdimin e konsultimeve me EUAA-në përmes Udhërrëfyesit të Bashkëpunimit. Për të përmirësuar kapacitetet implementuese dhe ndërlidhjen me akte tjera ligjore, nevojitet investim. Implementimi i udhëzimit të rishikuar për *preescreening* duhet përmirësuar, ndërsa mangësitë në referimet dhe procedurat e kthimit kërkojnë vëmendje të veçantë. Numri i ulët i referimeve për azil tregon nevojën për të forcuar aksesin në procedurat e azilit, përmes rritjes së identifikimeve, informacionit dhe referimeve të aplikantëve të mundshëm për mbrojtje ndërkombëtare dhe personave vulnerabël. Kapacitetet e Policisë së Kufirit mbeten të pakta. Shtimi i stafit në drejtorinë e azilit, megjithëse pozitiv, kërkon trajnime dhe rritje të koordinimit mes aktorëve. Mungesa e përkthyesve të kualifikuar dhe punësimi i përkthyesve femra janë sfida të cilat duhet adresuar menjëherë. Procedurat e kthimit me Greqinë duhen përmirësuar për të përfshirë kontrollet dhe mbrojtjen e shtuar. Politika e vizave të Shqipërisë nuk është plotësisht e përafruar me *acquis* të BE-së, duhen rishikuar listat e vendeve, shtetasit e të cilëve mund të futen në territorin shqiptar pa vizë dhe të përafrohet me listën e BE-së.

Numri i kërkesave për azil nga shtetasit shqiptarë ka pësuar rritje në vitin 2022, duke theksuar nevojën për përpjekje të vazhdueshme dhe të qëndrueshme. Për të adresuar këtë sfidë, është e domosdoshme të rriten strukturat e trajnimit në përputhje me standardet e BE-së për rojet kufitare dhe të përmirësohet koordinimi me departamentet e antitrafikut dhe mbrojtjes së fëmijës. Fokusi i veçantë i duhet kushtuar riintegrimit të shqiptarëve të kthyer, sidomos grupet vulnerabël.

Raporti i Progresit për Shqipërinë të Komisionit Evropian, i vitit 2023, vlerësoi progresin e bërë në fushën e lirisë së lëvizjes të punëtorëve. Komisioni njeh zhvillimet për përafrimin e legjislacionit për të huajt dhe punën e bërë për lidhjen e marrëveshjeve dypalëshe për sigurimet shoqërore, si dhe përgatitjen për zbatimin e EURES. Në të ardhmen, Komisioni rekomandon zbatimin e ligjit për të huajt dhe lidhjen e marrëveshjeve dypalëshe për sigurimet shoqërore, veçanërisht me shtetet anëtare dhe vazhdimin e punës për lidhjen me EURES në të ardhmen. Rishikimi i marrëveshjeve ekzistuese dypalëshe të punës dhe lidhja e marrëveshjeve të reja të bashkëpunimit në fushën e migrimit të punës ishte një tjetër rekomandim i Komisionit për lëvizjen e lirë të punëtorëve, pasi ky vlerësim i Komisionit Evropian është në përputhje me masat e propozuara nga institucionet në Planin e Veprimit 2024–2026.

Kjo Strategji dhe Planin e Veprimit 2024–2030 trajtojnë disa pika kyçe, të ngritura në raportin e fundit të Komisionit në fushën e migracionit. Së pari, objektivi specifik 1.1 i përgjigjet nevojës për kuadrin ligjor dhe institucional për të mundësuar mekanizma efektivë për menaxhimin dhe koordinimin e migracionit. Së dyti, sipas objektivit 1.3, institucionet shqiptare janë të angazhuara për bashkëpunim ndërkombëtar për të “lehtësuar kthimin dhe ripranimin e sigurt dhe dinjitoz”, një aspekt kyç i qeverisjes së migracionit, i monitoruar vazhdimisht nga BE-ja. Ky angazhim është i lidhur ngushtë me synimin afatgjatë për parandalimin e plotë të fenomenit të migrimit të parregullt të shtetasve shqiptarë, nëpërmjet ofritit të informacionit, mbrojtjes dhe ndihmës në të gjitha fazat e migrimit (objektivi 1.4). Raporti i Komisionit njeh efektivitetin e kontrolleve të plota kufitare dhe fushatave ndërgjegjësuere, gjë që demonstron nga rënia prej 25% në vitin 2021 e numrit të shtetasve shqiptarë të cilëve iu mohua e drejta për t’u nisur për në BE në pikat kufitare shqiptare.¹⁸ Strategjia pasqyron prioritetet e Komisionit për trajtimin e shkaqeve themelore të migrimit (përmes integritit

të qëndrueshëm të të kthyerve, objektivat 2.2 dhe 2.3, dhe bashkëpunimin e strukturuar me shtetet anëtare të BE-së (objektivi 1.3), duke i konsideruar ato si të domosdoshme për arritjen e qëllimit më të gjerë të zvogëlimit të migrimit të parregullt të shqiptarëve në BE.

Në të njëjtën kohë, Komisioni përcakton disa fusha specifike që kërkojnë vëmendje të mëtejshme. Në fushën e përafrimit ligjor, përafrimi i politikës së vizave të Shqipërisë me atë të BE-së është përcaktuar si prioritet. Sa i takon listës së vendeve të treta, shtetasve të së cilëve ju kërkohet vizë për t'u futur në Shqipëri, ndërkohë kjo listë është e ndryshme për nëntë shtete, po ashtu ka ndryshime për dhjetë shtete. Prandaj, Komisioni rekomandon rregullime të mëtejshme si për sa i përket harmonizimit të listës së vendeve të aksesit pa viza, edhe në lidhje me praktikën e heqjes së kërkesave për viza.

Për sa i përket kapaciteteve institucionale, është vënë në dukje rëndësia e rritjes së konsiderueshme të niveleve të personelit dhe krijimit të strukturave të përhershme të trajnimit në Departamentin e Kufirit dhe Migracionit. Për riintegrimin e të kthyerve, veçanërisht atyre më të cenueshëm (si të miturit e pashoqëruar), Komisioni rekomandon formalizimin dhe forcimin e sporteleve të migracionit në bashki.¹⁹ Angazhimi i fundit është përfshirë në Strategji në objektivin specifik 2.3, duke kërkuar fuqizimin e zyrës vendore për migrimin dhe diasporën, dhe sportelet e migracionit në përputhje me standardet ndërkombëtare.

Raporti i *Screening* i publikuar nga BE-ja në 29 korrik të vitit 2023,²⁰ vlerësoi progresin e Shqipërisë në fushën e menaxhimit të migracionit dhe theksoi disa veprime prioritare. U rekomandua përditësimi i Strategjisë Kombëtare për Migracionin dhe Planit të Veprimit përkatës, si dhe ndryshimi i planit të kontigjencës të Ministrisë së Brendshme për një numër të konsiderueshëm, të mundshëm, të flukseve të migrantëve dhe azilkërkuesve, për të detajuar ndarjet buxhetore dhe modalitetet operacionale. BE-ja ka theksuar se marrëveshja e ripranimit me BE-në është përcjellë me protokolle zbatuese që janë lidhur me 15 shtete anëtare të BE-së. U njoh gjithashtu nisma e Shqipërisë për të propozuar nënshkrimin e marrëveshjeve të ripranimit me disa vende të origjinës, por u vunë në dukje vështirësitë me të cilat u përball vendi sa i takon përfundimit të tyre. Në lidhje me migracionin e rregullt, Komisioni Evropian pranoi qëndrimin e Shqipërisë për nevojën e mbështetjes së ekspertëve për zhvillimin e dispozitave ligjore, zbatimin e direktivave të BE-së për Kartën Blu, lejen e vetme dhe bashkimin familjar. Në përputhje me raportin e BE-së, Strategjia Kombëtare për Migracionin 2024–2030 përfaqëson një përditësim të madh të strategjisë së migracionit, duke parashikuar në mënyrë specifike miratimin e ndryshimeve ligjore për migracionin, për motive punësimi dhe përafrimin e mëtejshëm me *acquis* të BE-së.²¹

Strategjia e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Riintegrimin,²² publikuar në vitin 2021, promovon kthimin dhe riintegrimin vullnetar, në kuadër të një sistemi të përbashkët të kthimit të BE-së. Në kuadër të Strategjisë, BE-ja synon të nxisë qëndrueshmërinë e mbështetjes për riintegrim dhe pronësinë e vendeve partnere në proces.

Strategjia vë në dukje se ka disa arsye që ndikojnë negativisht për ndjenjën e pronësisë mbi procesin e riintegrimin të vendeve të origjinës, si: mangësitë në lidhje me kapacitetet, shërbimet publike, si dhe kuadrin politik, legjislativ dhe operacional. Referimi të shërbimet publike të përfshira në procesin e riintegrimin, duke përfshirë ofruesit e kujdesit shëndetësor, shërbimet e trajnimit dhe arsimit, si dhe agjencitë e punësimit, mund të vuajë nga moszhvillimi për shkak të mungesës së koordinimit dhe cilësisë së papërshtatshme të shërbimit. Kjo mund të pengojë efektivitetin e përpjekjeve për riintegrim, duke e bërë të vështirë për individët aksesin në mbështetjen që u nevojitet. Për më tepër, mungesa e sinergjive ndërmjet punës së aktorëve ndërkombëtarë dhe kornizave dhe nismave të zhvilluara nga vendet e origjinës, duke përfshirë strukturat paralele, mund të ketë një ndikim të dëmshëm në procesin e riintegrimin. Mungesa e koordinimit dhe bashkëpunimit ndërmjet këtyre

¹⁹ Po aty.

²⁰ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023/07/AL%20Cluster_1%20Draft%20screening%20report_external%20version.pdf

²¹ Si pjesë e masës prioritare 2.1.1, përafrimi është planifikuar në mënyrë specifike nën kapitujt 2, 3, 19 dhe 24.

²² Komisioni Evropian, Komisioni nga Komisioni në Parlamentin Evropian dhe Këshillin, Strategjia e BE-së për Kthimin dhe Riintegrimin Vullnetar, Bruksel, COM (2021) 120 final, 27 prill 2021, gjendet në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0120&qid=1632401748181>

subjekteve mund të çojë në mungesë efikasiteti dhe përpjekje të fragmentuara, duke penguar kështu riintegrimin e suksesshëm të individëve në vendet e tyre.

BE-ja do të promovojë një rritje graduale të pronësisë së vendeve të origjinës mbi procesin e riintegrit në nismat kombëtare dhe vendore në vendet partnere, duke siguruar qëndrueshmëri dhe kontekstualizim, si dhe duke rritur efektivitetin, duke përfshirë gjithashtu shoqërinë civile dhe sektorin privat për të mobilizuar pikat e tyre të forta. FRONTEX-i do të kontribuojë për forcimin e kapaciteteve për kthimin dhe riintegrimin vullnetar, duke përfshirë vendosjen e oficerëve ndërlidhës në vendet e treta për të ndihmuar në organizimin e riprimit dhe riintegrit, ndërtimin e kapaciteteve vendore dhe nxitjen e pronësisë. BE-ja do të ndihmojë për forcimin e organeve qeveritare dhe strukturave të qeverisjes së migracionit dhe shmangien e vendosjes së sistemeve paralele, duke ofruar trajnime dhe duke mbështetur zhvillimin dhe zbatimin e politikave dhe kuadrove operacionale, duke përmirësuar kështu qëndrueshmërinë dhe duke zvogëluar varësinë nga ofruesit e jashtëm dhe financimi i donatorëve. Vendet e origjinës do të mbështeten për të rritur përgjegjësitë për pritjen dhe orientimin e të kthyerve, duke ngritur qendra të integruara të shërbimit publik me një ndalesë (*one stop shop desks*), të cilat do të lehtësojnë aksesin në shërbimet publike dhe do të koordinojnë referimet për riintegrim dhe projekte të tjera zhvillimore. Në nivel strategjik, dialogu do të faktorizojë prioritetet strategjike në hartimin dhe ofrimin e programeve të riintegrit ndërsa, në nivel operacional, nëpërmjet lehtësimit të koordinimit dhe menaxhimit të informacionit, duke përdorur mjetet e referimit dhe shkëmbimit të informacionit të përshtatshme në strategji, do të maksimizohet përdorimi i burimeve dhe do të përmirësohet cilësia e referimeve në të gjitha programet.

Strategjia e BE-së për kthim vullnetar dhe riintegrim ka ndikuar në hartimin 2024–2030, në disa aspekte kyçe. Së pari, në objektivin e politikës II janë përfshirë një sërë masash për të lehtësuar mënyra të ndryshme në të cilat migrantët shqiptarë mund të kontribuojnë në zhvillimin lokal, duke filluar nga përfshirja e tyre financiare deri tek kthimi i sigurt dhe i rregullt deri tek mbështetja e synuar për riintegrim. Së dyti, janë planifikuar përpjekje për të koordinuar ofrimin e shërbimeve për të kthyerit, përmes zhvillimit të udhëzimeve në fushat e punësimit, arsimit dhe trajnimit profesional, investimeve dhe strehimit (masa prioritare 2.3.1). Së fundi, të gjitha ministritë e linjës duhet të përfshihen në zhvillimin e një mekanizmi ndërinstitucional për kthimin dhe riintegrimin.

Plani i Veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor²³, i paraqitur përpara samitit të dhjetorit 2022 dhe Këshillit të Drejtësisë dhe Çështjeve të Brendshme, fokusohet në 20 masa operacionale të strukturuar në pesë shtylla. Këto shtylla përfshijnë forcimin e menaxhimit të kufijve, procedurat e shpejta të azilit, luftimin e kontrabandës së migrantëve, rritjen e bashkëpunimit për riprimit dhe arrijtjen e harmonizimit të politikave të vizave. Masat përqendrohen në mbështetjen ose veprimet e partnerëve të Ballkanit Perëndimor dhe veprimin në BE. Ai synon të forcojë bashkëpunimin për migracionin dhe menaxhimin e kufijve me partnerët në Ballkanin Perëndimor, në dritën e statusit të tyre unik me perspektivën e anëtarësimit në BE dhe përpjekjeve të tyre të vazhdueshme për të harmonizuar rregullat e BE-së. Masat kryesore përfshijnë forcimin e menaxhimit të kufijve përmes FRONTEX-it, mbështetjen e kapaciteteve për azil përmes bashkëpunimit me EUAA-në, luftimin e kontrabandës, zbatimin e marrëveshjeve të riprimit dhe harmonizimin e politikave të vizave. Plani thekson bashkëpunimin e ngushtë me partnerët e Ballkanit Perëndimor për të adresuar sfidat e përbashkëta të migracionit.

Shtyllat e planit të veprimit janë konsideruar si çështje prioritare në këtë strategji për të përforcuar bashkëpunimin rajonal në kuadër të politikës 1 të strategjisë, garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit, objektivi specifik 1.3: forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe partneriteteve për migrim të sigurt dhe të rregullt. Zhvillimi i bashkëpunimit dhe partneriteteve rajonale mbetet çështje kyçe në qeverisjen efektive të migracionit, duke synuar partneritet dhe platforma rajonale të orientuara nga shtyllat e Planit të Veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor.

²³https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/e63e3b92-4f0c-4d95-a7f9-b0aff2dd0efc_en?filename=Western%20Balkans_en.pdf

Raporti i gjashtë në mekanizmin e pezullimit të vizave²⁴ vlerëson se Shqipëria ka arritje pozitive në politikën e saj të vizave, pasi më shumë vende kanë përjashtim të përhershëm dhe për disa kanë një përjashtim sezonal. Po ashtu vlerësohen si arritjet e rëndësishme rritja e aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare, ulja e numrit të kalimeve të ligjshme të kufirit, si dhe intensifikimi i bashkëpunimit me FRONTEX-in. Në fushën e sigurisë, Shqipëria është aktive në operacione policore ndërkombëtare dhe ka rritur bashkëpunimin me EUROPOL-in. Po ashtu, ka ngritur një oficer të dytë ndërlidhës në EUROPOL.

Gjithashtu, është pjesë e platformës evropiane kundër kërcënimeve kriminale. Rekomandimet kryesore të këtij raporti, si vazhdimi i përafrimit të politikës së vizave me listën e vendeve të BE-së dhe intensifikimi i bashkëpunimit për menaxhimin e kufijve dhe parandalimin e azilkërkimit abuziv, janë çështje prioritare të cilat trajton SKM-ja, duke vendosur objektiva specifike dhe ndërmarrjen e masave konkrete në të 4-ta politikatat e saj.

Gjatë hartimit të Strategjisë Kombëtare për Migracionin dhe Planit të Veprimit 2024–2030, i është kushtuar vëmendja e duhur rezultateve të vlerësimeve të fundit të zbatimit dhe arritjes së objektivave të qeverisjes së migracionit të SKM-së dhe PV-së 2019–2022, në këndvështrimin e instrumenteve të ndryshme ndërkombëtare:

- Vlerësimi i Kapaciteteve Institucionale për Qeverisje Efektive të Migracionit në Republikën e Shqipërisë (2021);
- Udhëzues/manual referencë për raportimin e GCM-së për qeverinë e Shqipërisë (2021);
- Raport mbi priorizimin e objektivave të GCM-së për zhvillimin e Strategjisë së re Kombëtare për Migracionin dhe Planit të Veprimit në Shqipëri (2023);
- Indikatorët e Qeverisjes së Migracionit: Profili i Dytë i Republikës së Shqipërisë (2023).

Vlerësimi i Indikatorëve të Qeverisjes së Migracionit (IQM) është një dokument që monitoron progresin e Shqipërisë për arritjen e IQM-ve që nga viti 2018, ndërsa identifikon nevojat e pazgjidhura brenda gjashtë dimensioneve të kuadrit të qeverisjes së migracionit. Për sa i përket mbrojtjes së të drejtave të migrantëve, profili IQM ka nxjerrë në pah pengesa për aksesin në tregun e punës për migrantët me qëndrim jo të përhershëm. Në të theksohet se dhënia e lejes së punës rregullohet me kuota vjetore pa një sistem monitorimi të kërkesës dhe ofertës kombëtare për punë. Mungesa e një mekanizmi koordinues të krijuar për të përpiluar dhe harmonizuar të dhënat e migracionit të mbledhura nga agjenci të ndryshme qeveritare ka penguar politikëbërjen e bazuar në të dhëna. Për të trajtuar çështjen e burimeve të shpërndara të informacionit, u rekomandua zhvillimi i një portali qendror *online*, që konsolidon informacionin mbi rregullat e migracionit dhe shërbimet e disponueshme për migrantët.

Sa i takon përfshirjes së aktorëve joshitetorë në zbatimin e politikave të migracionit, IQM-ja ripohon diagnozën e SKM-së dhe PV-së lidhur me natyrën e kufizuar dhe *ad hoc* të pjesëmarrjes. Për më tepër, u vu re se nuk kishte politika të dedikuara që lidhin politikatat e ndryshmeve klimatike me lëvizshmërinë njerëzore në raportet SKM dhe PV për 2019–2022. Në kuadër të avancimit të mirëqenies social-ekonomike të migrantëve dhe shoqërisë, profili IQM nënvizoi domosdoshmërinë e kryerjes së vlerësimeve të rregullta të kërkesës kombëtare të tregut të punës për emigrantët. Një fushë tjetër që kërkon zhvillim të mëtejshëm është ngritja e “një mekanizmi gjithëpërfshirës të përqendruar të tërheqja e shtetasve shqiptarë që kanë emigruar jashtë vendit”.

Kuadri institucional

Ministria e Brendshme është autoriteti kryesor në fushën e migracionit. Organet kryesore nën mbikëqyrjen e saj, përgjegjëse për zbatimin e politikave të migracionit janë: Drejtoria e Politikave për Migracionin dhe Antitrafikun, si struktura kryesore që garanton monitorim efektiv, raportim dhe bashkëpunim ndërmjet institucioneve të përfshira për çështjet e migracionit, Drejtoria e Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë, Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile.

²⁴ Komisioni Evropian (2023, 18 shkurt). Lex - 52023DC0730 - en - EUR-lex. Raport nga Komisioni për Parlamentin Evropian dhe Këshillin l&Nbsp; Raporti i gjashtë nën Mekanizmin e Pezullimit të Vizave. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0730>; (f. 15–17)

- Departamenti për Kufirin dhe Migracionin është autoriteti shtetëror qendror përgjegjës për trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë, i cili i shtrin kompetencat e tij në të gjithë territorin e vendit, nëpërmjet strukturave përgjegjëse në nivel vendor për trajtimin, përkatësisht Drejtoritë Vendore për Kufirin dhe Migracionin. Ky autoritet është përgjegjës edhe për qendrat e ndalimit, për kthimet, organizimin e fluturimeve të përbashkëta, bashkëpunimin rajonal e ndërkombëtar me vendet e tjera, si dhe për trajtimin e rasteve të aplikimeve për leje qëndrimi, leje unike, apo dhe konstatimit të ligjshmërisë së të huajve në territor.

Ministria e Financave (MF) është përgjegjëse për arritjen e stabilitetit ekonomik, nëpërmjet drejtimit me efektshmëri, efektivitet dhe transparencë të financave publike.

Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI) është institucioni përgjegjës për garantimin e të drejtës për arsim dhe formim profesional si dhe punësim të denjë, duke përfshirë edhe migracionin për motive punësimi. Kjo ministri është institucioni përgjegjës për qeverisjen e migracionit për motive punësimi, në bashkëpunim me ministritë e tjera, për krijimin e skemave të migracionit për motive punësimi, si dhe për negocimin dhe zbatimin e marrëveshjeve dypalëshe dhe shumëpalëshe të punës. MEKI-ja gjithashtu monitoron veprimtarinë e agjencive të punësimit dhe agjencive të punësimit të përkohshëm, që janë aktorë të rëndësishëm jopublikë.

- Agjencia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë (AKPA) mbulon shërbimet, programet e punësimit dhe programet e formimit profesional për të huajt dhe migrantët e kthyer. Zyrat vendore të AKPA-së kanë krijuar sportele migracioni për të ofruar shërbime dhe ndihmë për këtë grup të veçantë. Sipas rregullores së brendshme të AKPA-së, sektori i migracionit dhe marrëdhënieve të punës është përgjegjës për mbikëqyrjen dhe përditësimin e udhëzimeve operacionale, për zbatimin e shërbimeve që lidhen me lëvizjet migratore, për menaxhimin e procesit të dhënies së lejes së punës për të huajt dhe harton raporte periodike, në lidhje me monitorimin e lëvizjeve migratore në tregun e punës.

- Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Sociale kryen inspektime për të siguruar zbatimin e dispozitave ligjore për kushtet e punës dhe mbrojtjen e punonjësve.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikës së vizave dhe negocimin e akteve të nevojshme të bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e migracionit, mbështetjen e emigrantëve shqiptarë jashtë vendit dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre, organizimin e diasporës shqiptare etj., në bashkëpunim me ministritë e tjera. Për sa i përket marrëdhënieve me diasporën, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ka për mision zhvillimin dhe konsolidimin e bashkëpunimit institucional me diasporën nëpërmjet pranisë diplomatike dhe konsullore në vendet ku jetojnë dhe punojnë shqiptarët. Promovimi i bashkëpunimit ekonomik ndërmjet Shqipërisë dhe diasporës, dhe përfshirja e diasporës në zhvillimin politik, ekonomik dhe kulturor në vend janë ndër objektivat kryesorë kombëtarë.

Ministria e Drejtësisë është institucioni përgjegjës për hartimin dhe ndjekjen e politikave, përgatitjen e akteve ligjore dhe nënlige, si dhe ushtrimin e shërbimeve të nevojshme, lidhur me sistemin gjyqësor, sistemin e ekzekutimit të vendimeve penale a civile, sistemin e shërbimeve të lira juridiko-profesionale, bashkëpunimin ndërkombëtar në fushën civile dhe penale, fushat e tjera të drejtësisë dhe të kompetencës së saj sipas ligjit, si dhe për bashkërendimin, harmonizimin dhe reformimin e legjislacionit shqiptar në tërësi.

Ministria e Arsimit dhe Sportit harton dhe zbaton politika që synojnë sigurimin e një sistemi arsimor cilësor, zhvillimin perspektiv të arsimit, respektimin e interesave të individit, të komunitetit e të shoqërisë dhe pajisjen me njohuritë e nevojshme për t'u përballur me kërkesat e ekonomisë së tregut, në përputhje me përparësitë kombëtare dhe evropiane; krijimin, transmetimin, zhvillimin dhe mbrojtjen e dijeve me anë të mësimdhënies, kërkimit shkencor e shërbimeve. Ministria e Arsimit dhe Sportit harton dhe zbaton politikat për zhvillimin e kërkimit shkencor dhe inovacionit, në mbështetje të politikave të zhvillimit të vendit. Ministria e Arsimit dhe Sportit harton, programon, zhvillon dhe bashkërendon punën për politikat kombëtare në fushën e sportit, harton politikat mbrojtëse dhe promovuese, si dhe krijon hapësirat e nevojshme për zhvillimin dhe përmirësimin e sportit shqiptar.

Misioni i Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale është hartimi dhe zbatimi i politikave dhe strategjive zhvillimore në sektorët e shëndetësisë dhe të kujdesit social. Ajo është gjithashtu

përgjegjëse për rregullimin e të gjitha shërbimeve për popullsinë dhe nëpërmjet saj agjencitë dhe drejtoritë duhet të garantojnë shërbime sociale dhe shëndetësore për të huajt që janë rezidentë, fëmijët e pashoqëruar dhe të huajt e tjerë të cënueshëm që kanë nevojë për shërbime.

- Shërbimit Social Shtetëror, i cili ofron shërbime thelbësore për kategoritë e cënueshme, përfshirë migrantët viktimë të trafikimit dhe të miturit e pashoqëruar.

- Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës (ASHDMF) është autoriteti shtetëror përgjegjës, për të garantuar funksionimin e sistemit të integruar të mbrojtjes për fëmijët e pashoqëruar, brenda dhe jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, nëpërmjet bashkërendimit të punës midis autoriteteve përgjegjëse të përfshira në procesin e mbrojtjes. Kjo agjenci luan rol të rëndësishëm dhe në nivelin vendor, nëpërmjet njërive të mbrojtjes së fëmijëve (NJMF) të ngritura pranë bashkive të vendit për të funksionuar si struktura të posaçme brenda strukturës përgjegjëse për shërbimet shoqërore në nivel bashkie.

Ministri i Shtetit për Rininë dhe Fëmijët harton dhe zbaton politika që synojnë mbrojtjen e të drejtave të të rinjve, garantimin e pjesëmarrjes së të rinjve në jetën shoqërore dhe koordinimin e çështjeve që lidhen me mbrojtjen, kujdesin, shëndetin, mirëqenien dhe edukimin e mirë të fëmijëve. Ministri bashkëpunon me organizatat e shoqërisë civile dhe diasporën.

Ministri i Shtetit për Pushtetin Vendor koordinon zbatimin e politikës shtetërore të migracionit në njësitë e qeverisjes vendore. Ministria është përgjegjëse edhe për monitorimin e veprimtarisë së NJQV-ve në drejtim të procesit të integritetit në Bashkimin Evropian dhe marrëveshjeve ndërkombëtare.

Agjencia për Mbështetjen e Vetëqeverisjes Vendore është institucioni koordinues në varësi të ministrit të Shtetit për Pushtetin Vendor, i cili mbështet qeverisjen vendore për zgjidhjen e problematikave dhe vështirësive që shfaqen gjatë ushtrimit të funksioneve prej tyre. Konkretisht, AMVV-ja shërben edhe si hallkë ndërmjetëse midis qeverisjes qendrore dhe asaj vendore për përmirësimin dhe pasurimin e legjislacionit në funksion të rritjes së nivelit të shërbimeve që ju ofrohen komuniteteve. Në këtë funksion, ky institucion kryen edhe detyrën e Sekretariatit Teknik të Këshillit Konsultativ ndërmjet qeverisjes qendrore dhe vetëqeverisjes vendore. Ky është një organizëm që ka për funksion të konsultojë akte, strategji të qeverisjes qendrore që kanë ndikim mbi vetëqeverisjen vendore, dhe është një risi që ka bërë të mundur përfshirjen e njërive të vetëqeverisjes vendore në diskutimet me vendimmarrësit, me qëllim përafrimin sa më të mirë të vendimmarrjes me hapësirat për zgjidhjen e problemeve dhe rritjen e cilësisë së shërbimeve. Për realizimin e misionit të saj, AMVV-ja është në kontakt të vazhdueshëm me drejtuesit dhe personelin e njërive të qeverisjes vendore, si dhe të institucioneve të ndryshme të qeverisjes qendrore, me synim mbështetjen e tyre për trajtimin e të gjitha problematikave dhe sfidave, të lidhura me ushtrimin e funksioneve dhe kompetencave qeverisëse.

Agjencia e Ofrimit të Shërbimeve Publike të Integruara ofron shërbime publike nëpërmjet vendosjes dhe administrimit të sporteleve të pritjes për qytetarët (*front office*), si dhe qendrave të integruara të shërbimit publik me një ndalesë (*one stop shop*), për shërbimet e kryera nga institucionet dhe agjencitë e qeverisë qendrore dhe/ose të njërive të qeverisjes vendore.

Banka e Shqipërisë është përgjegjëse për mundësimin e kanaleve të sigurta dhe të ligjshme për transferimin e remitancave.

Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve lehtëson dhe mbështet investimet direkte në Shqipëri, nëpërmjet identifikimit dhe promovimit të mundësive për investime, duke ofruar shërbime dhe mbështetje për investitorët ekzistues ose potencial.

Shkolla Shqiptare e Administratës Publike (ASPA) luan rol të rëndësishëm për forcimin e kapaciteteve të nëpunësve civilë, pjesë e departamenteve dhe sektorëve përgjegjës për zbatimin e ligjeve dhe politikave në fushën e migracionit dhe për monitorimin e zbatimit të strategjisë së migracionit.

Instituti i Statistikave (INSTAT) është përgjegjës për mbledhjen, përpunimin dhe shkëmbimin e të dhënave administrative, si dhe për sigurimin e statistikave për migracionin.

ASPA dhe INSTAT-i mund të kontribuojnë gjithashtu për rritjen e kapaciteteve institucionale, mbledhjen e të dhënave administrative për migracionin, si dhe për kryerjen e studimeve mbi migracionin nëpërmjet trajnimeve, përfshirë trajnime në vendin e punës, vizita studimore, etj.

Instituti i Sigurimeve Shoqërore administron sigurimet shoqërore për të gjithë personat e siguruar, përfshirë të huajt, si dhe menaxhon politikat e pensionit.

Bashkitë janë gjithashtu përgjegjëse dhe kontribuese të rëndësishme për ruajtjen e marrëdhënieve me diasporën dhe forcimin e bashkëpunimit me emigrantët, ku sipas parashikimeve të ligjit nr. 139/2019, “Për vetëqeverisjen vendore”, të ndryshuar në vitin 2019, atyre iu ngarkuan përgjegjësi të reja për ngritjen dhe funksionimin e njësisë të posaçme për diasporën dhe migracionin. Konkretisht, funksionet e kësaj strukture përfshijnë ofrimin e mbështetjes, informacionit dhe shërbimeve për migrantët, në lidhje me mundësitë e riintegrimin social dhe ekonomik të migrantëve të kthyer, mundësitë e investimit të tyre apo investimit nga diaspora, si dhe koordinimin e bashkërendimin e punës me strukturat e tjera vendore dhe ministratë përgjegjëse për punët e brendshme, për punët e jashtme dhe për diasporën, për garantimin e dhënies së ndihmës e të informacionit për çështjet që lidhen me diasporën dhe migracionin.

Duke marrë parasysh dimensionin e të drejtave të njeriut të integritetit të emigrantëve, si dhe trendin në rritje të imigracionit, roli i institucioneve të të drejtave të njeriut si Avokati i Popullit dhe Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi bëhet më i rëndësishëm në fushën e migracionit për të garantuar të drejtat civile, ekonomike, sociale dhe kulturore të tyre.

Komisioneri për Mbrojtjen e të Dhënave Personale është autoriteti përgjegjës që mbikëqyr dhe monitoron, në përputhje me ligjin, mbrojtjen e të dhënave personale, duke respektuar dhe garantuar të drejtat dhe liritë themelore të njeriut.

Një tjetër aktor i rëndësishëm, që ka një rol të dyfishtë në migrimin për motive punësimi, janë agjencitë private të punësimit dhe agjencitë e punësimit të përkohshëm. Edhe pse nuk janë aktorë publikë, por duke qenë se veprimtaria e tyre i shërben dhe prek drejtpërdrejt interesin publik, veprimtaria e tyre licencohet dhe monitorohet. Veprimtaria e tyre licencohet nga ministria përgjegjëse për çështjet e punës dhe kontrollohet nga Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Shoqërore. Ato janë të detyruar t’i paraqesin MEKI-t raporte periodike për veprimtarinë e tyre.

Arrijet dhe mësimet e nxjerra për periudhën 2019–2022

Bilanci migrator. Shqipëria vazhdon të konsiderohet si vendi i origjinës për emigrantët ekonomikë, vend tranziti dhe destinacioni për emigrantët ekonomikë, azilkërkuesit dhe refugjatët. Migrimi në kontekstin shqiptar vazhdon të karakterizohet më shumë nga emigracioni ndërkombëtar i popullsisë vendase dhe më pak nga imigrimi i të huajve në vend. Migrimi neto është rritur ndjeshëm që nga viti 2018 (-15 030 persona) në -32 853 në 2021-shin dhe është stabilizuar në -32 497 në vitin 2022.²⁵ Megjithatë, shkalla e flukseve migratore ka rritur ritmin që nga viti 2021, pasi 46 460 persona emigruan nga Shqipëria në vitin 2022 (9,9% më shumë se në vitin 2021 kur numri ishte 42 048 persona),²⁶ dhe numri i banorëve të huaj të Shqipërisë u rrit nga 9 195 në vitin 2021 në 13 963 (51,9% më shumë) në vitin 2022.²⁷

Tabela 1. Imigracioni në Shqipëri dhe emigracioni nga Shqipëria, 2018–2022

Bilanci Migrator në Shqipëri 2018–2022			
	Imigrantë	Emigrantë	Migracioni neto
2018	23,673	38,703	-15,030
2019	20,753	43,835	-23,082
2020	7,170	23,854	-16,684
2021	9,195	42,048	-32,853
2022	13,963	46,460	-32,497

Burimi: INSTAT, 2023

²⁵INSTAT: Indikatorët demografikë.

<https://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/migracioni-dhe-integrimi-i-migrant%C3%ABve/#tab2>

²⁶ INSTAT:

<https://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/migracioni-dhe-integrimi-i-migrant%C3%ABve/#tab2>

²⁷ INSTAT:

<https://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/migracioni-dhe-integrimi-i-migrant%C3%ABve/#tab2>

Emigracioni. Numri i përgjithshëm i migrantëve shqiptarë në gjashtëmujorin e parë të vitit 2020²⁸ ishte rreth 1.3 milionë, ose afër gjysma e popullsisë së vendit. Në mënyrë domethënëse, rreth 70% e tyre banojnë në vendet anëtare të BE-së dhe ky grup ka shënuar një rritje nga 835 730 në vitin 2020 në 897 297 në vitin 2021. Sipas të dhënave të EUROSTAT-it,²⁹ në vitin 2021 shumica e shqiptarëve që jetojnë në Evropë me leje qëndrimi banojnë në Greqi (404 574), Itali (396 883), Gjermani (42 423) dhe Francë (20 443). Sa i përket emigrantëve shqiptarë të vendosur në BE, në vitin 2021 krahasuar me numrin e shqiptarëve të vendosur në vitin 2022, ka një rënie të numrit nga 24 842 në vitin 2021 në 20 435 emigrantë për vitin 2022.

Tabela 2. Shtetasit shqiptarë me leje qëndrimi për herë të parë në vendet evropiane, 2019–2022

	Shqiptarë me leje qëndrimi në Evropë			
	2019	2020	2021	2022
Belgjikë	774	766	844	1,023
Bullgari	167	97	157	151
Republika Çeke	254	105	109	148
Danimarkë	47	42	65	236
Gjermani	12,014	8,308	4,492	13,334
Estoni	11	9	10	6
Irlandë	142	104	151	468
Greqi	15,733	7,768	10,201	14,313
Spanjë	312	422	622	723
Francë	2,344	1,951	2,313	2,455
Kroaci	2,216	1,695	1,819	2,003
Itali	21,221	13,627	29,732	34,864
Qipro	59	33	33	65
Lituani	26	12	15	35
Luksemburg	157	138	140	177
Hungari	335	246	275	321
Maltë	1,178	415	1,142	2,009
Holandë	357	244	299	444
Austri	384	300	402	544
Poloni	-	236	348	626
Portugali	13	24	6	22
Rumani	275	266	261	249
Slloveni	111	61	113	134
Finlandë	146	174	263	430
Suedi	1,723	1,124	1,067	1,210
Islandë	34	31	31	40
Norvegji	143	101	127	118
Zvicër	306	-	356	419

Burimi: EUROSTAT, 2023

Sipas të dhënave të UNHCR-së dhe *Home Office UK*³⁰, pesë vendet kryesore të kërkesave për azil për vitin 2022 janë: Mbretëria e Bashkuar e Britanisë së Madhe dhe Irlandës së Veriut me një numër prej 14 223 azilkërkuesish, e ndjekur nga Franca me 9 048 azilkërkues, Gjermania me 3 572 azilkërkues, Greqia me 2 784 azilkërkues dhe Italia me 1 278 azilkërkues. Numri i kërkesave për azil të paraqitura nga shtetasit shqiptarë në BE, në periudhën janar–prill 2023 ishte 3,125, 21,4% më e ulët krahasuar me katër muajt e parë të vitit 2022 (3,875 kërkesa).

Tabela 3. Vendet kryesore të kërkesave për azil nga shtetasit shqiptarë, 2019–2022

	Kërkesat për azil nga shqiptarët 2019–2022			
	2019	2020	2021	2022
Franca	8 510	2 010	4 885	5 690
Gjermania	1 695	815	1 210	1 745
Greqia	2 795	1 025	1 125	885
Italia	1 545	450	760	1 280
Mbretëria e Bashkuar	2 784	4 522	14 223	3 453

Burimi: Databaza e EUROSTAT & Home Office UK, 2023³¹

²⁸ Fleta informative e Shqipërisë

<https://albania.iom.int/sites/g/files/tmzbd11401/files/documents/2023-03/IOM%20Albania%20Infosheet.pdf>

²⁹ EUROSTAT:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESVAS_custom_6568453/default/table?lang=en

³⁰ UNHCR statistika për azilkërkuesit shqiptarë, 2022,

<https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download/?url=tKZ2A3>

³¹ Të dhëna nga EUROSTAT https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza_custom_9266187/default/table?lang=en

Imigracioni. Shqipëria po bëhet gjithnjë e më shumë një vend destinacioni për emigrantët që kërkojnë punë, studentët, azilkërkuesit dhe refugjatët, megjithëse shifrat janë relativisht të vogla. Aktualisht në Shqipëri jetojnë me vendbanim të rregullt 16 505 emigrantë, nga të cilët, siç shihet në figurën e mëposhtme, 48% janë për arsye punësimi. 10 147 persona aplikuan për leje qëndrimi në vitin 2022, nga të cilët shtetasit italianë përbëjnë grupin më të madh (2 324 persona)³². Pjesë e shkaqeve të rritjes së numrit të imigrantëve është edhe ligji nr. 79/2021, “Për të huajt”, i cili ka lehtësuar procedurat për qëndrimin e rregullt të të huajve në Shqipëri, duke diversifikuar dhe shtuar disa arsye të reja qëndrimi, lejen unike (të vetme) të qëndrimit. Gjithashtu, forcimin e kuadrit ligjor për mbrojtjen e të drejtave të migrantëve përbën një vlerë të shtuar të ligjit.

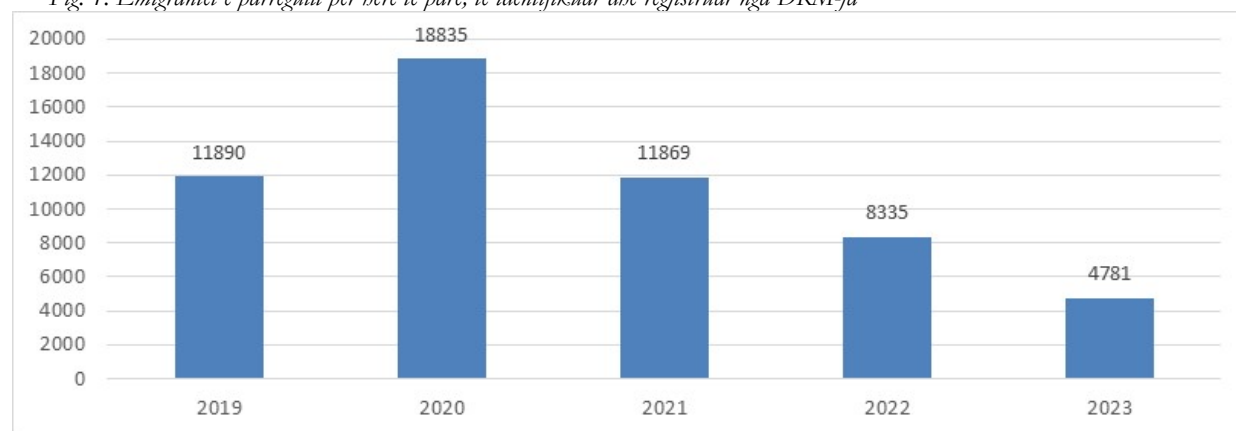
Tabela 4. Banorët e huaj në Shqipëri sipas qëllimit të deklaruar të qëndrimit, 2019–2022

	Shtetas të huaj me qëndrim në Shqipëri Sipas Motivit		2021	2022
	2019	2020		
Bashkim familjar	2178	1614	1840	2646
Punësim	4208	3069	3469	6
Humanitare	603	2482	3362	191
Studim	755	274	438	694
Të tjera	343	334	487	1158

Burimi: Sistemi FER-TIMS në Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit, 2023

Migracioni i Parregullt. Gjatë vitit 2022 janë regjistruar 12 216 imigrantë të parregullt, kryesisht në kuadrin e flukseve të përziera migratore që prekin të gjithë rajonin e Ballkanit Perëndimor, nga të cilët 8 335 ishin imigrantë për herë të parë (fig. 1).³³ Në vitin 2022, vetëm 86 imigrantë të parregullt u konsideruan si azilkërkues. 97% e imigrantëve të parregullt që janë regjistruar, duke hyrë ose duke kaluar territorin shqiptar, kanë shprehur hapur synimin e tyre për të udhëtuar përmes Shqipërisë drejt vendeve të BE-së dhe për këtë arsye, për ta janë lëshuar urdhra për largim vullnetar.³⁴ Ndërkohë që gjatë vitit 2023 janë kapur në situatë të parregullt 6 630 imigrantë, nga të cilët 4 781 për herë të parë.

Fig. 1: Emigrantët e parregullt për herë të parë, të identifikuar dhe regjistruar nga DKM-ja

Burimi: Departamenti i Kufirit dhe Migracionit, MB, 2023.

Shkalla e kthimeve vullnetare është zvogëluar kohët e fundit. Nëse në vitin 2020, numri i shtetasve të huaj që u larguan nga territori me urdhër largimi vullnetar ishte 10 758 imigrantë, ai ra në 9 927 emigrantë në vitin 2021 dhe 8 335 emigrantë në vitin 2022. Për rrjedhojë, në vitin 2022, janë regjistruar 25.3 % më pak imigrantë me urdhër largimi në krahasim me vitin 2020 dhe 17.4% më pak në krahasim me 2021.³⁵ Ndërkohë që gjatë vitit 2023 janë lëshuar 6 314 urdhra largimi.

Faktorët shtytës të migracionit. Profilet vjetore dhe të zgjeruara të migracionit shërbejnë për të ofruar informacion analitik dhe statistikor mbi tendencat e migracionit drejt dhe nga Shqipëria që do të drejtojnë politikat afatshkurtra dhe afatmesme për menaxhimin efektiv të migracionit. Gjetjet e

³² Informacion nga MB-ja.

³³ Po aty.

³⁴ Po aty.

³⁵ Po aty.

dokumentit të fundit, që mbulon vitet 2015–2018,³⁶ tregojnë se tregu i punës në Shqipëri mbetet i dobët. Disa nga dobësitë përfshijnë shkallën e lartë të papunësisë së të rinjve dhe papunësinë afatgjatë, një treg pune jo fleksibël edhe për të rinjtë me arsim të lartë, papunësia e lartë në zonat rurale dhe sektori bujqësor, informaliteti i tregut të punës etj.³⁷

Faktorët shtytës të migracionit. Zhvillimi i profileve vjetore dhe të zgjeruara të migracionit shërben për të ofruar informacion analitik dhe statistikor mbi tendencat migratore drejt dhe nga Shqipëria për të udhëhequr politikat afatshkurtra dhe afatmesme për menaxhimin efektiv të migracionit. Gjetjet e dokumentit të fundit që mbulon periudhën 2015–2018³⁸ tregojnë se tregu i punës në Shqipëri mbetet ende i dobët. Disa nga dobësitë janë niveli i lartë i papunësisë tek të rinjtë, niveli i lartë i papunësisë afatgjatë, tregu jo fleksibël i punës edhe për të rinjtë me diplomë të arsimit të lartë, papunësia e lartë në zonat rurale dhe sektorin bujqësor, informaliteti në tregun e punës, etj.³⁹

Niveli i lartë i papunësisë ndërmjet të rinjve tregon se të rinjtë kanë vështirësi të konsiderueshme për të kaluar nga arsimi në tregun e punës.⁴⁰ Përveç kësaj, ekziston edhe një mospërputhje e madhe ndërmjet aftësive dhe nevojave të tregut, gjë që e bën më të vështirë gjetjen e punës së përshtatshme. Situata ka ndryshuar gjatë viteve të fundit, megjithatë disa nga çështjet e lartpërmendura mbeten ende shqetësuese. Ndërkohë, ka një rritje të fluksit migrator të të rinjve drejt vendeve të BE-së dhe më gjerë për arsye pune dhe studimi. Në këtë drejtim, rekomandimet e këtij dokumenti mbeten të vlefshme, në lidhje me përmirësimin e kushteve, mundësive, aksesit dhe integritetit të të rinjve në arsim dhe aftësim profesional, arsim të lartë në fusha sipas kërkesës dhe ofertës në tregun e punës. Kërkohen politika më produktive për të ulur nivelin e papunësisë ndërmjet të rinjve, numrin e të papunëve afatgjatë, pabarazitë në shpërndarjen territoriale të papunësisë, papunësinë në zonat rurale dhe në bujqësi, si dhe për të dekurajuar flukset e parregullta migratore. Kjo mund të arrihet edhe duke ofruar stimuj për sipërmarrësit që punësojnë vajza dhe djem të rinj. Thellimi i luftës kundër informalitetit kontribuon edhe për dekurajimin e fluksit migrator të parregullt, veçanërisht në tregun e punës, nëpërmjet përmirësimit të kushteve të punës dhe pagave të punëtorëve.

Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësim për periudhën 2023–2030 ofron një diagnozë të faktorëve që ndikojnë për migrimin e vazhdueshëm, për qëllime ekonomike të shtetasve shqiptarë. Në veçanti, ajo vëren se të rinjtë krahasojnë kushtet e punës në vend me alternativën e emigrimit, dhe kjo bëhet pengesë për ta për të hyrë në tregun e punës në Shqipëri dhe i nxit ata të largohen. Fluksi i lartë i emigrimit pakëson bazën e fuqisë punëtore veçanërisht ndërmjet të rinjtë, të cilët janë pjesa më vitale e shoqërisë. Ndikimi i emigrimit është bërë i dukshëm edhe në uljen e numrit të studentëve që ndjekin arsimin parauniversitar dhe arsimin e lartë në Shqipëri, gjë që do të ndikojë edhe në tregun e punës në të ardhmen e afërt.

Strategjia arrin gjithashtu në përfundimin se profili i individëve që zgjedhin të emigrojnë në vendet e huaja ka ndryshuar gjatë viteve, duke krijuar mungesë në tregun e punës për aftësitë e kërkuara në tregjet e huaja të punës. Ndryshe nga dy dekada më parë, gjatë dekadës së fundit lëvizja e lirë, si dhe kërkesa në rritje në vendet e BE-së, për një fuqi punëtore shumë të kualifikuar, i ka shtyrë individët që kanë investuar në arsimin dhe aftësitë e tyre për të kërkuar punë më të mira dhe më të paguara në vendet me ekonomi më të zhvilluara.

Nga ana tjetër, migrimi i brendshëm nga zonat rurale në zonat urbane, si dhe nga qytetet e vogla dhe të mesme drejt qyteteve të mëdha, është gjithashtu një faktor që kontribuon për mungesën e fuqisë punëtore në këto zona dhe çon në nivele më të larta të papunësisë në zonat urbane. Megjithatë,

³⁶ Përfundimi i Profilin të Zgjeruar të Migracionit, 2015–2018, gjendet në Raportin e Rishikimit Vullnetar mbi Statusin e Zbatimit të Paktit Global për Migracionin në Shqipëri në 2021, f. 6, <https://migrationnetwork.un.org/system/files/docs/Albania%20-%20Voluntary%20Review%20Report%20to%20IMRF.pdf>

³⁷ Profili i Zgjeruar Kombëtar i Migracionit, 2015–2018, <https://qbz.gov.al/eli/vendim/2020/03/12/222>

³⁸ Përfundimi i Profilin të Zgjeruar të Migracionit për 2015–2018 jepet në: Raport Vullnetar i Rishikimit mbi Statusin e Zbatimit të Paktit Global për Migracionin në Shqipëri në vitin 2021, f. 6,

<https://migrationnetwork.un.org/system/files/docs/Albania%20-%20Voluntary%20Review%20Report%20to%20IMRF.pdf>

³⁹ Profili i Zgjeruar Kombëtar i Migracionit 2015–2018, <https://qbz.gov.al/eli/vendim/2020/03/12/222>

⁴⁰ Të dhënat e INSTAT-it tregojnë se Shqipëria ka arritur një ulje të ndjeshme të papunësisë së të rinjve në vitet 2015–2020 – nga 33.2% në 20.8%. Megjithatë, trendi kohët e fundit është përmbystur. Pas një rënie të papunësisë tek të rinjtë (që mbulon grupin e moshave 15 deri në 29 vjeç) midis tremujorit të parë të 2021 (23.3%) dhe tremujorit të parë të 2022 (20.7%), në vitin 2022 u vu re një rritje e qëndrueshme në mënyrë që Norma u rikuperua në 22.5% në tremujorin e parë të 2023. Norma e papunësisë së të rinjve në Shqipëri, <https://tradingeconomics.com/albania/youth-unemployment-rate>, aksesuar më 6 gusht 2023.

emigracioni vazhdon të jetë një faktor kryesor për uljen e fuqisë punëtore. Në një farë mase, kthimi i emigrantëve shqiptarë dhe rritja e numrit të të huajve që punojnë në Shqipëri ka kompensuar hende kun në fuqinë punëtore.

SKZHIE-ja analizon gjithashtu shkaqet kryesore të emigrimit, me faktorët ekonomikë, pabarazinë dhe kushtet e vështira të jetesës që renditen në krye të listës, të ndjekur nga mungesa e besimit tek institucionet dhe siguria publike. Prandaj, qëllimi kryesor është adresimi i shkaqeve rrënjësore të dinamikës së migrimit të paqëndrueshëm. Për më tepër, nxitja e migracionit të menaxhuar mirë konsiderohet një pjesë integrale e zgjidhjes.

Ndikimi i migracionit. Nga ana tjetër, SKZHIE-ja njeh emigrimin e fuqisë punëtore të kualifikuar si një realitet që ndikon negativisht mbi zhvillimin social-ekonomik të vendit. Inkurajimi dhe nxitja e migrimit të përkohshëm, veçanërisht migrimit qarkullues, po konsiderohet si një alternativë për të shmangur largimin e përhershëm të individëve të kualifikuar. Qeveria synon të zbatojë kthimin vullnetar të emigrantëve të kualifikuar, përkohësisht ose përgjithmonë, nëpërmjet qëndrimeve të shkurtra për këshillim dhe përfshirje në aktivitete mësimore ose trajnimi. Në këtë kontekst, konsiderohet e rëndësishme të identifikohen të gjitha kapacitetet intelektuale që punojnë jashtë vendit.

Azilkërkues në Shqipëri: Mbështetur në të dhënat e Regjistrat Elektronik për të Huajt, përgjatë viteve 2019–2022 numërohen 20 268 shtetas të huaj me qëndrim në Shqipëri, të cilët u përkasin kategorive në vijim: imigrantë të rregullt ekonomikë, studentë, azilkërkues, të huaj të natyralizuar, imigrantë për motive të tjera. Për vitin 2019, 609 kanë marrë leje qëndrimi për arsye humanitare, në 2020–ën, 2482 persona, 2021–shin, 3326 persona dhe për vitin 2022, 191 persona.

Referuar 5 viteve të fundit, ka një rënie të ndjeshme të numrit të kërkesave për azil në Shqipëri, nga 6 604 kërkesa në 2019 (ku 24 azilkërkues morën mbrojtje ndërkombëtare), në 142 kërkesa në vitin 2023 (janar–gusht), prej tyre 11 azilkërkues morën mbrojtje ndërkombëtare (mbrojtje plotësuese subsidiare). Për vitin 2022, shtetësitë kryesore të azilkërkuesve janë: afgane me 36 kërkesa, ukrainase 27 kërkesa, irakene me 18 kërkesa, ruse 10 kërkesa, pakistaneze 7 kërkesa, iraniane me 6 kërkesa, etj.

Shqipëria është prekur nga flukset e përziera migratore, të cilat përbëhen, ndër të tjera, nga refugjatët dhe azilkërkuesit, migrantët, viktimat e trafikimit, të miturit e pashoqëruar dhe të ndarë, si dhe personat pa shtetësi. Disa prej tyre bëjnë pjesë në më shumë sesa një nga këto kategori. Këta shtetas të vendeve të treta kanë shtetësi të ndryshme, shumica prej të cilëve janë sirianë dhe afganë dhe, shpesh, futen në vend pa leje hyrjeje. Në të shumtën e rasteve, këta shtetas të vendeve të treta janë në një gjendje të caktuar vështirësie, për shkak të situatës në vendet e tyre të origjinës ose për shkak të kushteve të vështira ose shfrytëzimit dhe abuzimit të pësuar përgjatë udhëtimit. Sidoqoftë, ata kalojnë kryesisht tranzit në Shqipëri, përpara se të hyjnë në vendet e BE-së.

Politika e vizave: Kuadri ligjor në fushën e vizave në Shqipëri është pjesërisht i përafruar me *acquis* të BE-së. Misionet Diplomatike dhe Konsullore të Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është autoriteti kompetent për pranimin dhe dhënien e vizave. Procesi i vizave kalon nëpërmjet sistemit *online e-viza* siç parashikohet në kodin e vizave. Ky sistem përdoret nga të gjitha autoritetet kompetente për të marrë, verifikuar, vlerësuar dhe lëshuar, ose refuzuar viza në mënyrë elektronike (me një kod QR) ose një vizë në pasaportë për të lëshuar vizë elektronike të mbyllur digjitalisht ose vizë të stampuar. Procesi i aplikimit dhe procesi i verifikimit janë të ngjashëm me ato të parashikuara në *acquis* të BE-së. Shqipëria lëshon viza me një hyrje në kufi për një kohëzgjatje nga një deri në 15 ditë. MEPJ-ja lëshon vetëm viza që plotësojnë kriteret ligjore dhe numri i vizave të lëshuara në kufi është ulur ndjeshëm nga t'i zvogëlojë nga 101 në 2018 në 2 në 2021 dhe 2 në 2022 dhe asnjë vizë në kufi për periudhën janar–qershor 2023.

Shqipëria ka gjatë të gjithë vitit marrëveshje pa viza me tetë vende që nuk mund të lëvizin pa viza në BE, si: Armenia, Azerbajxhani, Bjellorusia, Kina, Guajana, Kazakistani, Kuvajti dhe Turqia. Përveç kësaj, shtetasve të vendeve të treta, që kanë një leje qëndrimi dhjetëvjeçare në Emiratet e Bashkuara Arabe, u jepet gjithashtu akses pa viza. Shtetasit nga vende si: Bahreini, India, Omani, Katari, Arabia Saudite dhe Tajlanda, të cilët kanë nevojë për vizë për të udhëtuar në BE, kanë përfituar nga heqja e vizave sezonale deri në fund të vitit 2022. Ky regjim sezonal pa viza ka qenë i zbatueshëm midis 20 prillit dhe 31 dhjetorit 2023, për shtetasit e pesë vendeve: Bahrein, Oman, Katar, Arabi Saudite dhe Tajlandë. Shtetasit e Egjiptit dhe Rusisë përfituan nga heqja e vizave sezonale deri në fund të shtatorit

2022. India, Egjipti dhe Rusia nuk janë në listën e vendeve, qytetarët e të cilëve përfitojnë nga përjashtimi sezonal i vizave në 2023-shin. Në bazë të Rregullores (BE) 2018/1806 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 14 nëntor 2018, duke renditur vendet e treta, shtetasit e të cilëve duhet të kenë viza kur kalojnë kufijtë e jashtëm dhe ata shtetasit e të cilëve janë të përjashtuar nga kjo kërkesë (kodifikimi), dhe Raportit të Gjashtë të Mekanizmit të Pezullimit të Vizave, Shqipëria është e angazhuar për përafrimin e mëtejshëm të politikës së vizave me listën e vendeve të BE-së, veçanërisht në lidhje me vendet që paraqesin migrim të parregullt ose rreziqe sigurie për BE-në. Ashtu dhe me vazhdimin e bashkëpunimit me shtetet anëtare më të prekura nga kërkesat e pabazuara për azil dhe zbatimin e fushatave informuese për regjimin pa viza.

Përmirësimi i cilësisë së të dhënave të migracionit

Programi aktual i statistikave zyrtare 2022–2026⁴¹ njeh faktin që statistikave demografike të migrimit, popullsisë dhe parashikimet e tyre janë pjesërisht në përputhje me rregulloret e BE-së, për statistikave demografike evropiane (rregullorja 126/2013) dhe mbi statistikave të komunitetit për migracionin dhe mbrojtjen ndërkombëtare (rregullorja 862/2007), dhe zbaton të njëjtat përkufizime dhe klasifikime. Në një farë mase, ka një përmirësim në lidhje me rritjen e gamës së treguesve të prodhuar dhe numrin e tabelave të transmetuara në EUROSTAT. Megjithatë, kërkohet një nivel më i lartë i harmonizimit me *acquis*-in e BE-së, përmes harmonizimit të metodologjisë për monitorimin e migracionit dhe azilkërkuesve. Që nga viti 2017, të dhënat për azilkërkuesit dhe të huajt që jetojnë në Shqipëri publikohen çdo vit.

Përmirësimi i administrimit të të dhënave për migracionin nëpërmjet aksesit në një sistem të përbashkët për menaxhimin e informacionit ka shënuar progres me hartimin e Udhërrëfyesit për Statistikat e Migracionit në Shqipëri dhe zhvillimin e programit të trajnimit për të dhënat dhe statistikave të migracionit, për motive punësimi, për Institutin e Statistikave (INSTAT) dhe zyrtarët e tjerë publikë të përfshirë. Pavarësisht përpjekjeve të deritanishme për përdorimin efektiv të të dhënave të migracionit, për hartimin dhe monitorimin e politikave të lidhura me migracionin, ka ende sfida për t'u trajtuar.

Mungesa e standardizimit që ndikon në cilësinë e të dhënave, si dhe kapacitetet e pamjaftueshme të zyrtarëve publikë në nivel vendor dhe kombëtar për të mbledhur, menaxhuar dhe përpunuar të dhëna, lidhur me migracionin, vazhdojnë të jenë çështje shqetësuese. Gjithashtu, kërkohen përpjekje dhe angazhim i mëtejshëm nga ministritë e linjës (MB, MEF, MSHMSH, MEPJ) dhe institucionet dhe agjencitë në varësi të tyre, si: AKPA-ja, Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, AIDA, Shërbimi Social Shtetëror, etj., për të përmbushur objektivat e përcaktuara në Programin e Statistikave Zyrtare (2022–2026).

SKZHIE-ja thekson analizën e tendencave migratore dhe treguesve migratorë për të arritur objektivat e politikës së migracionit. Për periudhën e ardhshme deri në vitin 2030, sfidat e lidhura me statistikave përfshijnë forcimin e rolit të Sistemit Kombëtar të Statistikave për të furnizuar institucionet publike me statistika zyrtare të mjaftueshme, të sakta dhe transparente, nëpërmjet mobilizimit të burimeve për financimin e programeve dhe projekteve statistikore, duke rritur kapacitetet e personelit të ministrive/institucioneve të angazhuara për mbledhjen e të dhënave/statistikave.

Një synim i rëndësishëm është përmirësimi i cilësisë së informacionit të ofruar nga institucionet, rritja e bashkëpunimit ndërinstitucional, duke i konsideruar statistikave zyrtare si një të mirë publike dhe shërbim për përdoruesit publik. Statistikat e besueshme dhe të sakta krijojnë bazën për zhvillimin dhe marrjen e masave të përshtatshme, në përputhje me treguesit dhe tendencat e migracionit, si dhe për të parandaluar faktorët që nxisin emigracionin dhe motivojnë kthimin e emigrantëve aktualë.

Krijimi dhe funksionimi i regjistrit elektronik për të huajt⁴² shënon një përmirësim në fushën e migracionit. Ai përmban të dhëna për të huajt që hyjnë në vend për qëllime qëndrimi, tranziti, studimi dhe punësimi, si dhe për dalje nga vendi. Ky regjistër përmban gjithashtu të dhëna për migrantët e parregullt dhe ndërvepron me regjistrin TIMS, si dhe me Regjistrin Kombëtar të Gjendjes Civile. Një nga pesë modulet e përfshira në këtë regjistër është moduli i vetëm dhe i lejes së qëndrimit, i cili

⁴¹ Ligji nr. 30/2022, "Për miratimin e programit të statistikave zyrtare 2022–2026"; <https://www.instat.gov.al/media/11530/osp-2022-2026-en.pdf>

⁴² VKM-ja nr. 857, datë 29.12.2021, "Për krijimin dhe funksionimin e Regjistrit Elektronik Kombëtar për të Huajt (REKH) në Republikën e Shqipërisë".

përmban të dhëna të regjistruara dhe të kontrolluara nga Departamenti i Kufirit dhe Migracionit (DKM) dhe AKPA-ja. Regjistri elektronik kombëtar për të huajt mund të sigurojë statistika dhe raporte për çdo modul, sipas nevojave dhe kërkesave të institucioneve që kanë akses në to, si në rastin e AKPA-së.

Zhvillimi i kuadrit ligjor

Gjatë katër viteve të fundit, qeveria shqiptare ka ndërmarrë nisma të rëndësishme legislative në fushën e migracionit. Kuadri ligjor është përmirësuar duke miratuar disa akte ligjore dhe nënligjore, të cilat sigurojnë përafrimin me *acquis*-in e BE-së. Ligjet kryesore të miratuara janë: ligji nr. 79/2021, “Për të huajt” dhe 28 akte nënligjore (të përafruara me 18 direktiva, rregullore, vendime); ligji nr. 10/2021, “Për azilin në Republikën e Shqipërisë” përafruar me CEAS; ligji nr. 113/2020 “Për shtetësinë”; ligji nr. 15/2019, “Për nxitjen e punësimit”.

Baza ligjore për imigracionin do të rishikohet gjatë konsultimeve me MB-në dhe palët e tjera të interesit. Gjithashtu, vëmendje e veçantë do t’i kushtohet disa çështjeve të rëndësishme, të tilla si emigrimi i shtetasve shqiptarë për arsye punësimi e të tjera, kuadri institucional dhe procedural, funksionimi i strukturës së posaçme për diasporën dhe migracionin, si dhe i organeve të migracionit në nivel vendor.

Qeverisja institucionale e migracionit

Sipas ligjit “Mbi emigracionin e shtetasve shqiptarë për qëllime punësimi”⁴³, menaxhimi i emigrimit të shtetasve shqiptarë nga autoritetet shtetërore kryhet nëpërmjet krijimit të lehtësive ligjore dhe administrative për të gjithë shtetasit që zgjedhin të emigrojnë ose të kthehen, si dhe nëpërmjet informimit të vazhdueshëm, për publikun dhe individët, mbi mundësitë e punësimit dhe formimit profesional në vendet pritëse, si dhe për ndryshimet në kuadrin ligjor në ato vende, të cilat mund të ndikojnë në kërkesat për emigracion. Autoriteti kryesor koordinues për zbatimin e ligjit është aktualisht Ministria e Financave dhe Ekonomisë. Autoritetet e tjera shtetërore përgjegjëse për zbatimin e ligjit janë Ministria e Brendshme dhe Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme. Ligji përcakton gjithashtu detyrimin e autoriteteve shtetërore përgjegjëse për fillimin dhe përfundimin e marrëveshjeve të bashkëpunimit, dy ose shumëpalëshe, në mbështetje të politikave kombëtare të emigracionit.

Në Agjencinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive, në Drejtorinë e Shërbimeve të Tregut të Punës, përgjegjës për çështjet e migracionit është Sektori i Koordinimit të EURES dhe Migracionit, i cili mbështet dhe monitoron dinamikën migratore të punëkërkuesve shqiptarë dhe të shtetasve të huaj me motiv punësimi në Republikën e Shqipërisë. Rreth 40 punonjës në drejtoritë rajonale dhe zyrat vendore të AKPA-së zbatojnë legjislacionin në fuqi, në lidhje me mënyrat e rregullta të emigrimit dhe ndihmë për procesin e riintegrim pas kthimit, për shtetasit shqiptarë të kthyer nga emigracioni.

Ndryshimet e miratuara në ligjin për vetëqeverisjen vendore,⁴⁴ në vitin 2019, ngarkuan njësitë e vetëqeverisjes vendore (NJQV) me disa përgjegjësi shtesë, me qëllim ngritjen e një strukture të veçantë për diasporën dhe migracionin në çdo bashki. Funksionet e kësaj strukture përfshijnë ofrimin e mbështetjes, informacionit dhe shërbimeve për migrantët, në lidhje me mundësitë e investimit, si dhe riintegrimin social të migrantëve të kthyer.

Një funksion tjetër i NJVQ-ve është ruajtja e komunikimit të vazhdueshëm me emigrantët dhe diasporën, përmes aktiviteteve të ndryshme të organizuara brenda dhe jashtë vendit. Ato do të koordinojnë aktivitetet e tyre me ministrinë përgjegjëse për migracionin dhe punët e jashtme, për të ofruar informacion dhe mbështetje për çështjet që lidhen me migracionin dhe diasporën.

Bashkia e Tiranës ka dhënë shembullin e përfshirjes së përgjegjësive të reja të NJVQ-ve në fushën e migracionit, duke miratuar Planin Vendor për Migracionin dhe Diasporën 2022–2026. Plani synon të krijojë kushtet për integrimin e qëndrueshëm të imigrantëve dhe emigrantëve të kthyer, duke përdorur sistemet e informacionit dhe duke bashkëpunuar me aktorë të tjerë të përfshirë. Gjithashtu,

⁴³ Ligji nr. 9668, datë 18.12.2006, “Mbi emigracionin e shtetasve shqiptarë për qëllime punësimi”, i ndryshuar. https://www.pp.gov.al/rc/doc/ligj_per_emigrimin_36.pdf

⁴⁴ Ligji nr. 38/2019, datë 20.6.2019, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr.139/2015, ‘Për vetëqeverisjen vendore’”. Ligji nr. 38/2019, datë 20.6.2019, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 139/2015, ‘Për vetëqeverisjen vendore’”.

bashkitë e tjera, si: Korça, Shkoder, Kukësi, Dibra dhe Elbasani, kanë hartuar plane vendore për migracionin dhe diasporën.

Bashkëpunimet rajonale dhe ndërkombëtare

Bashkëpunimet rajonale. Të dhënat tregojnë se emigrimi i shtetasve shqiptarë drejt vendeve të BE-së vazhdon pavarësisht përmirësimit të lehtë të kushteve të jetesës dhe zhvillimit social-ekonomik të vendit tonë. Tendencat e emigracionit mund të rriten edhe si rezultat i marrëveshjes me vendet e Ballkanit Perëndimor. Kjo marrëveshje synon të forcojë bashkëpunimin rajonal dhe mirëkuptimin e ndërsjellë, të kontribuojë për zhvillimin ekonomik dhe rritjen ekonomike, investimet dhe punësimin në Ballkanin Perëndimor, duke siguruar progres dhe prosperitet ekonomik. Zhvillime të reja, në lidhje me aksesin e lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor, po ndodhin në kuadrin e Iniciativës për Ballkanin e Hapur të krijuar më 29 korrik 2021, nga Shqipëria, Mali i Zi dhe Serbia, me qëllim rritjen e tregtisë dhe bashkëpunimit, si dhe përmirësimin e marrëdhënieve dypalëshe. Një tjetër instrument i rëndësishëm për këtë qëllim është dhe protokollin shtesë nr. 6 i Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (CEFTA). Protokollin hyri në fuqi më 11 janar 2021 dhe zgjeron zonën e CEFTA-s për tregtinë e shërbimeve.⁴⁵

Bashkimi Evropian. Marrëveshja e ripranimit me BE-në po funksionon mirë. Shqipëria po përmbush me shpejtësi kërkesat e vendeve anëtare për ripranimin e qytetarëve të saj dhe atyre të vendeve të treta. Gjithashtu, në proces negociatash janë edhe projekt-marrëveshjet e ripranimit me disa vende të origjinës. Siç raportohet në raportin e Komisionit Evropian të vitit 2022, 8 555 shtetas shqiptarë u kthyen efektivisht në vitin 2021. Një zhvillim i dukshëm ishte kthimi i rreth 50 emigrantëve të parregullt shqiptarë, në janar të vitit 2022, me ndihmën e FRONTEX-it, nga BE-ja në Shqipëri.⁴⁶ Ndjekur nga një operacion i ngjashëm i kthimeve zhvilluar nga FRONTEX në shtator 2023.

Siç raportohet në raportin e Komisionit Evropian të vitit 2023, numri i refuzimeve të hyrjes për shtetasit shqiptarë në shtetet anëtare ra me 18,5% në vitin 2022 (nga 18 850 në 2021 në 15 350 në 2022). Numri i vendimeve të kthimit të lëshuara në vitin 2022 (24 180) u rrit me 8% krahasuar me vitin 2021 (22 445). Në vitin 2022 u raportuan 9 745 kthime të shtetasve shqiptarë, krahasuar me 8 610 në 2021 (një rritje prej 13%). Norma e kthimit u rrit pak, nga 38% në 2021 në 40% në 2022, duke shënuar një ndryshim pozitiv të trendit nga vitet e kaluara.

Shqipëria kryeson rrugën në rajon sa i takon bashkëpunimeve operacionale me BE-në për menaxhimin e lëvizjeve migratore. Një ngjarje historike ishte hyrja në fuqi më 1 maj 2019 e një marrëveshjeje për statusin me Bashkimin Evropian,⁴⁷ e cila autorizoi vendosjen e personelit të Rojës Kufitare dhe Bregdetare Evropiane (FRONTEX) në kufirin tokësor të Shqipërisë me Greqinë dhe në kufirin detar. Sipas kushteve të marrëveshjes, dy operacione të përbashkëta u nisën nga FRONTEX: një në kufirin tokësor me Greqinë (22 maj 2019) dhe një në kufirin detar (24 mars 2021). FRONTEX-i bashkëpunon gjithashtu me IOM-in për të mbështetur zhvillimin e sistemeve elektronike që mundësojnë identifikimin dhe regjistrimin e flukseve të përziera të migracionit. Bashkëpunimi operacional u forcua më tej përmes përfundimit të Marrëveshjes së Punës ndërmjet FRONTEX-it dhe MB-së, të nënshkruar më 17 mars 2021, e cila parashikon shkëmbimin e rregullt të informacionit dhe analizat e përbashkëta të rrezikut, dhe hap rrugën drejt aktiviteteve të mëtejshme të ngritjes së kapaciteteve dhe vendosjes së personelit të FRONTEX-it pa kompetenca ekzekutive.⁴⁸ Në qershor të vitit 2023, kishte 162 oficerë evropianë të rojeve kufitare që punonin me DKM-në në Shqipëri, që ishte më shumë se dyfishi i numrit në vitin 2021.⁴⁹

⁴⁵ https://cefta.int/wp-content/uploads/2022/07/CEFTA-Leaflet-ENG_digital-LINK-kor.pdf

⁴⁶ Komisioni Evropian, Shqipëri 2022, raporti shoqëruar 2022 komunikimi mbi politikën e zgjerimit të BE-së, dokumenti i punës i stafit të komisionit, Bruksel, 12 tetor 2022, f. 47.

⁴⁷ Marrëveshja e Statusit ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë për veprimet e kryera nga Agjencia Evropiane e Rojës Kufitare dhe Bregdetare në Republikën e Shqipërisë (ST/10290/2018/INIT), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A2019A0218%2801%29>

⁴⁸ Marrëveshja e punës për bashkëpunimin operacional ndërmjet Agjencisë Evropiane të Rojës Kufitare dhe Bregdetare (FRONTEX) dhe Ministrisë së Brendshme të Republikës së Shqipërisë (MB), https://frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/Working_Arrangements/WA_with_Albania.pdf.

⁴⁹ FRONTEX, "FRONTEX dhe Shqipëria rritin bashkëpunimin për të drejtat themelore", 6 qershor 2023, <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-and-albania-boost-cooperation-on-fundamental-rights-protection-4yTxlP>.

Në zbatim të masave të planit të veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor dhe për forcimin e mëtejshëm të bashkëpunimit me BE-në, më 15 shtator 2023, Shqipëria nënshkroi një marrëveshje të re me FRONTEX-in në Tiranë, si dëshmia e radhës e vullnetit të padiskutueshëm për të kontribuar në sigurinë e përbashkët të hapësirës së zgjeruar evropiane.

EUAA (ish-EASO) ka nisur bashkëpunimin me Shqipërinë për të forcuar sistemin e azilit dhe të pritjes përmes implementimit të aktiviteteve rajonale brenda kuadrit të projektit “Mbështetja rajonale për menaxhimin e migracionit në aspektin e mbrojtjes në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi”. Koordinimi i veprimit midis EUAA dhe MB-së është drejtuar nga një Udhërrëfyes i Përbashkët për Bashkëpunimin, i cili ka pasur afat zbatimi nga data 1 dhjetor 2020 deri 30 nëntor 2022, por është dakordësuar zgjatja e afatit të tij deri në vitin 2023, për shkak se kushtet e pandemisë nuk bënë të mundur implementimin e plotë të tij.

Objektivi i përgjithshëm i udhërrëfyesit për bashkëpunimin mes EUAA dhe Shqipërisë është forcimi i sistemeve të azilit dhe të pritjes, në përputhje me standardet e CEAS dhe BE-së. Fushat prioritare janë identifikuar ku mbështetja e EUAA për autoritetet shqiptare ka një vlerë të shtuar dhe kontribuon në procesin e anëtarësimit, për përmbushjen e rekomandimeve të përcaktuara në raportet e progresit të Komisionit Evropian, në veçanti ato që synojnë të plotësojnë kriteret për kapitullin 24: Drejtësia, Liria dhe Siguria.

Mbështetja e siguruar nga EUAA për autoritetet shqiptare ka për qëllim të kontribuojë në: forcimin e legjislacionit, sistemet dhe institucionet e lidhura me azilin, zbatimin e procedurave efikase të azilit dhe ngritjen e një sistemi pritës sa më efikas.

Angazhime konkrete u ndërmorën nga Shqipëria së bashku me shtetet e tjera të Ballkanit Perëndimor, më 3 nëntor 2022, në takimin ministerial të “Drejtësisë dhe punëve të brendshme” mes BE-së dhe vendeve të Ballkanit Perëndimor në Tiranë. Sipas Planit të Veprimit të BE-së për Ballkanin Perëndimor,⁵⁰ u identifikuan 20 masa operationale për të udhëhequr përpjekjet drejt përafrimit të vazhdueshëm me *acquis*-in e BE-së, forcimin e menaxhimit të kufijve, bashkëpunimin efektiv për kthimin dhe ripranimin, si dhe procedurat e shpejta të azilit. Veçanërisht, prioritetet kryesore përfshijnë përfundimin e një marrëveshjeje të rinovuar të statusit me FRONTEX-in, rritjen e mbështetjes së FRONTEX-it në kufijtë e jashtëm të BE-së dhe rritjen e kapaciteteve në fushën e kthimit, duke përfshirë ndihmën për zhvillimin e objekteve akomoduese. Këto prioritetet u rikonfirmuan në vendimin zbatues të Komisionit Evropian të datës 27 qershor 2023, i cili ka të bëjë me financimin e masave specifike që synojnë rritjen e kapaciteteve të menaxhimit të migracionit në Ballkanin Perëndimor për vitin 2023.⁵¹ Vlen të përmenden aktivitete të tilla si:

- “Ndërtimi i objekteve të migracionit duke respektuar plotësisht të drejtat e njeriut dhe themelore, dhe duke garantuar nevojat specifike të personave më të cenueshëm”;

- “Asistenca teknike për të përmirësuar operationet e kthimit (vullnetar dhe të detyruar) të migrantëve në vendet e origjinës”;

- “Mbështetja për kthimet (vullnetare dhe të detyruara) në vendet e origjinës, duke respektuar plotësisht të drejtat themelore dhe të njeriut, duke përfshirë ndihmën e menjëhershme pas mbërritjes”.

Paralelisht me procesin e anëtarësimit në BE, angazhimet e Shqipërisë për migracionin e sigurt, të rregullt dhe të rregullt janë ndjekur përmes angazhimit në disa platforma bashkëpunimi rajonal, veçanërisht në Procesin e Berlinit dhe Procesin e Pragës. Deklaratat e fundit rajonale konfirmojnë një unitet qëllimi midis shteteve të rajonit të Ballkanit Perëndimor për aplikimin e qasjeve të bazuara në të drejtat për t’u marrë me çështjet e kthimit, ripranimit dhe riintegrit, hapjen e rrugëve të rregullta dhe heqjen e barrierave për lëvizshmërinë rajonale në mënyrë që të lehtësohet migrimi për motive punësimi, për të përfituar si migrantët ashtu edhe vendet e rajonit.

Procesi i Berlinit nisi në vitin 2014 si një platformë për bashkëpunim të nivelit të lartë midis vendeve të Ballkanit Perëndimor, disa shteteve anëtare të BE-së, institucioneve financiare

⁵⁰ https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf.

⁵¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-06/C_2023_4332_F1_ANNEX_EN_V1_P1_2793990.PDF.

ndërkombëtare dhe organizatave rajonale (përfshirë BE-në).⁵² Në kuadër të procesit në dhjetor të vitit 2022, u miratua Deklarata e Tiranës në Samitin BE–Ballkani Perëndimor, duke vendosur disa fusha me interes të përbashkët, përfshirë edhe fushën e qeverisjes së migracionit. Palët pranuan se nevojiten përpjekje të mëtijshme për të luftuar rritjen e kontrabandimit të migrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore. Në veçanti, BE-ja premtoi fonde shtesë për rritjen e kapacitetit të qeverive të Ballkanit Perëndimor për të luftuar kontrabandimin e emigrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore. BE-ja deklaroi gatishmërinë e saj për të “mbështetur Ballkanin Perëndimor për të rritur kthimet vullnetare dhe jovullnetare, duke përfshirë drejtpërdrejt nga rajonet në qarqet e origjinës”. Duke vënë në dukje një rritje të konsiderueshme të vëllimit të migracionit përgjatë rrugës së Ballkanit Perëndimor, nënshkruesit deklaruan se “menaxhimi i migracionit mbetet një sfidë dhe përgjegjësi e përbashkët”. Një prioritet tjetër i rëndësishëm është lehtësimi i lidhjes së marrëveshjeve për lëvizjen e lirë, si dhe për njohjen e kartave të identitetit, diplomave dhe kualifikimeve profesionale nga shtetet e Ballkanit Perëndimor.⁵³

Procesi i Pragës, i nisur në vitin 2009, është një tjetër platformë rajonale e bashkëpunimit ndërqeveritar për menaxhimin e migracionit,⁵⁴ e cila sipas deklaratës së përbashkët ndjek “një qasje gjithëpërfshirëse, të balancuar, pragmatike dhe operacionale, duke respektuar të drejtat dhe dinjitetin njerëzor të migrantëve dhe anëtarëve të familjeve të tyre, si dhe të refugjatëve”.⁵⁵ Plani i fundit i Veprimit 2023–2027, i miratuar në Konferencën e Katërt Ministeriale të Procesit të Pragës më 24–25 tetor 2022, përcakton objektiva specifike brenda gjashtë fushave tematike. Katër prej tyre duket se janë veçanërisht të rëndësishme për strategjinë e re: promovimi i ripranimit, kthimit vullnetar dhe riintegritit të qëndrueshëm; trajtimi i migracionit të rregullt dhe lëvizshmërisë duke i kushtuar rëndësi të veçantë migrimit për motive punësimi; promovimit të integritit të migrantëve që banojnë në mënyrë të ligjshme në shoqëritë e tyre pritëse; dhe shfrytëzimit të migracionit dhe lëvizshmërisë për të kontribuar pozitivisht në zhvillim.⁵⁶

Me rëndësi të veçantë është iniciativa e organizuar në kontekstin e Presidencës Çeke të Këshillit të BE-së dhe e lehtësuar nga IOM, me përfaqësuesit e qeverive të Ballkanit Perëndimor për zhvillimin e zgjidhjeve të përbashkëta për menaxhimin e migracionit në rajon. Konferenca Ministeriale e mbajtur më 15–16 nëntor 2022, përfundoi me Deklaratën e Shkupit për qeverisjen e qëndrueshme të migracionit në Ballkanin Perëndimor, ku ministritë e gjashtë shteteve të rajonit u zotuan të “angazhohen për të forcuar më tej bashkëpunimin për të trajtuar kontrabandimin e migrantëve dhe trafikimin e qenieve njerëzore”, “të rrisin aksesin në rrugët ligjore për migrantët në situatë të zgjatur tranziti”, si dhe “të punojnë drejt një qasjeje gjithëpërfshirëse të menaxhimit të kthimeve”.⁵⁷ Ndër veprimet specifike të theksuara në Deklaratën e Shkupit, disa mund të konsiderohen si jetike në kontekstin e strategjisë së re të migracionit të Shqipërisë. Ministrat u zotuan të “përmirësojnë praktikatat e kthimit, ripranimit dhe riintegritit nëpërmjet sistemeve dhe procedurave të bazuara në të drejta”, “të nxisin përfshirjen sociale dhe integritimin individual, për të mbrojtur grupet më të cënueshme” dhe “të promovojnë rrugët për të përdorur përfitimet që sjell migracioni për zhvillimin e nënrajonit”.⁵⁸

Angazhimet e Shkupit u pasuan nga një Plan Veprimi më specifik për Qeverisjen e Qëndrueshme të Migracionit në Ballkanin Perëndimor 2023–2025, i miratuar gjatë Dialogut të Tretë të Migracionit në Sarajevë, në qershor 2023. Plani i Veprimit përfshin 21 veprime specifike, të cilat i sjellin zotimet në përputhje me objektivat e GCM-së dhe plotësojnë prioritetet e anëtarësimit në BE, të shprehura në strategji dhe plane veprimi të ndryshme në Ballkanin Perëndimor. Më konkretisht, veprimet 1 dhe 2 përqendrohen te përdorimi i të dhënave dhe mjeteve digjitale për analizën e rrezikut, shqyrtimin dhe zbulimin e kontrabandës së migrantëve dhe trafikimit të qenieve njerëzore. Veprimi 3 thekson

⁵² https://www.giz.de/en/downloads_els/The_Berlin_Process.pdf

⁵³ <https://www.consilium.europa.eu/media/60568/tirana-declaration-en.pdf>

⁵⁴ Procesi i Pragës përfshin 50 anëtarë, duke përfshirë shtetet e BE-së dhe zonës Shengen, shtetet e Ballkanit Perëndimor, shtetet e Partneritetit Lindor, Rusinë, Azinë Qendrore dhe Turqinë. Shih R. Zak, A. Maleev, I. Lysak “10th Anniversary of the Prague Process”, Policy Brief,

<https://www.pragueprocess.eu/en/migration-observatory/publications/34-briefs/178-the-10th-anniversary-of-the-prague-process/download>

⁵⁵ <https://www.pragueprocess.eu/en/about>

⁵⁶ <https://www.pragueprocess.eu/en/resources/repository/46-programme-documents/365-prague-process-action-plan-2023-2027/download>

⁵⁷ <https://north-macedonia.iom.int/sites/g/files/tmzbd12301/files/documents/Skopje%20Declaration.pdf>

⁵⁸ *Ibidem*.

përdorimin e “qasjeve të bazuara në të drejta, të përqendruara te viktimat dhe të ndjeshme gjinore” për zbulimin dhe hetimin. Përdorimi i të dhënave aktuale dhe gjithëpërfshirëse është përkrahur gjithashtu për përcaktimin e “masave për tërheqjen dhe mbajtjen e punonjësve” (veprimi 7). Plani i Veprimit u ka bërë gjithashtu thirrje shteteve të Ballkanit Perëndimor që të lehtësojnë rekrutimin dhe punësimin e emigrantëve, në mënyrë që të harmonizojnë legjislacionin kombëtar me *acquis*-in e BE-së për migracionin e rregullt (veprimi 8). Është përkrahur një përdorim më i gjerë i shtigjeve të rregullta për kategoritë e cenueshme, duke përfshirë fëmijët e pashoqëruar dhe të ndarë (veprimet 12 dhe 13). Një numër i konsiderueshëm veprimesh kanë të bëjnë me aftësinë e shteteve të Ballkanit Perëndimor për të menaxhuar kthimin, ripranimin dhe riintegrimin. Disa shembuj janë: ndërtimi i kornizave efektive administrative (aksioni 15), përdorimi i zgjidhjeve digjitale (aksioni 17), bashkëpunimi me vendet e origjinës dhe tranzitit (veprimi 19).⁵⁹

Mësimet e nxjerra

Struktura dhe fokusi i strategjisë së re pasqyrojnë vetëvlerësimin e palëve të interesit në vend për nevojën e vazhdueshme për progres në drejtim të qeverisjes, tendencat në ndryshim të migracionit dhe lidhjet me kornizat e tjera strategjike.

Qeverisja strategjike e migracionit

Objektivi i politikës për *garantimin e qeverisjes strategjike* të migracionit në Shqipëri ka qenë në thelb të SKM-së dhe PV-së 2019–2022, duke shërbyer si një bazë mbi të cilën mund të bëhet përparim në shtyllat e tjera tematike. Rëndësia thelbësore e përafrimit të kuadrit ligjor me atë të BE-së dhe me kornizat e tjera ndërkombëtare, si dhe e përmirësimit të koordinimit të aktiviteteve të qeverisjes së migracionit, është ripërsëritur pasi progresi drejt këtij objekti është objekt monitorimi të vazhdueshëm për anëtarësimin e Shqipërisë në BE.

Vlen të përmendet se palët e interesit kanë pranuar nevojën për të intensifikuar përpjekjet për realizimin efektiv të objektivave specifike të caktuar për të kontribuar në një qeverisje strategjike efektive. Për rrjedhojë, mbledhja dhe përpunimi i të dhënave kanë qenë të lidhura me zhvillimin e politikave efektive dhe, si të tilla, standardet specifike për të dhënat janë përcaktuar në strategjinë e re. Gjithashtu, duke pasur parasysh rëndësinë thelbësore të çështjes për përmbushjen nga Shqipëria të kërkesave të BE-së dhe objektivit 21 të GCM-së, si dhe uljen e shkallës së migrimit të parregullt në kuadrin afatgjatë, është theksuar si masë prioritare bashkëpunimi për të lehtësuar kthimin dhe ripranimin e sigurt e dinjitoz, si dhe riintegrimin e qëndrueshëm, duke i dhënë përmbajtje objektivit të forcimit të bashkëpunimit ndërkombëtar.

Qëllimi i parë politik⁶⁰ i strategjisë së mëparshme, i cili përqendrohej te përafrimi ligjor, rritja e kapaciteteve institucionale, përmirësimi i koordinimit ndërinstitucional dhe përdorimi efektiv i partneriteteve, është raportuar si përgjithësisht i zbatuar me sukses (të 22 masat e parashikuara u konfirmuan se ishin përfunduar). Në të njëjtën kohë, ai është në përputhje me ndryshimin e *acquis* të BE-së, si dhe për shkak të miratimit dhe zhvillimit të vazhdueshëm të kornizave të tjera strategjike (më së shumti, GCM). Raportimi zbuloi disa çështje që duhen kapërcyer në mënyrë që të arrihet qëllimi i politikës. SKM-ja dhe PV-ja 2019–2022 vendosën mbi disa nga përgjegjësitë kryesore të aktorëve kryesorë të *institucioneve drejtuese*, duke shkuar përtej atyre të zbatimit të masave të caktuara, si dhe duke kërkuar gjithashtu mbledhjen e të dhënave dhe koordinimin e aktiviteteve të institucioneve të tjera. Kjo rezultoi të ishte një sfidë për të paktën dy arsye: mungesën ose formatin e papajtueshëm të të dhënave dhe mungesën e procedurave/udhëzimeve të detajuara për koordinim. Problemet me të dhënat janë pranuar dhe kësaj çështjeje i është dhënë prioritet i lartë në SKM-në e re. Nga ana tjetër, ndërkohë që Komiteti Teknik i Migracionit (KTM) ofroi mundësi për bashkëpunimin e institucioneve drejtuese dhe mbështetëse, do të duhet të përpunohen formate të bashkëpunimit të përditshëm për masat specifike.

Në përputhje me qasjen “e gjithë qeveria” dhe “e gjithë shoqëria”, institucionet shqiptare kanë konstatuar gjithashtu nevojën për të përfshirë në një masë më të madhe, në ndjekjen e objektivave të strategjisë, autoritetet vendore. Si vlerësimi i kapaciteteve institucionale të palëve të interesit të SKM-

⁵⁹ <https://bih.ion.int/sites/g/files/tmzbd11076/files/documents/2023-06/sarajevo-migration-dialogue-2023-action-plan-final.pdf>

⁶⁰ *Qeverisja strategjike e migracionit nga institucionet shqiptare.*

së, i kryer në vitet 2020–2021, me asistencën e IOM-it, ashtu edhe raportet periodike të BE-së vënë në dukje kapacitetet e kufizuara për sa i përket personelit, kompetencave dhe në disa vende edhe infrastrukturës për të ofruar shërbime për migrantët, për ofrimin e informacionit të përditësuar mbi migrimin ose mbështetjen për riintegrim. Një aspekt kryesor i përmirësimit të qeverisjes institucionale do të jetë përfshirja e autoriteteve vendore në procesin e përcaktimit, realizimit dhe raportimit të objektivave të strategjisë, si dhe angazhimi në shkëmbimin e të dhënave dhe bashkëpunimin operacional me organet shtetërore të nivelit qendror.

Migracioni për qëllime punësimi si instrument për zhvillim

Një ndryshim i rëndësishëm mund të vërehet në zgjedhjen e qëllimit të dytë të politikës, i cili është një vazhdimësi e përpjekjeve të Shqipërisë për riintegrimin e shtetasve shqiptarë nën SKM dhe PV 2019–2022, shtylla C.⁶¹ Ndërsa strategjia e mëparshme deklaronte si objektiv riintegrimin e migrantëve të kthyer, ajo përqendrohej te mënyrat se si migrantët shqiptarë dhe anëtarët e diasporës mund të angazhoheshin në disa forma të migrimit sezonal dhe qarkullues, dhe synonte të tërheqë migrantë me aftësi në kërkesë në tregun shqiptar të punës, strategjia e re bashkon forma të ndryshme mbështetjeje nën një objektiv afatgjatë, deri në vitin 2030, të integritetit të qëndrueshëm të shtetasve shqiptarë të kthyer nga emigracioni. Në veçanti, migrantët shqiptarë duhet të mbulohen me programe të dedikuara gjithëpërfshirëse riintegrimi, të zbatuara nën filozofinë “e gjithë qeveria” nëpërmjet një mekanizmi të ri ndërinstitucional që lehtëson kthimin dhe riintegrimin. Ky theks i veçantë mbi një paketë mbështetëse gjithëpërfshirëse duket i justifikuar jo vetëm në dritën e përafrimit me objektivin #21 të GCM-së, por edhe në kontekstin e humbjeve të vazhdueshme demografike dhe të fuqisë punëtore për shkak të emigrimit. Duhet të theksohet se strategjia e re synon të përfshijë autoritetet vendore në zbatimin e programeve të riintegritetit, të cilat mund të ofrojnë stimuj për migrantët, për t’u kthyer në rajonet e origjinës ose për të zgjedhur rajonet, të cilat janë më të prekura nga mungesa e aftësive dhe aseteve që mund të sjellin migrantët.

Periodha e zbatimit të strategjisë, 2019–2022, përkoi me procesin e uljes së vëllimit të migrimit të parregullt të shtetasve shqiptarë drejt BE-së dhe zbatimin e suksesshëm të lëvizjes pa viza. Strategjia e re njeh këtë aspekt thelbësor të intensifikimit të kontakteve ndërmjet njerëzve dhe zgjeron gamën e masave parandaluese, të parashikuara në shtyllën B të dokumentit të mëparshëm (sigurimi i informacionit mbi rreziqet e migrimit të parregullt, shqyrtimi analitik, si dhe zvogëlimi i kohës së pritjes në kufi). Shtetasve shqiptarë u ofrohet një grup i qëndrueshëm stimujsh për të shfrytëzuar mundësitë e migrimit të rregullt, jo vetëm sa i takon lëvizjes afatshkurtër, por edhe mbrojtjes së të drejtave dhe maksimizimit të avantazheve ekonomike, arsimore dhe sociale të lëvizjes së rregullt.

“Është sidomos e mirëpritur që nxitja e migracionit të rregullt të vendoset në kuadrin e kontributit në zhvillimin e Shqipërisë, si dhe të mbrojtjes së të drejtave të migrantëve. Strategjia e re, jo vetëm që kërkon përafrim më të madh me GCM-në (duke ofruar lidhje me objektivat #3, 14, 18 dhe 22), por gjithashtu prezanton nevojën për angazhimin e autoriteteve vendore, shërbimeve konsullore, shërbimeve të punësimit, aktorëve privatë dhe diasporës në një kontakt me emigrantët.” Prandaj, qasja e segmentuar, e cila izolon çështjet e kontrollit nga motivet për riatdhesim dhe mbrojtjen e të drejtave të migrantëve, zëvendësohet nga një strategji gjithëpërfshirëse. Kjo strategji synon të parandalojë migrimin e parregullt, duke trajtuar një spektër më të gjerë migrantësh, duke përfshirë ata që mendojnë të largohen, ata që planifikojnë kthimin e tyre dhe ata që kërkojnë mbrojtje ndërsa janë jashtë vendit.

Mbrojtja e të drejtave të migrantëve

Strategjia e re riafirmon rëndësinë e të drejtave në qeverisjen e migracionit, duke i kushtuar qëllimin e tretë politik promovimit të të drejtave të emigrantëve. Duke ndjekur kështu drejtimin e vendosur nga shtylla D⁶² e dokumentit të mëparshëm, i cili synonte ngritjen e një kuadri gjithëpërfshirës jodiskriminues, duke trajtuar nevojat specifike të migrantëve nëpërmjet asistencës së dedikuar dhe ofrimit të zgjidhjeve ligjore të qëndrueshme. Megjithatë, mbrojtja e të drejtave është e lidhur ngushtë me ofrimin e shërbimeve në strategjinë e re, duke e përafruar atë me objektivin #15 të GCM-së. Një

⁶¹ Politika efektive e migracionit për motive punësimi dhe ndikimi i migracionit mbi zhvillimin vendor.

⁶² Integriteti dhe mbrojtja e të drejtave të migrantëve.

pikë shumë e rëndësishme e vazhdimësisë është angazhimi për të miratuar dhe zbatuar programe të dedikuara për integrimin e migrantëve. Kjo pasohet nga një objektiv specifik, sipas të cilit, në përputhje me objektivin #7 të GCM-së, ofrimi i ndihmës do të përshtatet për të përmbushur nevojat e migrantëve si një kategori e cenueshme. Përfshirja e migrantëve si kategori për ofrimin e shërbimeve bazë, identifikimi i cenueshmërive të tyre dhe përshtatja e nevojave të grupeve specifike të migrantëve (në pikëpamje të moshës ose gjinisë së tyre) përfaqëson një hap të madh drejt ndërtimit të themeleve të një politike kombëtare të integrimit të migrantëve. Vështirësitë që hasin aktorë të ndryshëm (në veçanti, autoritetet vendore) për mbledhjen dhe shkëmbimin e të dhënave, caktimin e personelit të mjaftueshëm, investimet në infrastrukturë, të gjitha duhet të merren parasysh gjatë planifikimit të udhërrëfyesit. Mbështetja nëpërmjet trajnimeve, vizitave studimore, shkëmbimit të eksperiencave midis rajoneve, si dhe investimi në pajisje dhe infrastrukturën e nevojshme do të jenë thelbësore për përmbushjen e këtij angazhimi ambicioz të Shqipërisë, veçanërisht, duke pasur parasysh mundësinë e rritjes së shkallës së imigracionit ndërsa vendi i afrohet anëtarësimit në BE. Është e rëndësishme që strategjia e re të mbështetet në shtyllën D edhe në lidhje me zgjidhjet e qëndrueshme për emigrantët, duke i angazhuar institucionet shqiptare në krijimin e kushteve të qarta për marrjen e qëndrimit dhe shtetësisë afatgjatë, duke i kushtuar vëmendje qëndrueshmërisë së statusit dhe parandalimit të pashtetësisë. Karakteri afatgjatë i mandateve të strategjisë ka mbështetur gjithashtu përpjekjet për rritjen e pjesëmarrjes së migrantëve në komunitetin lokal, gjë që është jetike jo vetëm nga këndvështrimi i barazisë së të drejtave dhe përfshirjes, por edhe për krijimin e kushteve për kontributin e plotë të migrantëve në zhvillimin lokal.

Forcimi i sistemit të azilit

Strategjia aktuale, në përputhje me shtyllën e dytë të Planit të Veprimit të Bashkimit Evropian për Ballkanin Perëndimor, “Sigurimi i procedurës së shpejtë të azilit dhe mbështetja e kapacitetit pritës”, dhe me Paktin Global për Refugjatët, synon forcimin e sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimin e të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve, si dhe ofrimin e zgjidhjeve të qëndrueshme.

Përmirësimi i efikasitetit, aksesit dhe apelimit në procedurën e azilit, ku përfshihet përafrimi i kuadrit ligjor kombëtar për azilin me atë të Bashkimit Evropian dhe ndërkombëtar, synon të rrisë konsistencën dhe efikasitetin në trajtimin e kërkesave për azil. Rritja e kapaciteteve të stafit përgjegjës për procedurat e azilit, për të ndihmuar në sigurimin e një trajtimi cilësor dhe të drejtë për të gjithë individët në proces është po ashtu e një rëndësie të veçantë.

Arritja e standardeve ndërkombëtare dhe evropiane, sa i takon identifikimit, mbrojtjes dhe pritjes për personat me nevoja të veçanta, përfshihet po ashtu në strategji. Gjithashtu, infrastruktura dhe burimet njerëzore në qendrat pritëse dhe tranzitore janë të rëndësishme për të siguruar plotësimin e nevojave të grupeve vulnerabël, duke përfshirë mbrojtjen e veçantë për fëmijët e huaj të pashoqëruar.

Integrimi social-ekonomik i refugjatëve dhe azilkërkuesve do të synohet përmes programesh të dedikuara. Ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme për personat me mbrojtje ndërkombëtare përfshin një përkushtim për të siguruar mundësi të qëndrueshme dhe të vazhdueshme për ata që kanë nevojë për mbrojtje ndërkombëtare.

Perspektiva gjinore

Strategjia ka në fokus të veçantë perspektivën gjinore, duke theksuar nevojën për të përfshirë të dhëna të disagreguara sipas gjinisë. Në këtë kontekst, është synuar krijimi i një profili të plotë të migracionit në vend, duke identifikuar pikat kyçe që lidhen me angazhimin për mbështetjen e riintegrimin dhe fuqizimin e grave migrante.

Në kuadër të arritjes së Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG-s) të Agjendës 2030, strategjia përcakton masa/ndërrhyrje për të promovuar barazinë gjinore në fushën e migracionit, specifikisht: për garantimin që politikat qeveritare në fushën e migracionit të jenë të përgjegjshme ndaj gjinisë dhe avancimin e barazisë gjinore dhe fuqizimit të grave; parashikimin e masave dhe ndërrhyrjeve që promovojnë punën e denjë dhe rritjen ekonomike si për burrat ashtu edhe për gratë migrante dhe parashikimin e masave për reduktimin e pabarazive.

Në kuadër të ndërlidhjes me strategjitë e tjera në nivel kombëtar, SKM-ja referon Strategjinë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021–2030, specifikisht parashikohen ndërrhyrje për: përmbushjen e të drejtave ekonomike dhe sociale për gratë migrante; rritjen e aksesit të grave migrante në shërbime

dhe produkte financiare, informimin e grave migrante për të drejtat pronësore; reduktimin e barrierave që i mbajnë gratë, të rejat dhe vajzat larg tregut të punës, si dhe rritjen e aksesit të grave, të rejave dhe vajzave nga të gjitha grupet (migrantë dhe azilkërkues etj.), për punë të denjë edhe në sektorët e punësimit jotradicional (në veçanti në shkencë, teknologji, inxhinieri, matematikë) dhe përmirësimin e shërbimeve të specializuara mbështetëse për të mbijetuarat e dhunës me bazë gjinore, trafikimit dhe shfrytëzimit seksual, nga të gjitha grupet e grave (përfshirë gratë migrante).

Referuar detyrimeve ndërkombëtare, strategjia po ashtu adreson vërejtjet përmblylëse të Komitetit CEDAW, mbi zbatimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara mbi eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave (2023) dhe Raportin e Grupit të Ekspertëve për masa ndaj dhunës me bazë gjinore dhe dhunës ndaj grave (GREVIO), mbi zbatimin nga shteti shqiptar të Konventës së Këshillit të Evropës, mbi luftimin dhe parandalimin e dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje.

Lidhur me institucionet përgjegjëse për zbatimin e strategjisë, MSHMS-ja parashikohet të jetë institucioni kryesor përgjegjës për hartimin, monitorimin dhe vlerësimin e politikave të barazisë gjinore dhe mbrojtjen e të drejtave të grave në fushën e barazisë gjinore.

Në lidhje me analizën e bilancit migrator në vend, parashikohet përdorimi i të dhënave të disagreguara sipas gjinisë, nga raporti i INSTAT-it për përcaktimin e impaktit të migracionit në popullsi. Gjithashtu, SKM-ja parashikon ndërhyrje specifike për rritjen e kapaciteteve institucionale për mbledhjen e të dhënave të disagreguara dhe shtimin e një treguesi të veçantë për përfshirjen e perspektivës gjinore në politikën e migracionit.

VIZIONI I STRATEGJISË

VIZIONI

Qeveria e Shqipërisë ka përcaktuar në SKZHIE vizionin, objektivin strategjik dhe synimet politike mbi të cilat do të bazohen politikën e migracionit deri në vitin 2030, duke synuar zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe politik të vendit.

Vizioni për migracionin është që: “Deri në vitin 2030, në frymën e proceseve globale të migracionit dhe integritetit të Shqipërisë në BE, të ofrohet një përgjigje gjithëpërfshirëse ndaj sfidave dhe mundësive të migracionit, në kuadrin e Shqipërisë”.

Qëllimet e politikës (ndikimi dhe treguesit e rezultateve)

Objektivi kryesor strategjik është:

“Qeverisja e efektshme e migracionit në Shqipëri, nëpërmjet adresimit dhe menaxhimit të problematikave dhe sfidave që lindin nga lëvizjet migratore, duke synuar rritjen e ndikimit të migracionit të zhvillimi, në të mirë të migrantëve dhe shoqërisë shqiptare”.

Qeveria shqiptare ka vendosur të arrijë objektivin kryesor strategjik, duke u përqendruar në katër qëllimet kryesore politike, si më poshtë:

- Garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri;
- Zhvillimi i politikave të efektshme për migracionin për motive punësimi, duke rritur ndikimin pozitiv të migracionit të zhvillimi socio-ekonomik kombëtar/lokal;
- Promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare;
- Forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme.

Treguesit e ndikimit dhe treguesit e rezultateve

Niveli i përfshirjes së institucioneve publike, organizatave ndërkombëtare dhe organizatave të shoqërisë civile në çështjet e migracionit

Migracioni është një fenomen shumëdimensional dhe kompleks i cili nuk mund të trajtohet nga një sektor i vetëm apo institucion. Për të zhvilluar dhe zbatuar politika dhe praktika efektive të migracionit, nevojitet një “qasje e gjithë qeverisë” [*whole society approach*] e cila siguron koherencë horizontale dhe vertikale të politikave në të gjithë sektorët dhe nivelet e qeverisjes. Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i Veprimit 2024–2030 janë përgatitur në bashkëpunim të ngushtë dhe me kontributin aktiv të ministrive të linjës të përfshira në zbatimin e politikave në fushën e migracionit, përfshirë këtu institucionet e varësisë, institucionet pavarura, si: Avokati i Popullit, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, INSTAT-i, etj. Njëkohësisht, gjatë procesit të hartimit

të strategjisë, janë mbajtur një sërë takimesh konsultimi me shoqërinë civile, si dhe përfaqësues të institucioneve ndërkombëtare në Shqipëri, kontributi i të cilëve vlerësohet edhe në procesin e përcaktimit dhe zbatimit të masave të caktuara. Aktorë të tjerë të rëndësishëm që kanë një rol kryesor në migrimin për motive punësimi, janë agjencitë private të punësimit dhe agjencitë e punësimit të përkohshëm, veprimtaria e të cilave do të licencohet dhe monitorohet.

Përtej nivelit të gjithëpërfshirjes, faktor kyç për rritjen e pronësinë institucionale mbi qeverisjen e migracionit është koordinimi ndërinstitucional dhe përcaktimi i qartë i roleve dhe i përgjegjësive të institucioneve për qeverisjen e migracionit. Ndonëse ekzistojnë mekanizma për koordinimin ndërinstitucional për qeverisjen e migracionit, ende mungon një mekanizëm efikas dhe funksional për të koordinuar qasjen ndërinstitucionale në mënyrë sistematike dhe të strukturuar. Objektivi strategjik 1 i SKM-së parashikon masa për përmirësimin e mekanizmave të koordinimit për qeverisjen e migracionit. Ky koordinim do të arrihet përmes funksionimit të mekanizmit të dyfishtë të monitorimit, të përbërë nga Komiteti Teknik për Migracionin dhe Grupi Drejtues për Migracionin. Forcimi i koordinimit dhe bashkëpunimit ndërinstitucional me të gjithë aktorët e institucionet bashkëzbatuese të strategjisë, do të realizohet përmes nënshkrimit të disa marrëveshjeve partneriteti me aktorë joqeveritarë në fushën e migracionit, për të përmirësuar zbatimin e politikave të migracionit.

Njëkohësisht, ndjekja e proceseve rajonale dhe ndërkombëtare, si dhe krijimi i partneriteteve të reja për migracionin e punës pasqyrojnë përpjekjet për një partneritet horizontal mes të gjitha institucioneve në kuadër të mirëmenaxhimit të migracionit.

Ndikimi i migracionit në PBB

Ndikimi i lëvizjeve migratore të popullsisë shqiptare në zhvillimin social-ekonomik të vendit ka qenë domethënëse. Strategjia parashikon zhvillimin e politikave të efektshme për migracionin për motive punësimi, me qëllim rritjen e ndikimit pozitiv të migracionit në PBB dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Dërgesat “e parave” të emigrantëve, të njohura ndryshe si remitanca, kanë ndihmuar për zbutjen e nivelit të varfërisë dhe ende vazhdojnë të japin një kontribut të rëndësishëm në ekonominë e vendit. Strategjia ka parashikuar masa për promovimin e transferimit më të shpejtë, më të sigurt dhe më të lirë të remitancave, dhe nxitjen e përfshirjes financiare të migrantëve. Po ashtu, strategjia përfshin masa për lehtësimin dhe nxitjen e kthimit të emigrantëve të kualifikuar në Shqipëri dhe maksimizimin e potencialit të tyre për zhvillimin ekonomik të vendit përmes promovimit të kapitalit njerëzor dhe investues të tyre, krijimit të paketave informuese mbi procesin e kthimit dhe riintegrimin, si dhe kushtet e tregut të punës.

Vlen të theksohet gjithashtu se, Shqipëria po bëhet gjithnjë e më tepër një vend destinacioni për një sërë kategorish të huajsh, përfshirë ata që vijnë për motive punësimi, ndonëse shifrat janë relativisht të ulëta. Në këtë këndvështrim, strategjia parashikon masa për informimin mbi format, mundësitë dhe procedurat e migrimit për arsye pune në/nga Shqipëria, si dhe masa për përmirësimin e veprimtarisë së agjencive private të punësimit dhe punëdhënësve, me qëllim zbatimin e standardeve të punësimit etik.

Ulja e migracionit neto (diferenca midis imigrantëve dhe emigrantëve)/indeksi i aksesit në shërbime dhe të drejta për të huajt

Shqipëria është dominuar përherë nga cikle migratore, të cilat mund të konsiderohen intensive, të parregullta dhe në evolum, si pasojë e veprimit të kombinuar të faktorëve shtytës ekonomikë, social dhe politikë. Të dhënat e publikuara nga INSTAT-i tregojnë se nga viti 2011–2020 janë larguar nga vendi 423.7 mijë persona (emigrantë). Për të njëjtën periudhë janë kthyer 242.8 mijë imigrantë, duke bërë që migracioni neto për këtë periudhë të jetë -181 mijë persona. Flukset e larta dalëse edhe pas disa dekadash, tregojnë që Shqipëria nuk e ka mbyllur ciklin e tranzicionit migrator. Tranzicioni migrator përfundon kur nuk ka më ikje në ritme të larta dhe intensive, dhe kur ka kryesisht një fluks në rritje të imigrantëve, të personave të ardhur për të jetuar dhe punuar në Shqipëri. Edhe pse gjatë viteve të fundit shihet një tendencë në rritje e personave që hyjnë në Shqipëri, flukset e larta dalëse kanë rritur dukshëm migracionin neto. Migracioni neto, ose ndryshe diferenca midis imigrantëve dhe emigrantëve, shihet të ketë pësuar një rritje në vlerë absolute.

Për të trajtuar këtë sfidë, në epiqendër të strategjisë së re do të jetë ulja e migracionit neto përmes promovimit të migracionit të rregullt, si dhe fuqizimit dhe integritetit të të huajve në shoqërinë shqiptare, dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme për të huajt. Për këtë arsye, një sërë ndërhyrjesh konkrete janë parashikuar me qëllim fuqizimin e migrantëve dhe integritetin e tyre për një përfshirje sa më të plotë dhe kohezion social. Strategjia ka parashikuar hartimin dhe miratimin e një mekanizmi informues mbi programet orientuese të integritetit, i cili do të evidentojë, përmes raporteve periodike monitoruese, të dhëna mbi aksesin e migrantëve në shërbimet. Rëndësi e veçantë do t'i kushtohet plotësimit të nevojave specifike të fëmijëve, të rinjve dhe kategorive të cënueshme. Në këtë strategji konkretisht do të synohet mbrojtja nga diskriminimi i të gjithë të huajve që qëndrojnë në territor, objektiv i cili do të ketë si tregues të dhënat e përfutuara nga raportet e monitorimit të aksesit në të drejta të të huajve, përfshirë fushatat ndërgjegjësuese mbi të drejtat e migrantëve. Kështu, plani i ri do të ndikojë në rritjen e ndërgjegjësimit nëpërmjet zhvillimit të takimeve dhe aktiviteteve në nivel vendor, si dhe duke i përfshirë migrantët në procese politikbërëse apo vendimmarrëse.

Reduktimi i kohëzgjatjes së procedurave të azilit: Një sfidë kryesore për një sistem në zhvillim të trajtimit të kërkesave për mbrojtje ndërkombëtare është kohëzgjatja e proceseve për përcaktimin e vlefshmërisë së aplikimeve, identifikimin e personave me nevoja të veçanta, shqyrtimin e plotë të kërkesës dhe aksesin në mjetet juridike efektive, si dhe sigurimin e zbatimit të shpejtë të masave, si p.sh. ndalimi, transferimi dhe largimi nga territori. Në mënyrë që procedura të jetë transparente, efektive dhe respektuese e të drejtave të aplikantëve dhe garancitë kryesore procedurale, nevojiten përpjekje të mëtjeshme për reduktimin e kohëzgjatjes së fazave të procedurës nëpërmjet mbajtjes së periudhave standarde, të përcaktuara në ligj, përmirësimit të teknikave për përcaktimin e identitetit dhe moshës, si dhe për mbajtjen e intervistave duke përfshirë përkthimin dhe asistencën psikologjike. Koha e reduktuar e shqyrtimit do të ndihmojë Shqipërinë të ulë barrën mbi qendrat pritëse, duke përmirësuar aftësinë e saj për pritjen e aplikantëve të rinj, ndërkohë që redukton kohën e ndalimit dhe ankthit që lidhet me pasigurinë e pritjes së vendimeve për aplikantët dhe familjet e tyre, në të njëjtën kohë procedurat duhet t'i lënë kërkuar një mundësi reale për të vërtetuar aplikimin e tij dhe aftësi reale për autoritetin përcaktues për të shqyrtuar kërkesën brenda afateve kohore.

PJESA II – QËLLIMI I POLITIKAVE DHE OBJEKTIVAT SPECIFIKË TË STRATEGJISË

Qëllimi i politikës I: Garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri

Qasja e koordinuar strategjike ndaj çështjeve të migracionit, duke ndjekur parimin “e gjithë qeveria”, është një element kyç për detyrën e përgjithshme të Shqipërisë për t’iu përgjigjur në mënyrë efektive sfidave të reja në fushën e qeverisjes së migracionit.

Miratimi i ligjit nr. 79, “Për të huajt”, në vitin 2021, i cili përafron kuadrin ligjor kombëtar me *acquis*-në e BE-së, duke rregulluar kushtet e hyrjes, qëndrimit, punës, arsimimit dhe daljes së shtetasve të huaj në Shqipëri, ka hedhur themelet për një sistem bashkëpunimi ndërmjet institucioneve kyçe përgjegjëse për çështjet e migracionit. Më konkretisht, ligji i ri shpërndan përgjegjësi midis autoriteteve shtetërore për mbledhjen dhe administrimin e të dhënave personale për të huajt dhe ka përmirësuar Regjistrin Elektronik Kombëtar për të Huajt. Në këtë drejtim janë krijuar module të reja për ruajtjen e dokumenteve të identifikimit/udhëtimit të të huajve. REKH-ja përmban module të veçanta për të dhënat për vizat e lëshuara, kontrollet e kalimit kufitar, lejet unike dhe të qëndrimit, qëndrimin e parregullt dhe dokumentet e identifikimit.

Një tjetër zhvillim i rëndësishëm është përpunimi dhe shpërndarja e udhëzimeve për statistikën e migracionit, të cilat synojnë ndërtimin e një modeli standard të mbledhjes së të dhënave administrative.⁶³ Megjithatë, disa fusha kërkojnë vëmendje të vazhdueshme. Këto përfshijnë mbledhjen e të dhënave, me qëllim përdorimin për zhvillimin e politikave të të dhënave për stokun e emigrantëve shqiptarë jashtë vendit dhe zbatimin e një modeli të ri të mbledhjes së të dhënave administrative, që do të koordinohet nga Sekretariati Teknik për Migracionin.⁶⁴

Një fushë tjetër jetike për të siguruar një përgjigje efektive afatgjatë ndaj sfidave të migracionit është bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar. Si Raporti Kombëtar Vullnetar (RKV), MGI-ja dhe

⁶³ Qeveria e Shqipërisë, Raporti i Rishikimit Vullnetar mbi Statusin e Zbatimit të Kompaktit Global për Migracionin në Shqipëri në 2021.

⁶⁴ IOM, Raport mbi prioritetin e objektivave të GCM-së për zhvillimin e Strategjisë së re Kombëtare për Migracionin dhe Planit të Veprimit në Shqipëri, f. 19.

vlërësimet e BE-së vënë në dukje progresin e madh të Shqipërisë kohët e fundit, si në angazhimin në proceset rajonale (Procesi i Pragës, Procesi i Budapestit, Procesi i Berlinit, Migrimi, Azili, Iniciativa Rajonale e Refugjatëve), dhe në operacionet e ndërmarra në bashkëpunim me FRONTEX-in. Megjithatë, gjatë përcaktimit të prioritetëve të GCM-së, palët e interesit vunë në dukje nevojën për intensifikimin e shkëmbimit të informacionit me shërbimet e migracionit, misionet diplomatike dhe ndërlidhjet e jashtme, si të vendeve fqinje ashtu edhe të vendeve të destinacionit. Shkëmbimi në kohë dhe gjithëpërfshirës i të dhënave do të ishte thelbësor për zhvillimin e përgjigjeve efektive ndaj flukseve të përziera të migracionit.

Qëllimi i parë i politikës (*garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri*) është planifikuar të realizohet nëpërmjet ndjekjes së tre objektivave specifikë (fig. 2), të cilat, nga njëra anë, ofrojnë një vazhdimësi me synimet e strategjisë së mëparshme dhe, nga ana tjetër, harmonizojnë qeverisjen strategjike të Shqipërisë me kuadrin GCM (tabela 5).

Fig. 2: Qëllimi i politikës I. Objektivat specifikë

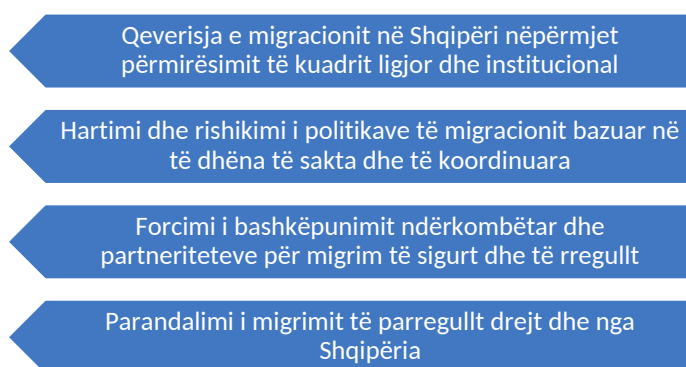

Tabela 5. Përafrimi i politikës GCM I

Objektivat specifikë të politikës I	Objektivat përkatës të GCM-së
1.1 Qeverisja e migracionit në Shqipëri nëpërmjet përmirësimit të kuadrit ligjor dhe institucional.	
1.2 Hartimi dhe rishikimi i politikave të migracionit bazuar në të dhëna të sakta dhe të koordinuara.	1: Mbledhja dhe përdorimi i të dhënave të sakta dhe të disajguara si bazë për zhvillimin e politikave të bazuara në dëshmi.
1.3 Forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe partneriteteve për migrim të sigurt dhe të rregullt.	23: Forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe partneriteteve globale për migrim të sigurt, të rregullt dhe të rregullt.
1.4 Parandalimi i migrimit të parregullt drejt dhe nga Shqipëria.	3: Sigurimi i informacionit të saktë dhe në kohë në të gjitha fazat e migrimit; 4: Sigurimi që të gjithë migrantët të kenë dëshmi të identitetit ligjor dhe dokumentacion adekuat.

Objektivi i parë (*qeverisja e migracionit në Shqipëri nëpërmjet përmirësimit të kuadrit ligjor dhe institucional*) synon përmirësimin e kuadrit ligjor dhe institucional, i cili jo vetëm siguron përafrimin e normave dhe standardeve kombëtare me ato të BE-së dhe angazhimeve të tjera ndërkombëtare, por është gjithashtu thelbësore për arritjen e objektivave të tjera të strategjisë.

Në përmbushje të këtij qëllim të politikës për periudhën e ardhshme do të vijojë përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit kombëtar për migracionin me *acquis* të BE-së, përfshirë përkufizimin në legjislacion të kategorisë “shtetas të vendeve të treta”, në përputhje me detyrimet në kuadër të zbatimit të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 736, datë 13.12.2023, “Për miratimin e udhërrëfyesit për shtetin e së drejtës”.

Sipas *objektivit specifik 1.1*, palët e interesit vendosën si më poshtë:

- Përmirësimi i kuadrit ligjor kombëtar dhe harmonizimi i tij me kuadrin ligjor të BE-së për qeverisjen e migracionit;
- Rritja e kapaciteteve institucionale dhe strukturave rishikuese në institucione, në nivel qendror dhe vendor, për një qeverisje efektive të migracionit;

- Përmirësimi i mekanizmave koordinues për qeverisjen e migracionit.

Përafrimi i vazhdueshëm ligjor me *acquis* të BE-së duhet të arrihet në fazën fillestare të zbatimit të strategjisë. Në vitin 2024, do të ndërmerren dy hapa madhorë drejt hedhjes së themeleve për përmirësimin e koordinimit ndërinstitucional. Këshilli i Ministrave do të miratojë një Plan të përditësuar të Kontingjencës dhe Ministria e Brendshme së bashku me Inspektoratin e Punës, AKPA-në, DKM-në dhe MEPJ-në do të miratojnë një udhëzim të përbashkët, i cili do të përcaktojë kushtet për monitorimin e rregullt nga të gjitha këto institucione të kushteve të hyrjes, qëndrimit dhe punësimit të emigrantëve në Shqipëri.

Për të përmbushur detyrimet për përafrimin ligjor me BE-në dhe për të kryer detyrat operacionale me efektivitet në fusha të ndryshme të qeverisjes së migracionit, institucionet përgjegjëse do të duhet të kryejnë vlerësimet fillestare të nevojave, duke mundësuar identifikimin e mangësive për sa i përket personelit, aftësive, ekspertizës apo pajisjeve.⁶⁵ Do të kërkohej gjithashtu trajnime të vazhdueshme për normat dhe standardet ligjore në zhvillim, si dhe çështjet e lidhura me zbatimin.⁶⁶ Sipas masës prioritare 1.1.2, parashikohen tre lloje specifike trajnimesh: rritja e kapaciteteve për çështjet e migracionit dhe azilit, zbatimi i legjislacionit, veçanërisht për menaxhimin e migracionit, përcaktimi dhe identifikimi i personave në situata të cenueshme, si dhe kryerja e procedurave të kthimit. Në këtë kuadër, ngritja e planifikuar e një njësie të dedikuar për trajnimin mbi çështjet e migracionit, e mbikëqyrur nga Ministria e Brendshme në bashkëpunim me disa organe shtetërore, pritet të sjellë standardizimin dhe profesionalizimin e mëtejshëm të programeve të trajnimit.

Strategjia aktuale gjithashtu i kushton rëndësi përdorimit të instrumenteve për të siguruar që të huajt të hyjnë dhe të banojnë në Shqipëri në mënyrë të rregullt (verifikimi i qëllimit gjatë aplikimit për vizë, intervista konsullore dhe e hyrjes në kufi). Përveç kësaj, në përputhje me kërkesat e anëtarësimit në BE,⁶⁷ parashikohet shtimi i personelit të policisë kufitare dhe territoriale, dhe caktimi i specialistëve për të ndihmuar kthimin vullnetar është caktuar si përparësi në vazhdim të strategjisë së mëparshme. Do të caktohen burimet buxhetore për rritjen e burimeve njerëzore në DKM, KMD dhe Ministrinë e Brendshme, në vitet 2024–2026.

Zbatimi i strategjisë së mëparshme nxori në pah rëndësinë e përcaktimit të qartë të përgjegjësisë të institucioneve, si në nivel qendror ashtu edhe në atë vendor, gjë që është e nevojshme për shpërndarjen optimale të burimeve të pakta, koordinimin efektiv të aktiviteteve të përbashkëta dhe monitorimin, dhe raportimin e duhur të progresit të të gjitha objektivave të caktuara për organet e ndryshme. Konsultimet institucionale zbuluan një nevojë prioritare për forcimin e rolit të strukturave bashkiake për migrimin dhe diasporën. Plani i Veprimit parashikon shprehimisht që procesi i krijimit dhe personelit të këtyre organeve të përfundojë deri në vitin 2026.

SKM-ja e re përfshin në objektivin e parë të fushës së parë një masë të dedikuar, e cila vendos mekanizma për zbatimin, koordinimin e aktiviteteve dhe monitorimin e progresit drejt arritjes së objektivave të Planit të Veprimit. Vlen të përmendet se deri në vitin 2026 do të hidhen bazat për një sistem koordinimi, monitorimi dhe raportimi. Ato janë parashikuar në nivele të ndryshme. Në nivelin strategjik, duhet të hartohet një udhërrëfyes për koordinimin dhe raportimin e masave sipas Planit të Veprimit. Një instrument ligjor (një urdhër) do të përcaktojë përbërjen, anëtarësimin dhe kompetencat e dy organeve koordinuese: Grupit Drejtues për Migracionin dhe Komitetit Teknik për Migracionin. SKM-ja parashikon gjithashtu krijimin e një grupi pune, të mbikëqyrur nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, për të bashkuar të gjitha institucionet përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit. Zyrat vendore të migracionit dhe diasporës do të përfshihen më tej përmes shkëmbimit periodik të informacionit me Sekretariatit Teknik të Migracionit.

Objektivi i dytë (*hartimi dhe rishikimi i politikave të migracionit bazuar në të dhëna të sakta dhe të koordinuara*), u bën thirrje të gjitha institucioneve të mbledhin, analizojnë dhe ndajnë të dhënat e

⁶⁵ Ministria e Brendshme është ngarkuar me koordinimin e vlerësimit gjithëpërfshirës të nevojave në fushën e kapaciteteve institucionale për qeverisjen e migracionit, duke përfshirë në vitin 2024 të gjitha institucionet përgjegjëse për zbatimin e SKM-së.

⁶⁶ Në përputhje me kërkesat e anëtarësimit në BE, objektet e përhershme të trajnimit duhet të vendosen në DKM “në përputhje me standardet bazë të trajnimit për rojet kufitare të BE-së”. Shiko: shqyrtimin e BE-së të kapitullit 24 të *acquis* të BE-së.

⁶⁷ Shqyrtimi analitik i vitit 2023, i kapitullit 24 të *acquis* të BE-së vëren, për shembull, se pavarësisht shtimeve të fundit, nivelet e personelit të DKM-së “mbeten të kufizuara”.

lidhura me migracionin si themeli për krijimin e politikave të bazuara në statistika. Ai i përgjigjet objektivit #1 të GCM-së dhe është një përgjigje e drejtpërdrejtë ndaj çështjeve që penguan raportimin e progresit sipas strategjisë së mëparshme: mungesa, fushëveprimi i pjesshëm dhe papërputhshmëria e të dhënave të migracionit.

Objektivi specifik 1.2 parashikon masat e mëposhtme prioritare:

- Krijimi i një metodologjie të koordinuar për mbledhjen e të dhënave në përputhje me Programin Zyrtar të Statistikave;

- Shkëmbimi efektiv dhe ndërveprueshmëria e të dhënave të migracionit;

- Vlerësimi dhe rishikimi i të dhënave të migracionit për hartimin e politikave dhe dokumenteve.

Programi Zyrtar i Statistikave të Shqipërisë, deri në vitin 2026, vëren disa mangësi të vazhdueshme lidhur me shtrirjen, harmonizimin dhe shpeshësinë e mbledhjes së të dhënave në fushën e migracionit. Arrihet në përfundimin se mungesa e një regjistri statistikor të popullsisë e bën gjurmimin e lëvizjes së njerëzve që hyjnë dhe dalin nga vendi “komponentin më të vështirë për t’u matur”. Sipas Programit, treguesit për “emigracionin ndërkombëtar, lëvizjet e brendshme, si dhe statistikën për të huajt dhe azilkërkuesit” duhet të publikohen çdo vit. Shtimi i treguesve dhe përmirësimi cilësor i variablave duhet të shoqërohet me harmonizimin e përkufizimeve me ato të aplikuara nga EUROSTAT-i. Në këtë kuadër, përdorimi i rregullt i të dhënave nga Censusi i Popullsisë dhe Banesave, i kombinuar me burimet administrative, është planifikuar për të adresuar sfidën e një monitorimi më efektiv të lëvizjes së njerëzve që hyjnë dhe dalin nga Shqipëria.⁶⁸

SKM-ja kërkon të përmirësojë të dhënat e migracionit në mënyrë sistematike përmes kombinimit të koncepteve (krijimi i një metodologjie të unifikuar për mbledhjen e të dhënave), operacionale (intensifikimi i shkëmbimit të të dhënave ndërinstitucionale) dhe përdorimit të të dhënave për zhvillimin e politikave (përmes hartimit të studimeve dhe vlerësimeve). Deri në vitin 2026, janë planifikuar ndërhyrje specifike për zhvillimin e standardeve dhe metodave të unifikuara për mbledhjen e të dhënave, duke përfshirë përpunimin dhe shpërndarjen e një udhëzuesi për mbledhjen e të dhënave në përputhje me BE-në, dhe zhvillimin e një praktike të rregullt të monitorimit të përpjekjeve për mbledhjen e të dhënave nga të gjitha institucionet shtetërore përgjegjëse. Përvoja fillestare me mbledhjen e të dhënave dhe identifikimin e mangësive duhet të merret parasysh për zhvillimin e kurrikulave dhe formateve të trajnimeve të dedikuara për ndërtimin e kapaciteteve për mbledhjen, analizën dhe ndarjen e të dhënave. Parashikohet përdorimi më i shpeshtë dhe efektiv i moduleve ekzistuese të bazës së të dhënave të të huajve, si dhe është planifikuar krijimi i grupeve shtesë të të dhënave (kërkuesit për viza me rrezik të lartë dhe ata të besueshëm) në vazhdim të strategjisë së mëparshme. Këto masa janë në referencë të drejtpërdrejtë me angazhimet sipas Planit të Veprimit për Qeverisjen e Qëndrueshme të Migracionit në Ballkanin Perëndimor 2023–2035.

Ministria e Brendshme, në vazhdim të reformave në sektorë të rëndësishëm si migracioni, azili dhe menaxhimi i kufijve, duke pasur parasysh dhe dimensionin ndërkombëtar të kërcënimeve ndaj shtetit të së drejtës dhe sigurisë, që vijnë nga migracioni i parregullt dhe i pakontrolluar qëndron e gatshme që të bashkëpunojë me BE-në për të arritur standardet evropiane në realizimin e misionëve dhe operacioneve sipas nevojave. Konkretisht Ministria e Brendshme ka konfirmuar interesin e saj për të zhvilluar një masterplan për Shqipërinë. Ky masterplan do të krijojë një sistem informatik, në përputhje me standardet e BE-së, për identifikimin dhe regjistrimin e flukseve të përziera migratore.

Duke pasur parasysh objektivin e zhvillimit të politikave afatgjata të migracionit bazuar në prova, strategjia parashikon përdorimin e mjeteve analitike gjithëpërfshirëse, përkatësisht publikimin vjetor të një profili gjithëpërfshirës të migracionit dhe hartimin e një profili të zgjeruar çdo katër vjet. Përveç kësaj, duke marrë parasysh nevojën në rritje për aftësi specifike dhe profile arsimore, dhe profesionale në tregun kombëtar të punës, nevojiten të dhëna për migracionin për motive punësimi për ofertën e punëtorëve, si dhe për ndikimin më të gjerë social-ekonomik të emigrimit. Strategjia e re synon gjithashtu të plotësojë mangësitë në njohuri, lidhur me masën dhe përbërjen e stokut të emigrantëve shqiptarë jashtë vendit. MEPJ-ja do të ngarkohet me detyrën e mbledhjes së të dhënave për shtetasit

⁶⁸ Kjo parashikohet në ligjin nr. 140/2020, “Për regjistrimin e popullsisë dhe banesave”. Shih ligjin nr. 30/2022, “Për miratimin e programit të statistikave zyrtare 2022–2026”, <https://www.instat.gov.al/media/10480/official-statistics-program-2022-2026.pdf>

me status të rregullt dhe të parregullt, fëmijët e pashoqëruar dhe shtetasit shqiptarë të dënuar ose të ndaluar për rihyrje.

Objektivi i tretë (*forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe partneriteteve globale për migrimin e sigurt dhe rregullt*) thekson rëndësinë e nxitjes së bashkëpunimit ndërkombëtar dhe pjesëmarrjen e Shqipërisë në partneritetet globale, për të garantuar që migrimi të jetë i sigurt, i rregullt dhe i rregullt. Ky objektivi është në thelb të GCM-së, si dhe mbështet detyrimet e vendit në kuadër të proceseve rajonale dhe ndërkombëtare, interesin për zbatimin e mëtejshëm dhe përfundimin e aranzhimeve të punës për kthimin dhe ripranimin (siç përcaktohet në Strategjinë e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Riintegrimin).

Në kuadër të *objektivit specifik 1.3*, janë planifikuar masat e mëposhtme prioritare:

- Pjesëmarrja në proceset rajonale dhe ndërkombëtare;
- Krijimi i partneriteteve të reja për migracionin për motive punësimi.

Objektivi 23 i GCM-së thekson solidaritetin midis vendeve të origjinës, tranzitit dhe destinacionit të migrantëve, dhe bën thirrje për “përfshirjen e të gjithë aktorëve përkatës”, duke theksuar veçanërisht rolin e autoriteteve vendore për të lidhur migrimin me zhvillimin. Për më tepër, ai nënvizon se vetëm përmes përfundimit dhe zbatimit të partneriteteve dypalëshe, rajonale dhe shumëpalëshe mund të zhvillohen zgjidhje për sfidat e përbashkëta të migracionit. Arritjet e fundit në bashkëpunimin rajonal të Ballkanit Perëndimor përfshijnë Deklaratën e Shkupit të vitit 2022 dhe Dialogun e Migracionit të Sarajevës të vitit 2023. Këto dokumente strategjike riafirmojnë përkushtimin e vendeve të rajonit për të trajtuar së bashku sfidat e migracionit të parregullt, rritjen e aksesit në rrugët ligjore për migrantët dhe bashkëpunimin drejt zhvillimit të një qasjeje gjithëpërfshirëse të menaxhimit të kthimit.

Palët e interesit në Shqipëri kanë vendosur, në kuadër të objektivit të tretë të qëllimit të parë të politikës, të vazhdojnë të marrin pjesë aktive dhe të intensifikojnë përfshirjen e tyre në proceset rajonale dhe ndërkombëtare për të forcuar partneritetet për migrim të sigurt dhe të rregullt. Ndër aktivitetet e parashikuara janë raportimi i zgjeruar për pjesëmarrjen e Shqipërisë në proceset rajonale dhe ndërkombëtare për çështjet e migracionit në nivel teknik dhe menaxherial. Kontributi i këtyre proceseve drejt përmirësimit të politikës kombëtare të migracionit dhe kuadrit ligjor, duhet të vlerësohet dhe pas një rishikimi të partneriteteve aktuale, mund të bëhen plane për ndërmjetësimin e lidhjeve të reja institucionale.

Një fushë me rëndësi të veçantë për zbatimin e partneriteteve dypalëshe, rajonale dhe ndërkombëtare është bashkëpunimi drejt kthimit dhe ripranimit të sigurt dhe dinjitoz. Në përputhje me objektivin 21 të GCM-së, korniza të tilla bashkëpunimi mund të rrisin mbrojtjen e të drejtave të migrantëve, t’u përgjigjen nevojave specifike dhe të ofrojnë ndihmën e nevojshme konsullore, ligjore dhe riintegruese.

Masat e parashikuara në këtë fushë janë të lidhura ngushtë me objektivin e garantimit të migrimit të sigurt, të menaxhuar dhe të rregullt të shtetasve shqiptarë për qëllime pune. Së pari, partneritetet aktuale duhet të vlerësohen rregullisht, në lidhje me ndikimin e tyre në aftësinë e vendit për të menaxhuar migracionin. Së dyti, parashikohet intensifikimi i bashkëpunimit me institucionet përgjegjëse të vendeve të tjera, si brenda rajonit të Ballkanit Perëndimor, ashtu edhe më gjerë, për të identifikuar mundësitë për akses në tregjet e punës. Së fundi, një sërë aktivitetesh janë planifikuar për përgatitjen, negocimin dhe lidhjen e marrëveshjeve dypalëshe për migracionin për motive punësimi, duke filluar me një vlerësim bazë të nevojave përmes identifikimit të vendeve prioritare (duke realizuar angazhimin nga strategjia e mëparshme) dhe përfundimin e marrëveshjeve në periudhën deri në vitin 2030.

Objektivi i katërt (parandalimi i fenomenit të migrimit të parregullt drejt dhe nga Shqipëria) është një aspekt thelbësor i pajtueshmërisë së vazhdueshme me kushtet e liberalizimit të vizave me BE-në.

Në këtë kontekst, nevojiten përpjekje të vazhdueshme që Shqipëria të përmbushë kërkesat e përjashtimit nga vizat dhe qeveria e Shqipërisë është e përkushtuar ndaj politikës afatgjatë të promovimit të migracionit të rregullt si i dobishëm, si për migrantët, ashtu edhe për vendet e tyre të origjinës dhe destinacionit.

Sipas raportit të fundit të monitorimit të pezullimit të vizave të Komisionit Evropian, në vitin 2021, u vunë re reduktime të mëtejshme të lëvizjeve të parregullta, pasi vendet anëtare të BE-së raportuan 19% më pak kalime të parregullta kufitare dhe një rënie prej 8% në kthimet e shtetasve shqiptarë. Në të njëjtën kohë, mbetet shumë punë për t'u bërë, pasi në vitin 2021 u raportua një rritje e ndjeshme e numrit të shqiptarëve që qëndrojnë në mënyrë të parregullt në BE (21% më shumë se në 2020) dhe në refuzimet e hyrjes (një rritje prej 39%) në shtetet anëtare të BE-së.

Ndërkohë, sipas raportit të 6-të të monitorimit të pezullimit të vizave të Komisionit Evropian (2023), në vitin 2022, shtetet anëtare raportuan 746 kalime të parregullta kufitare nga shtetas shqiptarë, 36% më pak se në vitin 2021 (1 160), ndërsa numri i shtetasve shqiptarë që u zbulua se qëndronin në mënyrë të parregullt në shtetet anëtare u rrit me 11.5% krahasuar me vitin 2021 (nga 34 840 në 2021 në 38 865 në 2022). Numri i refuzimeve të hyrjes për shtetasit shqiptarë në shtetet anëtare ra me 18,5% në vitin 2022 (nga 18 850 në 2021 në 15 350 në 2022). Numri i vendimeve të kthimit të lëshuara në vitin 2022 (24 180) u rrit me 8% krahasuar me vitin 2021 (22 445). Në vitin 2022 u raportuan 9 745 kthime të shtetasve shqiptarë, krahasuar me 8 610 në 2021 (një rritje prej 13%). Norma e kthimit u rrit pak nga 38% në 2021 në 40% në 2022 duke shënuar një ndryshim pozitiv të trendit nga vitet e kaluara.

Gjithashtu raporti thekson se numri i aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare të paraqitura në shtetet anëtare nga shtetas shqiptarë u rrit me 14% midis 2021 dhe 2022, me 12 955 aplikime të depozituara në 2022. Norma e njohjes prej 9% në 2022 mbeti e pandryshuar nga viti 2021. Sipas raportit të vitit 2023, Shqipëria ka ndërmarrë veprime për të adresuar shumicën e rekomandimeve të mëparshme të Komisionit. Megjithatë, nevojitet përpunim i mëtejshëm me fokus te përafrimi i mëtejshëm i politikës së vizave të Shqipërisë me listën e vendeve të kërkuara për viza të BE-së, veçanërisht në lidhje me vendet që paraqesin migracion të parregullt ose rreziqe sigurie për BE-në dhe vazhdimi i bashkëpunimit me shtetet anëtare më të prekura nga kërkesat e pabazuara për azil nga shtetasit shqiptarë, dhe zbatimi i fushatave informuese të përshtatura për regjimin pa viza.

Ky objektiv bashkon veprimet parandaluese në të gjitha fazat e migracionit, duke lidhur, në rastin e emigrimit të shtetasve shqiptarë, stimujt për të hyrë në tregun kombëtar të punës, duke ofruar informacion mbi rreziqet që lidhen me migrimin e parregullt dhe duke mbrojtur të drejtat e grupeve vulnerabël.

Si pjesë e objektivit specifik 1.4, palët e interesit kanë vendosur të ndërmarrin veprime, me synim:

- Uljen e nivelit të emigrimit të parregullt të qytetarëve shqiptarë nëpërmjet informimit dhe ndërgjegjësimit;
- Uljen e nivelit të imigrimit të parregullt të shtetasve të huaj falë forcimit të kontrollit të kufirit dhe territorit.

Shqipëria është e përkushtuar ndaj vizionit të Kompaktit Global, i cili kërkon që shtetet të "sigurojnë që migrantët aktualë dhe potencialë të jenë plotësisht të informuar për të drejtat, detyrimet dhe opsionet e tyre për migrim të sigurt dhe të rregullt, si dhe të jenë të vetëdijshëm për rreziqet e migrimit të parregullt. Ky angazhim është përforcuar në dialogun ndërmjet BE-së dhe Shqipërisë, i cili përqendrohet te zgjerimi i mundësive për migrim të rregullt (më së shumti, nëpërmjet lëvizjes afatshkurtër pa viza për qëllime turistike, por edhe përmes iniciativave që lehtësojnë migracionin cirkular) dhe zvogëlimin të shkallës së lëvizjes së parregullt, si dhe minimizimin e rreziqeve të lidhura me të.

Strategjia aktuale synon të kapitalizojë suksesin e aktiviteteve të tilla parandaluese afatgjata, duke synuar qytetarët shqiptarë në shpërndarjen e informacionit mbi pasojat e shkeljes së kushteve të hyrjes dhe qëndrimit si në kufi (që synojnë udhëtarët) ashtu edhe brenda vendit (informimi i migrantëve të mundshëm). Rëndësia e shpërndarjes së informacionit dhe ndërgjegjësimit për rreziqet e migrimit të parregullt dhe përfitimet nga pajtueshmëria me kushtet ligjore të migracionit theksohet në një masë prioritare të dedikuar. Në masën 1.4.1 "Informimi dhe ndërgjegjësimi", parashikohet një kombinim aktivitetsh, duke përfshirë një fushatë kombëtare informuese, aktivitete sensibilizuese të synuara në shkollat e mesme dhe shkollat e mesme profesionale të shoqëruara me trajnime të mësuesve. Në përputhje me prioritetet e tjera, theksohet roli i njësisë të qeverisjes vendore të cilat do të jenë përgjegjëse për shpërndarjen e materialeve informative mbi mundësitë e migrimit të rregullt. Veprime

të tjera në nivel vendor paraqesin zgjidhje të qëndrueshme për nxitësit e migracionit ekonomik në zonat më të prekura, si nxitja e punësimit, vetëpunësimi dhe trajnimi për punë mes të rinjve.

Strategjia është gjithashtu e ndërlidhur me përpjekjet e DKM-së për parandalimin e migracionit të parregullt, të përqendruar te kontrolli i statusit të qëndrimit të shtetasve të huaj në Shqipëri. Vlen të përmendet verifikimi i planifikuar i bazave për marrjen e vizave dhe lejeve të qëndrimit nga shtetas të vendeve me rrezikshmëri të lartë, që do të bëhet në bashkëpunim me Ministrinë e Jashtme.

Përpjekje shtesë janë planifikuar për verifikimin e arsyeve për largim dhe rregullsinë e lëvizjes për të mbrojtur të drejtat e grupeve të cënueshme (si fëmijët e pashoqëruar). DKM-ja gjithashtu ka për detyrë të vazhdojë përpjekjet, të njohura në procesin e anëtarësimit në BE, për parandalimin e migracionit të parregullt nëpërmjet ofrimit të materialeve informative në pikat e kalimit kufitar në gjuhën kryesore të migrantëve për kushtet e migrimit të rregullt në, përmes dhe nga Shqipëria.

Qëllimi i politikës II: Zhvillimi i politikave efektive për migracionin për arsye punësimi, duke rritur ndikimin pozitiv të migracionit në zhvillimin social-ekonomik kombëtar/vendor.

Punësimi mbetet motivi kryesor për migrimin e shtetasve shqiptarë, i nxitur, së pari, nga një diferencë e konsiderueshme e pagave midis tregjeve të punës në Shqipëri dhe atyre të destinacioneve kryesore (tradicionale, si Italia dhe Greqia dhe në zhvillim: Gjermania, Mbretëria e Bashkuar ose Shtetet e Bashkuara) dhe, së dyti, nga mundësitë e kufizuara për punësim në vendin e origjinës. Në tremujorin e parë të vitit 2022, shkalla zyrtare e papunësisë në Shqipëri për popullsinë 15 vjeç e sipër, është 11.3%. Shkalla e papunësisë është ulur me 2.1%, krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit 2021, dhe është ulur me 0.4%, krahasuar me tremujorin paraardhës.⁶⁹ Një çështje kryesore, që kërkon vëmendje, është papunësia e lartë në mesin e emigrantëve të kthyer.

Ndikimi i lëvizjeve migratore të popullsisë shqiptare mbi zhvillimin social dhe ekonomik të vendit ka qenë i rëndësishëm. Për shumë vite, remitancat ndihmuan për të kapërcyer varfërinë e ardhur si pasojë e regjimit komunist. Si të tilla, ato vazhdojnë të japin një kontribut të rëndësishëm në ekonominë e vendit. Megjithatë Shqipëria vazhdon të jetë e varur nga remitancat, flukset hyrëse ranë në tremujorin e dytë të 2020-s, me një humbje vjetore prej afro 35% (rreth 65 milionë euro). Në periudhën janar–shtator 2020, vlera e remitancave arriti në 471 milionë euro ose rreth 50 milionë euro (rreth 10%) më pak se në vitin 2019.⁷⁰ Dërgesat e emigrantëve janë rritur me rreth 14.6% në terma vjetorë gjatë tre tremujorëve të parë të vitit 2021. Remitancat vjetore kanë shfaqur prirje rritëse gjatë tre viteve të fundit. Nga viti 2020 (1,276.38 milionë euro) në vitin 2022 (1,662.64 milionë euro). Për më tepër, për vitin 2021, shuma e remitancave ishte 1,455.49 milionë euro, që është më e lartë se në vitin 2020 dhe më e vogël se në vitin 2022, duke treguar tendencë në rritje të sasisë së remitancave vjetore.⁷¹

Pandemia e COVID-19 uli përkohësisht emigracionin dhe zvogëloi përqindjet e pjesëmarrjes në tregun kombëtar të punës, duke çuar në një rritje të shkallës së papunësisë për një periudhë afatshkurtër. Kthimi i punëtorëve migrantë nga vendet kryesore të destinacionit nxori në pah sfidën e përdorimit sa më të mirë të aftësive të tyre dhe integrimin e tyre në tregun shqiptar të punës. Megjithatë rimëkëmbja ekonomike pas COVID 19 në tregjet e huaja të punës ka sjellë një zbehje të lehtë të seriozitetit të çështjes, nevoja për përpjekje riintegruese, duke synuar të kthyerit, në mënyrë që të shfrytëzohen asetet e tyre arsimore, njohuritë dhe aftësitë për zhvillimin e qëndrueshëm të rajoneve të vendit, mbetet prioritet.

Objektivat specifike

Qëllimi i dytë (hartimi i politikave efektive për migracionin për arsye punësimi, rritja e ndikimit pozitiv të migracionit në zhvillimin social-ekonomik kombëtar/vendor) parashikohet të realizohet përmes ndjekjes së tre objektivave specifike (fig. 3). Disa nga këto kërkojnë zgjidhje efektive, të ngritura nga strategjia e mëparshme (në veçanti, nevoja për migrim efektiv të fuqisë punëtore dhe lehtësim i lëvizjes së rregullt) ndërsa të tjerat u përgjigjen çështjeve afatgjata përmes përafrimit më të ngushtë me kuadrin GCM (rritja e kontributit të emigrantëve në zhvillimin e qëndrueshëm dhe siguri i

⁶⁹ Anketa tremujore e fuqisë punëtore <https://www.instat.gov.al/media/10081/anketa-tremujore-e-forcave-t%C3%AB-pun%C3%ABs-t1-2022.pdf>.

⁷⁰ Banka e Shqipërisë:

https://www.bankofalbania.org/rc/doc/Revista_Ekonomike_6M2_2020_Shqip_19286.pdf

⁷¹ Informacion nga Banka e Shqipërisë.

riintegrimin të qëndrueshëm të migrantëve shqiptarë) (tabela 6). Të tre objektivat unifikohen duke u përqendruar në kategorinë kryesore të migrantëve, shqiptarët që jetojnë jashtë vendit, dhe mbulojnë fazën të ndryshme të migrimit. Ato përfshijnë arritjen e emigrantëve, rritjen e ndërgjegjësimit të tyre për mundësitë e kthimit dhe riintegrimin, heqjen e pengesave për transferimin e remitancave, aftësive, kualifikimeve dhe kompetencave, si dhe zbatimin e aktiviteteve riintegruese dhe monitorimin e sfidave me të cilat përballen të kthyerit dhe nevojat e tyre të shfaqura për mbështetje.

Fig. 3: Qëllimi i politikës II. Objektivat specifike

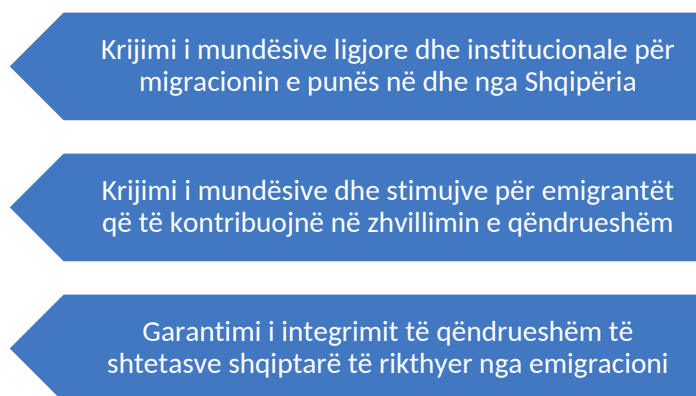

Tabela 6. Përafrimi i politikës II me GCM-në

Politika II: Objektivat specifike	Objektivat përkatës të GCM-së
2.1 Krijimi i mundësive ligjore dhe institucionale për migrimin për motive punësimi drejt dhe nga Shqipëria	5: Rritja e disponueshmërisë dhe fleksibilitetit të rrugëve për migrim të rregullt; 6: Lehtësimi i rekrutimit të drejtë dhe etik, dhe ruajtja e kushteve që sigurojnë punë të denjë.
2.2 Krijimi i mundësive dhe stimuljeve për migrantët për të kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm	19: Krijimi i kushteve për migrantët dhe diasporën që të kontribuojnë plotësisht në zhvillimin e qëndrueshëm në të gjitha kualifikimet dhe kompetencat e vendit; 20: Promovimi i transferimit më të shpejtë, më të sigurt dhe më të lirë të remitancave, dhe nxitja e përfshirjes financiare të migrantëve.
2.3 Garantimi i integritetit të qëndrueshëm të qytetarëve shqiptarë që kthehen nga emigracioni	18: Investimi në zhvillimin e aftësive dhe lehtësimi i njohjes reciproke të aftësive, kualifikimeve dhe kompetencave; 21: Bashkëpunimi për lehtësimin e kthimit dhe ripranimit të sigurt dhe dinjitoz, si dhe riintegrimin e qëndrueshëm; 22: Krijimi i mekanizmave për transportueshmërinë e të drejtave të sigurimeve shoqërore dhe përfitimeve të fituara.

Objektivi i parë specifik (krijimi i mundësive ligjore dhe institucionale për migrimin për motive punësimi drejt dhe nga Shqipëria) bashkon disa masa prioritare nën një kuadër të vetëm politikash që rregullojnë migracionin, për punësim duke kombinuar reformat legislative (përmirësimi i kuadrit ligjor), përmirësimin e aksesit të migrantëve në informacionin mbi migrimin e rregullt, për qëllime punësimi dhe sigurimin e një mjedisi etik të sigurt dhe jodiskriminues rekrutimi përmes rregullimit të agjencive private të punësimit.

Në përputhje me detyrimet në kuadër të zbatimit të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 736, datë 13.12.2023, “Për miratimin e udhërrëfyesit për shtetin e së drejtës”, do të përmirësohen sistemet *online* për krijimin e lehtësive në aplikim dhe akses të drejtpërdrejtë në tregun e punës.

Fushëveprimi i *objektivit specifik 2.1* mbulon masat prioritare, si më poshtë:

- Përmirësimi i kuadrit ligjor për migracionin për motive punësimi;
- Shpërndarja e informacionit mbi mënyrat, mundësitë dhe procedurat e migrimit për motive punësimi drejt dhe nga Shqipëria;
- Përmirësimi i veprimtarisë së agjencive private të punësimit.

Në mënyrë domethënëse, strategjia synon të përfshijë çështjet e migracionit në politikat dhe programet kombëtare të punësimit dhe mbrojtjen e të drejtave të migrantëve në të gjitha fazat e migrimit (objektivi #6 i GCM-së). Si pjesë e qasjes “e gjithë shoqërinë”, strategjia prezanton konsultime të rregullta publike në fushën e imigrimit për motive punësimi, të cilat jo vetëm që duhet

të ndihmojnë në vlerësimin e politikave aktuale, por edhe në identifikimin e nevojave të mëtejshme për përshtatje.

Përafrimi ligjor dhe institucional i normave dhe standardeve kombëtare, që rregullojnë migracionin për motive punësimi me *acquis* të BE-së, synon të përmbushë kërkesat sipas katër kapitujve të negociatave të anëtarësimit.⁷² Gjatë periudhës së zbatimit, Ministria e Financave dhe Ekonomisë do të mbledhë raporte periodike analitike nga një sërë institucionesh përgjegjëse, si për mangësitë ashtu edhe për ndërhyrjet e planifikuara drejt përafrimit të legjislacionit dhe kuadrit institucional.

Gjithashtu, janë planifikuar ndryshime në ligjin “Për inspektimin e punës” për të forcuar standardet e rekrutimit të drejtë dhe etik, dhe mbrojtjen e kushteve për sigurimin e punës së denjë, në veçanti përforsimin e mekanizmave kundër punësimit informal, përfshirë atë të shtetasve të huaj në Shqipëri. Këto ndryshime do të rezultojnë gjithashtu në monitorimin e rregullt të procesit të punësimit të punëtorëve migrantë nga punëdhënësit shqiptarë. Duhet të bëhen ndryshime në aktet ekzekutive që rregullojnë funksionimin e agjencive private të punësimit dhe agjencive të punësimit të përkohshëm, si dhe informacioni mbi rregulloret e reja do të shpërndahet në formën e udhëzimeve. Paralelisht, do të zhvillohen konsultime me agjencitë private të punësimit për të përpunuar dhe shpërndarë standardet etike të punësimit.

Një fushë tjetër e rëndësishme është promovimi i bashkëpunimit ndërkombëtar për migracionin për motive punësimi. Ndërhyrjet specifike përfshijnë përfundimin e marrëveshjeve dypalëshe për sigurimet shoqërore, të cilat do të mundësojnë një llogaritje të plotë të kontributeve në pagesat e pensioneve për punëtorët migrantë shqiptarë, si dhe negociimin e marrëveshjeve dypalëshe me BE-në dhe vendet e Ballkanit Perëndimor, për ndarjen e informacionit dhe pajisjen e migrantëve me dokumentacionin e nevojshëm të punës. Do të përdoret më tej dialogu në nivel nënrajonar për promovimin e rrugëve të rregullta dhe adresimin e mungesës së aftësive në të gjithë zonën e Ballkanit Perëndimor.

Objektivi i dytë specifik (krijimi i mundësive dhe stimujve për migrantët, për të kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm), i përgjigjet objektivave #19 dhe #20 të GCM-së në zhvillimin e mënyrave se si emigrantët mund të kontribuojnë për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit, gjë që do të kërkojë ndërlidhje me investimet në nivel vendi, gjithashtu planifikimin dhe lehtësimin e transferimit të remitancave dhe përfshirjen financiare të migrantëve.

Si pjesë e *objektivit specifik 2.2*, parashikohen masat e mëposhtme prioritare:

- Identifikimi dhe regjistrimi i adresave të shtetasve shqiptarë që janë shtetas të përhershëm jashtë Shqipërisë;
- Promovimi i një transferimi më të shpejtë, më të sigurt dhe më të lirë të remitancave dhe përfshirja financiare e migrantëve;
- Tërheqja e shtetasve shqiptarë, të kthyerve potencialë, duke i informuar ata për mundësitë e punësimit dhe tregun e punës në vend;
- Promovimi i investimeve.

Institucionet shtetërore shqiptare kanë identifikuar pamundësinë për të vlerësuar shkallën dhe vendosjen e linjave të komunikimit me shtetasit e vendit që banojnë jashtë vendit, si një pengesë kryesore që duhet kapërcyer, për të siguruar që emigrantët shqiptarë të kontribuojnë për zhvillimin e vendit. Një masë prioritare, e planifikuar për vitin 2024, është zbatimi i një skeme vetëdeklarimi, sipas së cilës shqiptarët me banim të përhershëm jashtë vendit mund të regjistrohen *online*. Do të përdoren kanale të ndryshme për të ndërgjegjësuar grupin e synuar për sistemin dhe përfitimet që sjell ai, si shërbimet e dedikuara për emigrantët, duke përfshirë zyrat konsullore, shoqatat e emigrantëve dhe diasporës dhe rrjetet sociale. Këto masa ekonomike do të jenë plotësuese me aktivitetet më të gjera sociale dhe kulturore të parashikuara në Strategjinë Kombëtare të Diasporës 2021–2025.

Banka e Shqipërisë është ngarkuar me ndërhyrje specifike, duke synuar uljen e kostove të transaksioneve të remitancave, në përputhje me Agjendën për Zhvillim të Qëndrueshëm 2030 dhe objektivin nr. 20 të GCM-së, si dhe ofrimin e informacionit *online* për këto kosto. Veprime shtesë

⁷² Këto përfshijnë kapitullin 2 “Lëvizja e lirë për punëtorët”; kreu 3 “E drejta e themelimit dhe e ofrimit të shërbimeve”; kapitulli 19 “Politika sociale dhe punësimi” dhe kapitulli 24 “Drejhtësia, liria dhe siguria”.

synojnë të mbrojnë migrantët nga praktikat e padrejta ose diskriminuese, duke vazhduar të luftojnë flukset e paligjshme financiare, duke u zhvilluar në bashkëpunim me sektorin bankar dhe duke bërë instrumente financiare të aksesueshme, të dedikuara për familjet me të ardhura të ulëta dhe gratë kryefamiljare.

Një sërë ndërhyrjesh nën këtë objektiv nënvizon rolin që mund të luajë migrimi i kthimit në përmbushjen e nevojave të tregut kombëtar të punës. Strategjia përqendrohet në lloje të ndryshme burimesh informacioni, të cilat mund t'u shërbejnë të kthyerve potencialë, duke lehtësuar rihyrjen e tyre në tregun shqiptar të punës. AKPA-ja dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë cilësohen si institucionet kyçe për ofrimin e informacionit aktual dhe gjithëpërfshirës për procesin e kthimit dhe riintegrimin, dhe për kushtet e punësimit, përpunimin e materialeve informative dhe fushatat e zhvillimit, si dhe ofrimin e shërbimeve të referimit, krijimin e kanaleve të komunikimit ndërmjet të kthyerve potencialë dhe institucioneve shtetërore, dhe organizatave joqeveritare. Një hap i madh drejt bërjes më të aksesueshme të aseteve të ndryshme të informacionit do të jetë zhvillimi i një faqeje të dedikuar interneti për riintegrim, shërbime dhe iniciativa hartografike në fushën e punësimit, arsimit dhe formimit profesional, si dhe strehimit dhe investimeve. Paralelisht, informacioni që synon të kthyerit duhet të shpërndahet vazhdimisht përmes mediave masive dhe sociale.

Strategjia përmban gjithashtu disa ndërhyrje që janë thelbësore për krijimin e një programi riintegrimi afatgjatë dhe menaxhimin fleksibël të migracionit për motive punësimi të bazuar në evidenca. Për të vlerësuar se si të kthyerit mund të kontribuojnë në tregun kombëtar të punës dhe cilat nevoja të mëtejshme për fuqi punëtore ka të ngjarë të vazhdojnë, janë planifikuar disa aktivitete diagnostikuese. Së pari, do të bëhet një auditim i kapaciteteve intelektuale dhe profesionale të emigrantëve shqiptarë. Së dyti, politikat e migracionit për motive punësimi duhet të marrin në konsideratë ndryshimin e kërkesës sektoriale për punën e migrantëve nëpërmjet konsultimeve të rregullta me organizatat e punëdhënësve dhe të punonjësve.

Strategjia njeh gjithashtu kontributin më të gjerë që shqiptarët që jetojnë jashtë vendit kanë dhënë në ekonominë e vendit dhe synon të promovojë lloje të ndryshme investimesh që do të kryhen nga kategori të ndryshme shtetasish që banojnë jashtë kufijve të Shqipërisë. Aktivitetet e parashikuara deri në vitin 2030 janë të natyrës themelore, duke synuar identifikimin e aseteve (financiare, intelektuale, aftësitë), nivelin e interesit, si dhe pengesat për investimet në Shqipëri. Në të njëjtën kohë, pranohet se për përmirësimin e klimës së investimeve, angazhimi i grupeve dhe institucioneve të diasporës, përfshirë dhomat e biznesit është thelbësor.

Objektivi i tretë specifik (garantimi i riintegrimin të qëndrueshëm të qytetarëve shqiptarë që kthehen nga emigracioni), synon shfrytëzimin e potencialit të të kthyerve shqiptarë nga emigracioni. Duke pasur parasysh se të kthyerit përbëjnë një shumicë dërrmuese të emigrantëve dhe kanë lidhje të forta me rajonet e origjinës, kjo kategori emigrantësh është përzgjedhur si prioritet. Për të zhvilluar një mekanizëm gjithëpërfshirës për kthimin dhe riintegrimin, është planifikuar që roli kyç i AKPA-së të plotësohet me një qasje ndërinstitucionale, duke përfshirë grupin ndërinstitucional të punës.

Si pjesë e *objektivit specifik 2.3*: këto masa prioritare janë planifikuar:

- Hartimi dhe miratimi i programeve të dedikuara për riintegrimin e të kthyerve nga emigracioni;
- Investimi në zhvillimin e aftësive dhe lehtësimi i njohjes reciproke të aftësive, kualifikimeve dhe kompetencave;
- Përmirësimi i ofertës për arsim dhe trajnim profesional;
- Krijimi i mekanizmave për transportueshmërinë e të drejtave të sigurimeve shoqërore dhe përfitimeve të fituara.

Objektivi specifik plotëson objektivat e mëparshëm, duke mbuluar fazën e kthimit të emigrantëve shqiptarë dhe duke kërkuar të trajtojë nevojat e tyre për riintegrim. E rëndësishme është se hartimi dhe modifikimi i aktiviteteve të dedikuara riintegruese, të përqendruara te punësimi aktiv i të kthyerve, duhet të bazohet në monitorimin e vazhdueshëm të nevojave të përfituesve të programit. Raportimi periodik nga ofruesit e shërbimeve duhet t'i mundësojë MEKI-t një shënjestrim dhe përshtatje më të mirë të mbështetjes së ofruar. Një faktor tjetër që synon t'u përgjigjet nevojave të veçanta të të kthyerve në mënyrë gjithëpërfshirëse dhe efektive është përfshirja më e ngushtë e planifikuar e zyrave vendore të punës, zyrave vendore të zhvillimit ekonomik dhe qendrave të formimit profesional në

hartimin e programeve për lehtësimin e punësimit. Të gjitha këto aktivitete paraprake duhet të vendosin themelet për objektivin përfundimtar të krijimit të një mekanizmi të përhershëm ndërinstitucional për kthim dhe riintegrim.

Një grup veçanërisht i cenueshëm është ai i shtetasve shqiptarë të ripranuar nga BE-ja. Për t'iu përgjigjur nevojave të tyre të veçanta dhe për të lehtësuar procesin e ripranimit dhe riintegrit pas kthimit, janë planifikuar ndërhyrje të dedikuara. Së pari, strukturat përgjegjëse për zbatimin e marrëveshjeve të ripranimit do të lidhin marrëveshje, duke rregulluar bashkëpunimin operacional me organet përgjegjëse për rihyrjen e personave të ripranuar në tregun e punës, trajnimin profesional dhe ndihmën ekonomike e sociale. Së dyti, personat e ripranuar do të sigurohen nga një sërë organesh shtetërore të nivelit qendror dhe vendor, si dhe nga IOM-i lidhur me shërbimet e disponueshme të riintegrit. Të dyja ndërhyrjet janë thelbësore për sigurimin e orientimit të qetë të të kthyerve dhe përmirësimin e aftësive të tyre për akses dhe përfitim nga një sërë shërbimesh publike dhe jopublike.

Dy masa janë krijuar në mënyrë që migrantët e kthyer të mund të kapitalizojnë aftësitë e fituara gjatë punës së tyre jashtë vendit dhe t'i zbatojnë ato për të kontribuar në zhvillimin social dhe ekonomik të Shqipërisë. Bazuar në masat që inkurajojnë migrimin e rregullt për punësim, dhe duke njohur një kërkesë në rritje për aftësitë dhe kualifikimet e migrantëve në tregun shqiptar të punës, strategjia synon të lehtësojë transferimin dhe njohjen formale të arritjeve arsimore dhe profesionale, të fituara jashtë vendit. Vëmendje i kushtohet mësimi joformal dhe informal dhe kurseve afatshkurtra, si nëpërmjet certifikimit ashtu edhe njohjes së dokumenteve të certifikimit të lëshuara jashtë vendit. Një grup tjetër ndërhyrjesh (që do të koordinohen nga AKPA-ja) synon të përmirësojë aftësitë e migrantëve aktualë dhe të mundshëm në mënyrë që të rrisë punësueshmërinë e tyre. Në veçanti, vëmendje i kushtohet si aftësive bazë, thelbësore dhe teknike (të rëndësishme për marrjen e posteve, që kërkojnë kompetenca teknike të certifikuara), edhe aftësitë digjitale, jetike për zhvillimin e punëve *online* dhe të largëta, si dhe për pjesëmarrjen në sektorin në rritje të shërbimeve. Masa tjetër synon mbrojtjen e të drejtave dhe përfitimeve të të kthyerve në fushën e sigurimeve shoqërore me anë të marrëveshjeve dypalëshe dhe partneriteteve me vendet e rezidencës së emigrantëve. Një rishikim i marrëveshjeve aktuale për njohjen e periudhave të kontributeve do të përdoret për vlerësimin e nevojës për lidhjen e marrëveshjeve të reja.

Qëllimi i politikës III: Promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare.

Nën termat e liberalizimit të vizave me BE-në, nevojiten përpjekje të vazhdueshme që Shqipëria të përmbushë kërkesat për heqjen e vizave. Qeveria e Shqipërisë është e përkushtuar ndaj politikës afatgjatë të promovimit të migracionit të rregullt, si i dobishëm për migrantët, si dhe për vendet e tyre të origjinës dhe destinacionit. Sipas raportit më të fundit të monitorimit të pezullimit të vizave të Komisionit Evropian, në vitin 2021, u vu re ulje e mëtejshme e lëvizjeve të parregullta pasi shtetet anëtare të BE-së raportuan 19% më pak kalime të parregullta kufitare dhe u vu re një rënie prej 8% në numrin e kthimeve të shtetasve shqiptarë. Në të njëjtën kohë, mbetet shumë punë për t'u bërë pasi në vitin 2021 u raportuan rritje të ndjeshme të numrit të shtetasve shqiptarë që qëndrojnë në mënyrë të parregullt në BE (21% më shumë se në 2020) dhe në refuzimet e hyrjes (një rritje prej 39%) në shtetet anëtare të BE-së.

Zvogëlimi i shkallës së migracionit të parregullt tranzit dhe lufta kundër trafikimit dhe kontrabandës së migrantëve mbetet një prioritet, dhe Komisioni i BE-së pranon përparimin në këtë fushë. Departamenti për Kufijtë dhe Migracionin raportoi për vitin 2022 një rënie me 17% të numrit të kapjes për herë të parë të migrantëve të parregullt në Shqipëri (8,335 krahasuar me 10,062 në 2021). Vlen të theksohet se Shqipëria zbaton rregullisht procedurat për trajtimin e të miturve të pashoqëruar. Konkretisht, udhëzimi i ministrit të Brendshëm nr. 640, datë 20.12.2019, "Për përcaktimin e rregullave të veçanta për kalimin në kufi të shtetasve të mitur shqiptarë", zbatohet me qëllim minimizimin dhe zbulimin e rasteve të braktisjes dhe abuzimit nga trafikantët dhe përfituesit e tjerë. Gjithashtu është përmirësuar mekanizmi i kthimit të fëmijëve shqiptarë dhe të huaj të pashoqëruar, duke forcuar bashkëpunimin ndërinstitucional për të qenë sa më i koordinuar ndërmjet Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe Policisë së Shtetit.

Analiza e trendeve të migracionit zbulon zhvendosjen graduale të Shqipërisë nga një vend i origjinës së migrantëve në atë të tranzitit dhe destinacionit. Si pjesë e procesit të anëtarësimit në BE dhe përafrimi i politikës së saj të migracionit me kuadrin e GCM-së, Shqipëria është e angazhuar të garantojë të drejta të barabarta për të huajt që banojnë në territorin e saj. Parimi i mosdiskriminimit duhet të mbahet përmes një kombinimi të ndërhyrjeve (monitorimi, dispozitat e informacionit, shkëmbimi i të dhënave). Përpjekje shtesë janë parashikuar për të plotësuar nevojat specifike të fëmijëve, të rinjve dhe kategorive të tjera të migrantëve në situata të cenueshme.

Objektivat specifikë

Qëllimi i tretë (*promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare*) parashikohet të realizohet nëpërmjet ndjekjes së një objekti specifiku. Ai është plotësues në natyrë, duke hedhur themelet për një politikë gjithëpërfshirëse afatgjatë të integritit të migrantëve, e cila është me rëndësi thelbësore për përmbushjen nga Shqipëria të një sërë objektivash të GCM-së (në veçanti objektivat 3 7, 15, 16 dhe 17).

Fig. 4: Qëllimi i politikës III. Objektivat specifikë

Mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare

Tabela 7. Përafrimi i politikës III me GCM-në

Objektivat specifikë të politikës III	Objektivat përkatës të GCM-së
3.1 Mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare	3: Sigurimi i informacionit të saktë dhe në kohë në të gjitha fazat e migrimit; 16: Fuqizimi i migrantëve dhe shoqërive për të realizuar përfshirjen e plotë dhe kohezionin social; 17: Eliminimi i të gjitha formave të diskriminimit dhe promovimi i dialogut publik të bazuar në prova për të formuar perceptimet e migracionit.

Nëpërmjet objektivit specifik 3.1, rikonfirmohet angazhimi nga strategjia e mëparshme për hartimin dhe miratimin e programeve të integritit të emigrantëve. Ky hap është i nevojshëm për të siguruar që programet afatgjata financohen, ekzekutohen dhe monitorohen siç duhet. Objektivi shtrin/përfshin garancinë e mbrojtjes së të drejtave dhe trajtimin jodiskriminues për të gjithë personat që banojnë në Shqipëri dhe kërkon që mbrojtja të jetë thelbësore dhe jo thjesht deklarative.

Objektivi specifik 3.1 parashikon si masë të parë prioritare: *informimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi të të huajve që banojnë në territorin e Shqipërisë*. Katër ndërhyrje brenda fushës së tij do të drejtohen nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, i cili do të bashkëpunojë me një gamë të gjerë institucionesh shtetërore, si dhe me IOM-in dhe UNHCR-në. Të gjitha ministratë e linjës janë zotuar të kontribuojnë me informacion në raportet vjetore të monitorimit mbi kushtet aktuale të aksesit të të drejtave të migrantëve sipas legjislacionit në fuqi. Gjithashtu, MEKI dhe AKPA-ja do të paraqesin raporte për zbatimin e normave të mosdiskriminimit në fushën e punësimit në sektorë të ndryshëm, siç zbatohen për shtetasit e BE-së dhe anëtarët e familjeve të tyre. Këto ndërhyrje kanë rëndësi thelbësore për: identifikimin e pengesave me qëllim realizimin e garancive ligjore; rekomandime për veprime shtesë për të kapërcyer ato pengesa dhe për të eliminuar kështu të gjitha format e diskriminimit (objektivi i GCM #17) dhe së fundi për të lehtësuar përfshirjen e plotë të migrantëve (objektivi i GCM #16).

Në përputhje me qasjen e përgjithshme, të respektuar gjatë të gjithë strategjisë, dhënia e informacionit shihet si një faktor jetik për sigurimin e mbrojtjes nga diskriminimi, në bazë të masës së parë prioritare (3.1.1). Emigrantët inkurajohen të vizitojnë faqet e internetit zyrtare të disa organeve shtetërore, veçanërisht të Ministrisë së Brendshme, për të marrë informacion mbi rrugët drejt qëndrimit të rregullt. Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, nga ana e tij, do të udhëheqë përpjekjet për rritjen e ndërgjegjësimit për zbatimin e normave jodiskriminuese dhe aksesin në mekanizmat e ankesës. Informacioni për shërbimet do të vihet në dispozicion në disa gjuhë në njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe materialet e dedikuara për PKK-të do të vihen në dispozicion në kufi, si dhe në zyra në të gjithë vendin.

Si pjesë e objektivit specifik 3.1, masa e dytë prioritare (lehtësimi i aksesit në shërbimet publike të garantuara me ligj) parashikohet si një hap tjetër i rëndësishëm për mbrojtjen e të drejtave të migrantëve dhe integrimin e tyre në shoqërinë shqiptare. Sipas masës 3.1.2, dy ndërhyrje do të drejtohen nga Ministria e Brendshme, e cila do të bashkëpunojë me ministrinë përgjegjëse të linjës, por edhe me institucionet partnere, si UNHCR-ja Gjithashtu, MEKI dhe MSHMS-ja do të ofrojnë mbështetjen e tyre përmes ndërhyrjeve të përkushtuara, qëllimi i të cilave është të trajnojnë mjekët, infermierët dhe personelin spitalor dhe shëndetësor për të përmirësuar shërbimet për të huajt dhe punëtorët migrantë në vend, duke kuptuar më mirë përcaktuesit e rreziqeve përkatëse shëndetësore dhe sociale, si dhe ndikimin e kulturës në shëndet dhe sëmundje.

Gjithashtu, për të rritur ndërgjegjësimin, përfshirjen dhe angazhimin/socializimin e migrantëve në komunitet, masa e tretë prioritare (3.1.3) fokusohet në krijimin e praktikave në nivel lokal dhe qendror për rritjen e pjesëmarrjes së migrantëve në proceset politkëbërëse dhe vendimmarrëse në nivel vendor, të udhëhequra nga Ministria e Brendshme dhe Ministria e Punëve të Jashtme. Me mbështetjen e Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, do të mbahen seanca sensibilizuese për nxënësit dhe mësuesit në institucionet e arsimit parauniversitar për parandalimin e gjuhës së urrejtjes, racizmit dhe formave të tjera të diskriminimit ndaj migrantëve. Një hap tjetër, që pritet të bëhet, lidhet me përfshirjen në planet vendore për migracionin dhe diasporën për të garantuar të drejtat e migrantëve në komunitet, për të siguruar pjesëmarrje aktive në komunitet. Një rol thelbësor për realizimin me sukses të kësaj ndërhyrjeje do të jetë zhvillimi i dialogut tekniko-politik ndërmjet NJVV-ve dhe strukturave të pushtetit qendror për zbatimin e programeve integruese, si një nga prioritetet afatshkurtra që do të publikohet gjatë periudhës 2024–2026. Këto ndërhyrje janë në përputhje edhe me angazhimet e marra në zbatim të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 736, datë 13.12.2023, “Për miratimin e udhërrëfyesit për shtetin e së drejtës”.

Në përputhje me praktikën e vendeve anëtare të BE-së dhe vendeve të tjera me politika të zhvilluara migracioni, Shqipëria është e përkushtuar për të ofruar zgjidhje të qëndrueshme për emigrantët. Ky grup masash është plotësues i angazhimit për të hapur shtigje të rregullta për pranim dhe për të siguruar integrimin e qëndrueshëm të migrantëve, të mbuluar më parë. Strategjia e re pranon se ndërkohë që marrja e formave të rregullta të statusit është një kusht i domosdoshëm i integritetit, nevojitet mbështetje shtesë, në mënyrë që migrantët të jenë në gjendje të marrin pjesë në jetën e komunitetit lokal dhe të kontribuojnë në zhvillimin e tij, gjë që është në përputhje me vizionin e përgjithshëm të strategjisë. Të gjitha këto angazhime e sjellin qeverisjen e migracionit të Shqipërisë më afër kuadrit të GCM-së, i cili bazohet në parimet e barazisë së të drejtave dhe të mosdiskriminimit (objektivi #17).

Përafrimi sa më i plotë me politikën e vizave të BE-së do të jetë një nga synimet kryesore, në përputhje kjo edhe me zbatimin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 736, datë 13.12.2023, “Për miratimin e udhërrëfyesit për shtetin e së drejtës”. Në këtë drejtim: deri në vitin 2030 do të vijojë ndërprerja në mënyrë graduale e regjimeve pa viza me vendet, qytetarët e të cilave u kërkohet viza në BE, për mekanizmin e zbatuar gjatë sezonit turistik; do të kryet një vlerësim periodik i situatës dhe i rreziqeve të abuzimit me regjimin pa viza për shtetasit e vendeve të treta, të cilëve u kërkohet vizë për të hyrë në BE, bazuar në të dhënat kombëtare, si dhe informacionin e dhënë nga FRONTEX-i dhe autoritetet e shteteve anëtare të BE-së, si dhe gjatë periudhës 2024–2025 do të miratohen marrëveshje me vendet nga të cilat shtetasit mund të hyjnë në BE pa vizë, por janë nën detyrimin për vizë në Republikën e Shqipërisë.

Qëllimi i politikës IV: Forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve, dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme

Organizimi institucional dhe kuadri ligjor për azilin është kryesisht i harmonizuar me *acquis* të BE-së, por ka nevojë për vijimin e hapave konkretë, duke marrë në konsideratë edhe përditësimin e të dhënave në përputhje me zhvillimet në vendet anëtare të BE-së. Sipas progres raportit të vitit 2023 të Komisionit Evropian, ligji i vitit 2021 për azilin është kryesisht në përputhje me *acquis* të BE-së dhe janë miratuar të gjitha pjesët, përkatësisht 15 akte nënligjore. Duhet theksuar se Shqipëria vazhdon të jetë kryesisht një vend tranzit, i konsideruar si i tillë si nga komuniteti i refugjatëve dhe emigrantëve ashtu edhe nga autoritetet shqiptare. Në vitin 2022, 125 persona bënë kërkesë për azil në Policinë e

Kufirit dhe Migracionit, krahasuar me 85 në vitin 2021. Fakti që vetëm 1% e të gjithë emigrantëve të ardhur në vitin 2022, shumica e të cilëve vinin nga vende me shkallë të lartë mbrojtjeje në BE iu referuan procedurave të azilit, nënvizon nevojën për të përmirësuar referimet dhe aksesin në procedurat e azilit.

Ligji “Për azilin në RSH”, bazohet kryesisht në parimet e Konventës së Gjenevës, por është edhe një akt ligjor i përafruar me CEAS, në dispozitat e të cilit parashikohet respektimi dhe mbrojtja e të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve. Megjithatë, edhe pse ligji u jep azilkërkuesve të drejtën për të aksesuar shërbimet publike në të njëjtin nivel me shtetasit shqiptarë, duhet punuar më shumë për të arritur përputhshmërinë me aktet e tjera ligjore dhe plotësimin e mungesave të kapaciteteve zbatuese që i pengon azilkërkuesit të kenë akses në shërbime në mënyrë efektive. Për zbatimin efikas të ligjit dhe arritjen e një standardi të lartë parashikohen investime shtesë në kapacitetet administrative dhe për të garantuar zhvillimin e përgjithshëm të një sistemi azili që funksionon mirë. Një udhëzim i rishikuar *prescreening* u miratua në vitin 2022 dhe fokusi parësor mbetet zbatimi i tij në praktikë.

Në vitin 2022, numri i emigrantëve të parregullt që hynë në Shqipëri u reduktua me 34% krahasuar me vitin 2021. Sa i takon kërkesave për azil, gjatë vitit 2023 janë paraqitur për shqyrtim pranë autoritetit përgjegjës në Ministrinë e Brendshme, 31 kërkesa. Ndërsa nga të dhënat e Qendrës Pritëse për Azilkërkues janë paraqitur në qendër si azilkërkues, 256 persona. Lidhur me procedurën e ndjekur autoriteti përgjegjës shqyrton brenda afatit ligjor të gjitha kërkesat për azil të cilat zgjasin mesatarisht 6 muaj.

Në këtë kontekst, përpjekjet e vazhdueshme dhe të qëndrueshme janë në vazhdim, duke përfshirë vazhdimin e bashkëpunimit me Agjencinë e Azilit të Bashkimit Evropian (EUAA) për të forcuar aksesin në procedurën e azilit përmes identifikimit, informacionit dhe referimit të zgjeruar të aplikantëve të mundshëm për mbrojtje ndërkombëtare dhe personave vulnerabël, si dhe për të përmirësuar cilësinë e vendimmarrjes, duke përforcuar aftësitë teknike të autoriteteve përcaktuese në shkallën e parë dhe të dytë, si dhe duke këshilluar për mekanizmat/flukset e punës për zbatimin më të mirë të procedurave të azilit. Për të adresuar harmonizimin ligjor me BE-në dhe për të kryer detyrat operationale në mënyrë efektive, në fusha të ndryshme të qeverisjes së migracionit, parashikohet të ndërmerren hapa konkretë përmes objektivave specifike.

Objektivat specifikë

Qëllimi i katërt (Forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme) parashikohet të realizohet nëpërmjet ndjekjes së tre objektivave specifikë.

Fig. 5: Qëllimi i politikës IV. Objektivat specifikë

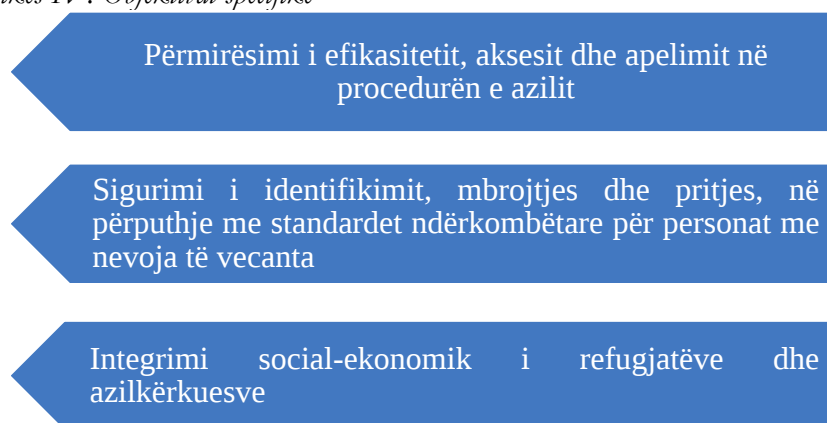

Tabela 8. Përafrimi i politikës IV me GCR-të

Politika IV. Objektivat specifikë	Objektivat përkatëse të GCR-ve
4.1 Përmirësimi i efikasitetit, aksesit dhe apelimit në procedurën e azilit	1. Lehtësimi i presioneve ndaj vendeve pritëse
4.2 Sigurimi i identifikimit, mbrojtjes dhe pritjes, në përputhje me standardet ndërkombëtare për personat me nevoja të veçanta	2. Rritja e vetëbesimit të refugjatëve
4.3 Integrimi social-ekonomik i refugjatëve dhe azilkërkuesve	3. Zgjerimi i aksesit në vendet e treta

Fushëveprimi i *objektivit specifik 4.1*: Përmirësimi i efikasitetit, aksesit dhe apelimit në procedurën e azilit do të kryhet duke bërë fillimisht vlerësimin e kuadrit ligjor kombëtar, i cili trajton çështjet e azilit dhe parashikon të drejtat dhe trajtimin e azilkërkuessve, dhe refugjatëve në RSH. Për adresimin, realizimin dhe arritjen e objektivit specifik, përfshihen masat e mëposhtme prioritare:

- Rishikimi i akteve nënligjore në zbatim të ligjit për azilin;
- Amendimi i ligjit për azilin dhe vijimin e përafrimit të tij me direktivat e BE-së;
- Hartimi i propozimeve për amendimin e ligjeve specifike si “Strehimi social”, ligji për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve dhe ligji i ndihmës ekonomike;
- Hartimi dhe miratimi i Planit të Kontigjencës për t’ju përgjigjur flukseve të përziera migratore.

Masat e mësipërme përfshijnë vlerësime paraprake, të cilat shërbejnë për të identifikuar më mirë pengesat aktuale dhe nevojat e paplotësuara për përmirësimin e efikasitetit dhe aksesin në procedurën e azilit. Deri në vitin 2025, MB-ja, MSHMS-ja, MEKI dhe MEPJ-ja duhet të vlerësojnë programet dhe politikat e tyre për amendimin e ligjit për azilin dhe përafrimi i tij me CEAS, për procedurën e azilit. Duke qenë se projektligji është i përafëruar pjesërisht parashikohet të bëhen ndryshime në përputhje me kornizën ligjore të BE-së, si më poshtë⁷³ dhe standardet.

Një tjetër masë prioritare (4.1.2) për arritjen e objektivit specifik është sigurimi i praktikave të thjeshta dhe standarde për aksesin në azil dhe procedurat e ankimit. Brenda vitit 2024, hartimi i formateve standarde për aplikimin në gjuhët kryesore për mbrojtje ndërkombëtare dhe për formatet të ankimit sipas parashikimeve ligjore. Nën udhëheqjen e MB-së, prioritetet afatshkurtra për 2024–2025 përfshijnë prodhimin e materialeve informuese për kushtet, të drejtat dhe detyrimet nga procesi i azilit dhe vendosja në të gjitha pikat e kalimit kufitar, si dhe ofrimin e shërbimeve zyrtare të përkthimit për t’ju përgjigjur më mirë nevojave të migrantëve për procedurat e azilit. Deri në vitin 2026, do të ofrohet përkthim zyrtar dhe mbështetje ligjore në kufi për personat që kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare. Për më tepër, Udhërrëfyesi i gjeneratës së ardhshme për Bashkëpunimin midis EUAA dhe Shqipërisë parashikohet të miratohet në vitin 2024, me një kohëzgjatje zbatimi prej 3 vjetësh. Ky partneritet midis EUAA dhe Ministrisë së Brendshme do të vazhdojë të forcojë sistemet e azilit dhe pritjes, në përputhje me Sistemin e Përbashkët Evropian të Azilit dhe standardet e BE-së.

Në përputhje me qasjen e përgjithshme, strategjia gjithashtu parashikon edhe masën e tretë prioritare (4.1.3) *rritjen e kapaciteteve të stafit përgjegjës për procedurat e azilit*. Për arritjen e objektivit specifik është parashikuar organizimi i trajnimeve të vazhdueshme të oficerëve në kufi, lidhur me aksesin në procedurat e azilit dhe të autoritetit për azilin, për shqyrtimin e aplikimeve dhe marrjen e vendimeve deri në vitin 2026. Përgjatë vitit 2024, me mbështetjen e të gjitha ministrive të linjës, do të hartohet një udhërrëfyes për koordinimin ndër-institucional për procedurat e azilit. Po kështu, gjatë 2024-s për shqyrtimin e aplikimeve për azil me efikasitet dhe për t’ju përgjigjur brenda afateve të parashikuara aplikimeve, do të rritet numri i stafit në Drejtorinë për Azilin dhe Shtetësinë, në Ministrinë e Brendshme.

Objektivi i dytë specifik (sigurimi i identifikimit, mbrojtjes dhe pritjes, në përputhje me standardet ndërkombëtare për personat me nevoja të veçanta), synon të sigurojë efektivitetin gjatë procedurave, ofrim efikas të shërbimeve dhe mbrojtje në situata të cënueshme, të fëmijëve, të rinjve, të moshuarve dhe personave me aftësi të kufizuara. Objektivi specifik 4.2 parashikon tre masa prioritare për të përmbushur të drejtën e të gjithë individëve për një identitet ligjor, duke u ofruar të gjithë shtetasve prova të shtetësisë dhe dokumentacionin përkatës.

Direktiva 2001/55/KE, datë 20 korrik 2001, “Për standardet minimale për dhënien e mbrojtjes së përkohshme në rastet e flukseve masive të personave të zhvendosur dhe për masat që nxisin një ekuilibër përpjekjesh midis anëtarëve të shtetit për pritjen e këtyre personave dhe përballimin e pasojave”.

Direktiva 2003/86/KE, datë 22 shtator 2003, “Për të drejtën e bashkimit familjar”.

Direktiva 2011/95/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 13 dhjetor 2011, “Për standardet për kualifikimin e shtetasve të vendeve të treta ose personave pa shtetësi si përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, për një status uniform për refugjatët. ose për personat që kanë të drejtën e mbrojtjes plotësuese, dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së ofruar”.

Direktiva 2013/32/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 26 qershor 2013, “Për procedurat e zakonshme për dhënien dhe tërheqjen e mbrojtjes ndërkombëtare”.

⁷³ Direktiva 2013/33/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 26 qershor 2013, “Për përcaktimin e standardeve për pranimin e aplikantëve për mbrojtje ndërkombëtare”.

Si masë e parë prioritare 4.2.1 parashikohet *identifikimi i shpejtë i personave me nevoja të veçanta gjatë procedurave të përzgjedhjes*, duke hartuar procedura standarde, me tregues të qartë për identifikimin e grupeve vulnerabël në kufi. Deri në vitin 2026, pritet përmirësim në nivelin dhe cilësinë e ofrimit të ndihmës juridike falas për të gjithë aplikantët për mbrojtje ndërkombëtare dhe shërbimeve të specializuara psikologjike, rehabilituese dhe këshilluese për personat që kanë përjetuar dhunë, abuzim, shfrytëzim seksual dhe trafikim, përkatësisht ofrimi i përkthimit të licencuar zyrtar dhe ndihmës psikologjike për grupet vulnerabël në procesin e përzgjedhjes/*prescreening*. Një hap tjetër për të siguruar marrjen e masave të duhura për personat me nevoja të veçanta është edhe trajnimi i oficerëve të policisë në kufi për komunikimin etik dhe efektiv me grupet vulnerabël.

Masa e dytë prioritare (*përmirësimi i infrastrukturës dhe burimeve njerëzore në qendrat pritëse dhe tranzitore për të siguruar plotësimin e nevojave të grupeve vulnerabël*) synon përshtatjen e infrastrukturës në qendrat pritëse për personat me nevoja të veçanta, në përputhje me standardet ndërkombëtare. Në kuadër të përgjigjes së nevojave të grupeve vulnerabël, Ministria e Brendshme, me mbështetjen e MSHMS-së, EUAA, UNHCR-së dhe IOM-it do të kryejnë fillimisht vlerësimin e kapaciteteve infrastrukturore dhe të burimeve njerëzore në qendrat pritëse për azilkërkues. Në mënyrë që të ofrohen shërbime adekuate dhe efikase, deri në vitin 2026 synohet shtimi i personelit shëndetësor të kualifikuar, transportit të posaçëm, pajisjeve dhe paketave dhe në qendrat pritëse.

Për të harmonizuar qasjen për fëmijët e pashoqëruar, është parashikuar masa e tretë prioritare (*mbrojtje e veçantë për fëmijët e huaj të pashoqëruar*). Për adresimin e kësaj mase prioritare 4.2.3, për periudhën 2020–2025, planifikohet hartimi i procedurave të specializuara për vlerësimin moshor të fëmijëve të huaj të pashoqëruar. Gjatë periudhës 2024–2026, nëpërmjet MEPJ-së pritet shkëmbimi i informacionit me përfaqësitë diplomatike, për gjurmimin e familjes së fëmijës/ve të pashoqëruar, duke përfshirë sigurimin e dokumenteve përkatëse të identitetit dhe të gjendjes civile. Po kështu, parashikohet përmirësimi i sistemeve të regjistrimit civil, me fokus të veçantë në arritjen e personave të paregjistruar, duke përfshirë forcimin e kapaciteteve dhe investimin në zgjidhjet e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit, me qëllim ruajtjen e privatësisë dhe mbrojtjen e të dhënave personale.

Deri në vitin 2026, do të merren edhe dy masa të tjera për të siguruar mbrojtjen e veçantë të fëmijëve të pashoqëruar. Specifikisht nën drejtimin e MB-së do ngrihet një qendër rezidenciale kombëtare pritëse e dedikuar për fëmijët e huaj të pashoqëruar, si dhe MAS-i dhe MEKI do të udhëheqin zhvillimin e programeve specifike mbështetëse për fëmijët e pashoqëruar në sport, kulturë, art etj.

Fushëveprimi i objektivit specifik 4.3 (*integrimi social-ekonomik i refugjatëve dhe azilkërkuesve*) përfshin dy masat prioritare si më poshtë:

- Programe me qëllim integrimin social-ekonomik të azilkërkuesve, refugjatëve;
- Ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme për personat me mbrojtje ndërkombëtare.

Për masën e parë prioritare (*programe me qëllim integrimin social-ekonomik të azilkërkuesve, refugjatëve*), MAS-i planifikon organizimin e programeve orientuese të mësimin të gjuhës shqipe, historisë dhe edukatës qytetare për integrimin e tyre në jetën në komunitet. Do të ndërtohen programe mbi praktikën ekzistuese në nivel lokal, që lehtësojnë pjesëmarrjen në jetën e komunitetit, si ndërveprimi me autoritetet dhe aksesin në shërbimet përkatëse, nëpërmjet lëshimit të kartave të regjistrimit për të gjithë personat që jetojnë në një komunë, përfshirë migrantët, që përmbajnë informacione personale bazë, ndërkohë që nuk përbëjnë të drejta për shtetësi ose qëndrim. Deri në vitin 2025, MSHMS-ja do të hartoj një udhërrëfyes për zbatimin e programeve orientuese të integrit bazuar në përgjegjësitë institucionale dhe, deri në vitin pasardhës (2026), Avokati i Popullit do të kryejë monitorimin periodik të zbatimit të masave integruese, nëpërmjet sondazheve dhe intervistave direkte me përfituesit (refugjatë/azilkërkues).

MEKI, në përputhje me legjislacionin në fuqi, do të vazhdojë përfshirjen e refugjatëve dhe azilkërkuesve në programe të veçanta për nxitjen e punësimit, arsimin profesional, strehimin social, etj., duke raportuar të dhëna konkrete mbi numrin e përfituesve nga këto programe.

Gjatë vitit 2024, ASHMDF-ja do të kryejë një vlerësim se si mund të nxitet pjesëmarrja e të miturve dhe të rinjve për arsimimin, kualifikimin profesional, trajnimin dhe punësimin e të rinjve/të rejave.

Nga ana tjetër, MAS-i synon përmirësimin e kushteve për shkollimin parësor për fëmijët e azilkërkuesve dhe refugjatëve deri në 2025, bazuar në udhëzimin e datës 17 maj 2021. Për të integruar migrantët në mënyrë efektive, MSHMS-ja do të bëjë të mundur trajnimin dhe kualifikimin e trajnerëve/mediatorëve kulturorë për zhvillimin e programeve integruese deri në vitin 2026.

PJESA III – PROJEKTET/PROGRAMET KOMBËTARE TË ZHVILLIMIT PËR ZBATIMIN E STRATEGJISË

Mekanizmat koordinues, zbatues dhe monitorues

Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Planin e saj i Veprimit do të zbatohen ndërmjet viteve 2024 dhe 2030. Ministria e Brendshme do të marrë rolin udhëheqës në zbatimin e strategjisë, si institucioni përgjegjës për migracionin. Kjo strategji do të ketë dy plane veprimi, njëri që mbulon afatin midis 2024 dhe 2026 dhe tjetri midis 2027 dhe 2030.

Progresi në arritjen e objektivave të strategjisë do të matet me disa tregues të lidhur me objektivat dhe masat specifike, të përcaktuara në Planin e Veprimit. Përgjegjësia për të monitoruar përfundimin në kohë të çdo mase sipas planit do t'i ngarkohet një institucioni drejtues qeveritar, bazuar në masën përkatëse, përveç rasteve kur parashikohet ndryshe dhe kur kërkohet zbatimi i përbashkët nga disa institucione në të njëjtën kohë, i shoqëruar nga një ose disa institucione të tjera ose organizata mbështetëse/shoqëri civile. Institucioni drejtues do të përcaktojë në detaje nënindikatorët. Ai do të përcaktojë modelin dhe procedurat e raportimit dhe do të mbajë komunikim të rregullt me të gjitha agjencitë përgjegjëse për masën përkatëse. Udhëheqësi do të caktojë një person kontaktues i cili do të ketë për detyrë të shkruajë raporte të rregullta bazuar në të dhënat standarde të mbledhura nga agjencitë/institucionet e tjera.

Detyrat e lidhura me migracionin në Ministrinë e Brendshme mbulohen nga Njësia e Migracionit, e cila shërben në të njëjtën kohë me Sekretariatit Teknik për Migracionin (SKM). Ky entitet do të monitorojë progresin, duke u siguruar që ai të jetë gjithëpërfshirës, të mbulojë të gjitha shtyllat e Strategjisë dhe Planit të Veprimit, të jetë i përditësuar dhe të mbështetet në informacionin aktual dhe standard. Sekretariati Teknik pranë Ministrisë së Brendshme do të koordinojë punën monitoruese dhe ndërveprimin me sekretariatet e tjera teknike për migracionin, të ngritura pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë dhe Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme, si tre institucionet kryesore për menaxhimin e migracionit. Qeverisja në Shqipëri, të cilat kanë një numër të konsiderueshëm institucioneve dhe agjencish zbatuese në varësi.

Sekretariati Teknik i MB-së do të koordinojë aktivitetet monitoruese të të gjitha agjencive/institucioneve udhëheqëse, përmes koordinimit dhe raportimit të sekretariateve të tjera, mbledhjes së raporteve tremujore, semestrale dhe vjetore, me qëllim përafrimin, identifikimin e mangësive të të dhënave dhe analizimin e tendencave të migracionit. Sekretariati do të hartojë dhe prezantojë një plan për dorëzimin e raporteve dhe do të ofrojë asistencë teknike për pikat e kontaktit në çdo institucion, duke shpjeguar metodologjinë.

Strategjia e mëparshme Kombëtare e Migracionit ngriti një mekanizëm të dyfishtë monitorimi, të përbërë nga: Komiteti Teknik i Migracionit (KTM), i krijuar me urdhrin e kryeministrit nr. 99, datë 27.7.2020 dhe Grupi Drejtues i Migracionit (GDM), i krijuar me urdhrin e kryeministrit nr. 35, datë 10.3.2021. Strategjia e re Kombëtare për Migracionin, do të vazhdojë të ruajë këtë sistem të dyfishtë monitorimi.

Gjatë identifikimit të masave dhe përgatitjes së planit të veprimit, ka pasur një bashkërendim të mirë të nismave të partnerëve që mbështesin qeverinë dhe fushat përkatëse, përfshirë donatorët dhe organizatat vendore dhe ndërkombëtare, që kanë shprehur vullnetin e tyre për të kontribuar në zbatimin e strategjisë. Ky koordinim do të vazhdojë edhe gjatë zbatimit dhe rishikimit të strategjisë. Për këtë qëllim, Mekanizmi Koordinues dhe Monitorues do të zhvillojë takime me partnerë, organizata ndërkombëtare, shoqërinë civile dhe aktorë të tjerë përkatës në fushën e migracionit, të paktën një herë në vit.

Institucionet që do të luajnë një rol udhëheqës ose mbështetës në realizimin e objektivave/masave /ndërhyrjeve prioritare të përcaktuara në Planin e Veprimit përfshijnë, si më poshtë:

- ADISA Agjencia e Ofrimit të Shërbimeve Publike të Integruara
- AIDA Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve

•	AKD	Agjencia Kombëtare e Diasporës
•	AKPA	Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive
•	AKPFA	Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve
•	AKSHI	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit
•	AMVV	Agjencia për Mbështetjen e Vetëqeverisjes Vendore
•	ASPA	Shkolla Shqiptare e Administratës Publike
•	ASHDMF	Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve
•	AP	Avokati i Popullit
•	BSH	Banka e Shqipërisë
•	DAP	Departamenti i Administratës Publike
•	DBE	Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri
•	DKM	Departamenti i Kufirit dhe Migracionit
•	DNJF	Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas
•	DVKM	Drejtoritë Vendore të Kufirit dhe Migracionit
•	DVP	Drejtoritë Vendore të Policisë
•	EUAA	Agjencia Evropiane për Azilin
•	GNP	Grupi i Punës Ndërinstitucional
•	GIZ	Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
•	ISSH	Instituti i Sigurimeve Shoqërore
•	ISHPSHS	Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Sociale
•	INSTAT	Instituti i Statistikave
•	IOM	Organizata Ndërkombëtare për Migracionin
•	KMD	Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi
•	KDIMDP	Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale
•	MAS	Ministria e Arsimit dhe Sportit
•	MD	Ministria e Drejtësisë
•	MDK	Misionet Diplomatie dhe Konsullore
•	MEPJ	Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
•	MF	Ministria e Financave
•	MEKI	Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit
•	MSHMS	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
•	MSHÇV	Ministri i Shtetit për Çështjet Vendore
•	MB	Ministria e Brendshme
•	OJF	Organizata Jofitimprurëse NPO
•	OSHC	Organizatat e Shoqërisë Civile
•	NJVV	Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore
•	QKB	Qendra Kombëtare e Biznesit
•	QPA	Qendër së Pritjes për Azil
•	SHISH	Shërbimi Informativ i Shtetit
•	UNICEF	Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët
•	UNHCR	Komisioneri i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët
•	ZVMD	Zyrat Vendore për Migracionin dhe Diasporën

Monitorimi dhe vlerësimi

Monitorimi është një proces i vazhdueshëm i mbledhjes dhe analizimit të informacionit, në lidhje me zbatimin e veprimeve dhe masave prioritare. Monitorimi gjurmon rregullisht veprimet, ndërhyrjet, burimet financiare të alokuara dhe të shpenzuara, dhe i kontrollon ato në raport me planin e veprimit për të vlerësuar shkallën në të cilën po zbatohet strategjia.

Monitorimi i performancës, nga ana tjetër, shikon rezultatet e arritura në nivele të ndryshme:

- i. masat prioritare;
- ii. objektivat specifike;
- iii. qëllimet afatgjata të cilat përcaktohen si qëllime politikash dhe objektiva specifike.

Monitorimi do të mbështetet në informacionin e mbledhur rregullisht përmes sistemit të monitorimit (IPSIS). Sidoqoftë, monitorimi i zbatimit të veprimeve dhe ndërhyrjeve nën masat prioritare, dhe monitorimi i burimeve financiare të alokuara dhe të shpenzuara do të bëhet në bazë të një plani vjetor të punës të institucioneve përgjegjëse për zbatimin e strategjisë, si dhe në përputhje me planin e veprimit të strategjisë. Nga ana tjetër, monitorimi i performancës ose monitorimi i daljes do të bazohet në kornizën e monitorimit dhe vlerësimit që është zhvilluar për këtë qëllim (shtojca 2), e cila përshkruan treguesit e performancës për masat prioritare, objektivat specifike dhe qëllimet kryesore të politikës, dhe përcakton përgjegjësinë e mbledhjes së të dhënave.

Për sa i përket rishikimit ose vlerësimit të strategjisë, do të kryhen dy ushtrime vlerësimi. Njëra do të bëhet me përfundimin e fazës së parë të zbatimit (2024–2027) dhe tjetra në përfundim të strategjisë, gjatë vitit 2030, Mekanizmi Ndërinstitucional i Koordinimit dhe Monitorimit (KTM dhe GDM) do të jetë përgjegjës për koordinimin e vlerësimit afatmesëm dhe atij përfundimtar.

Ushtrimi i parë i vlerësimit do të shikojë zbatimin e masave prioritare dhe rezultatet e arritura. Duke krahasuar rezultatet me situatën bazë, vlerësimi i ndërmjetëm do të nxjerrë në pah ndryshimet në kontekstin e përgjithshëm dhe do të shqyrtojë nëse objektivat, masat prioritare dhe ndërhyrjet mbeten të rëndësishme përpara fillimit të fazës së dytë të strategjisë.

Ky vlerësim do të shqyrtojë, gjithashtu, nëse ka ende konsistencë të plotë midis objektivave të strategjisë dhe prioriteteve, dhe politikave kombëtare. Vlerësimi do të marrë në konsideratë tendencat e migracionit, do të mbështesë informacionin e minuar nga sistemi i monitorimit dhe nga konteksti i përgjithshëm, dhe do të sigurojë udhëzime për rishikimin e planit të veprimit të strategjisë, por edhe për zhvillimin e planeve më të hollësishme vjetore operationale për mandatin e ardhshëm që do të mbulojë periudhën midis 2028-s dhe 2030-s.

Vlerësimi përfundimtar, që do të kryhet ndërmjet viteve 2030 dhe 2031, do të shikojë progresin e përgjithshëm të strategjisë. Ai do të raportojë mbi efektivitetin (d.m.th. shkallën në të cilën janë arritur rezultatet e pritura), rëndësinë (d.m.th. masën në të cilën objektivat e politikës së punësimit përputheshin me nevojat dhe prioritetet kombëtare), efikasitetin (d.m.th. nëse objektivat u arritën me koston më të ulët të mundshme) dhe qëndrueshmërinë (d.m.th. shkalla në të cilën rezultatet, duke përfshirë ndryshimet institucionale, janë të qëndrueshme me kalimin e kohës) të masave prioritare të strategjisë.

PJESA IV – PLANI I VEPRIMIT DHE ZBATIMI I BURIMEVE FINANCIARE

Pjesa më poshtë është sqarim në lidhje me pjesën narrative të këtij nënseksioni.

Në këtë seksion bëhet një shpjegim narrativ përmbledhës, grafik dhe tabelor, në lidhje me:

- buxhetimin e gjithsej për 3 vitet e para të PBA-së. Për vitet e PBA-së aktuale, mbulimi me financim i strategjisë duhet të jetë 100% (pa hendek financiar), duke specifikuar:

- përqindjen që mbulohet me financim nga PBA-ja, si edhe sa përqindjen që mbulohet nga donatorët, në tri vitet e para;

- tabelën përmbledhëse të buxhetit, të parashikuar sipas qëllimeve të politikave/ programeve të buxhetit për 3 vitet e PBA-së aktuale;

- analiza për koston/buxhetin e nevojshëm gjithsej për zbatimin e strategjisë, duke pasqyruar:

- buxhetimin gjithsej të strategjisë (në shifra dhe %), dhe të specifikuar sipas: i. buxhetimit sipas viteve gjatë të cilave shtrihet strategjia; ii. buxhetimin sipas qëllimit të politikave; iv. sipas burimeve të financimit (buxheti apo financim i huaj); v. buxhet për shpenzime korrente (601; 602) kundrejt buxhetit për investime (231);

- opsionet e mundshëm të buxhetimit, duke modeluar:

- opsionin 0 - me tavanet aktuale të buxhetit dhe angazhimet aktuale efektive të donatorëve;

- opsionet 2 dhe 3 - me rritje minimale dhe rritje maksimale të tavanëve të buxhetit (duke marrë si variabla rritjen ekonomike mesatare të parashikuar në Programin e Reformave Ekonomike (*Economic Reform Program*) më të fundit).

SHTOJCA 1: FORMATI I PËRMBLEDHUR I PLANIT TË VEPRIMIT

Formati 1 i Planit të Veprimit – si shtojcë

SHTOJCA 2: FORMATI I KOSTUAR DHE I DETAJUAR I PLANIT TË VEPRIMIT

Formatet e lidhura me kostimin (instrumentet e kostimit)

SHTOJCA 3: FORMATET E PASAPORTAVE TË INDIKATORËVE

Treguesit e performancës mund të përcaktohen në të gjitha nivelet, si më poshtë vijon:

- Qëllimit të politikës (ndikimi/rezultati);

- Objektivit specifik (rezultatit);

- Rezultatit/produktit;

- Masës prioritare.

Indikatorët mund të jenë nivel i agreguar, i kompozuar nga një ose më shumë indikatorë të thjeshtë; indikatorë në nivel produkti për projektet e investimeve (të programuar në buxhetet vjetore dhe afatmesme të institucioneve).

SHTOJCA 4: FORMATET E MASAVE PRIORITARE

Formatet e lidhura me fishat e masave prioritare (projektet kombëtare dhe/ose programet kombëtare strategjike)

Plotësohen vetëm nëse strategjia parashikon projekte/programe strategjike kombëtare, të cilat janë në fazën e projektidesë (apo të studimit paraprak të fizibilitetit të projektit, apo studimeve të tjera), me një portofol mbi 100 mln lekë investime, si edhe afat mbi 5 vjet cikël përgatitjeje dhe zbatimi.

Fishat e masave prioritare lidhen me përgatitjen e paketës sektoriale të projekteve/programeve strategjike (National Single Project Pipeline). Nëse sektori nuk ka investime të tilla, kjo pjesë nuk plotësohet.

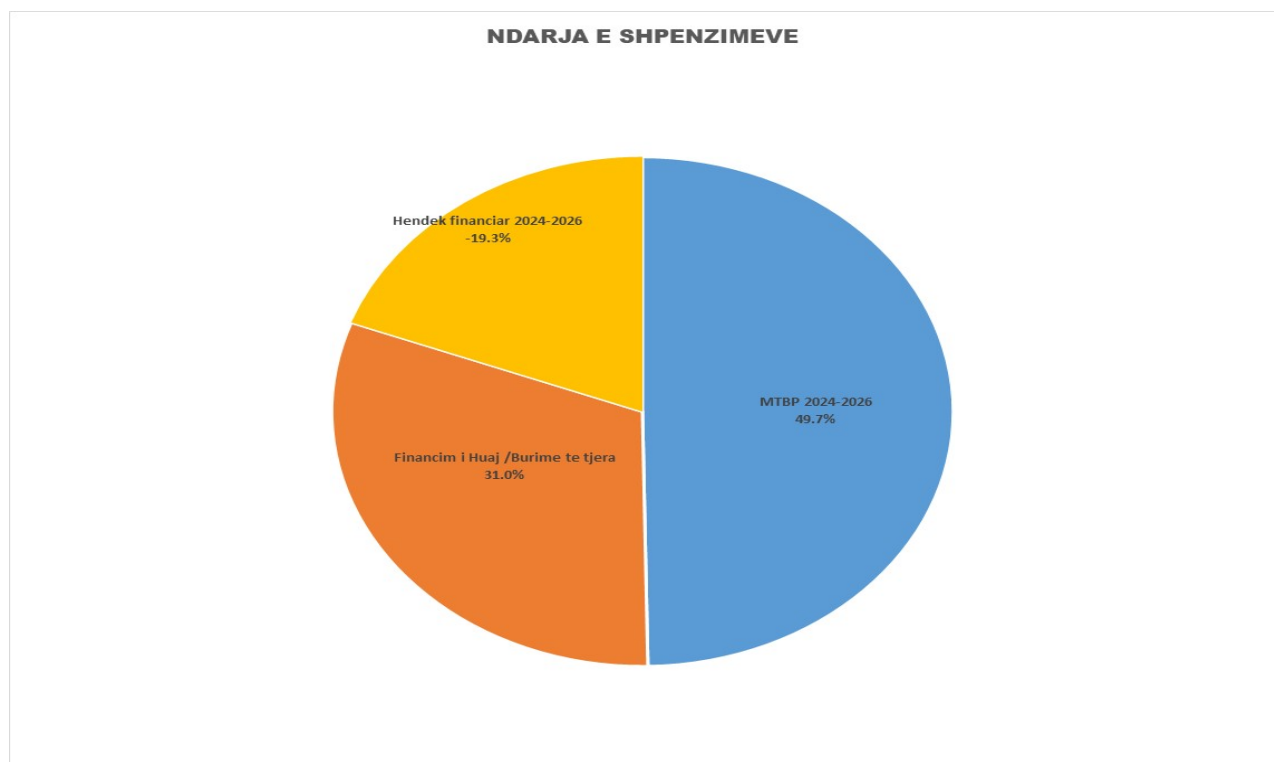
[illegible]

- 88.30%

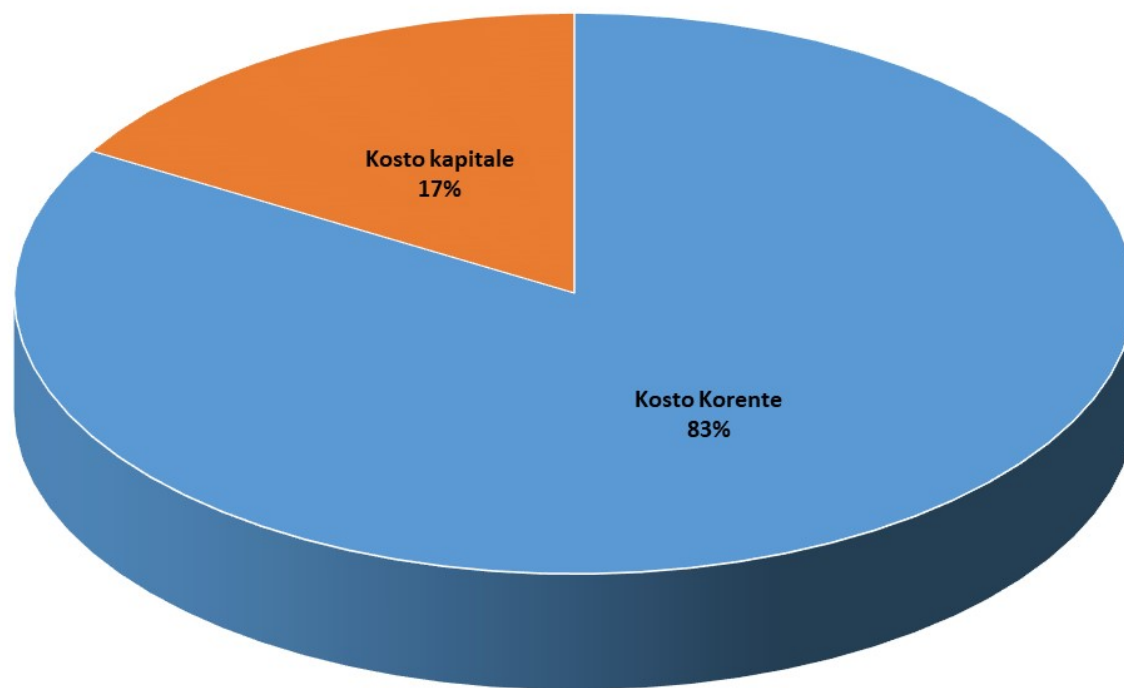
(9)

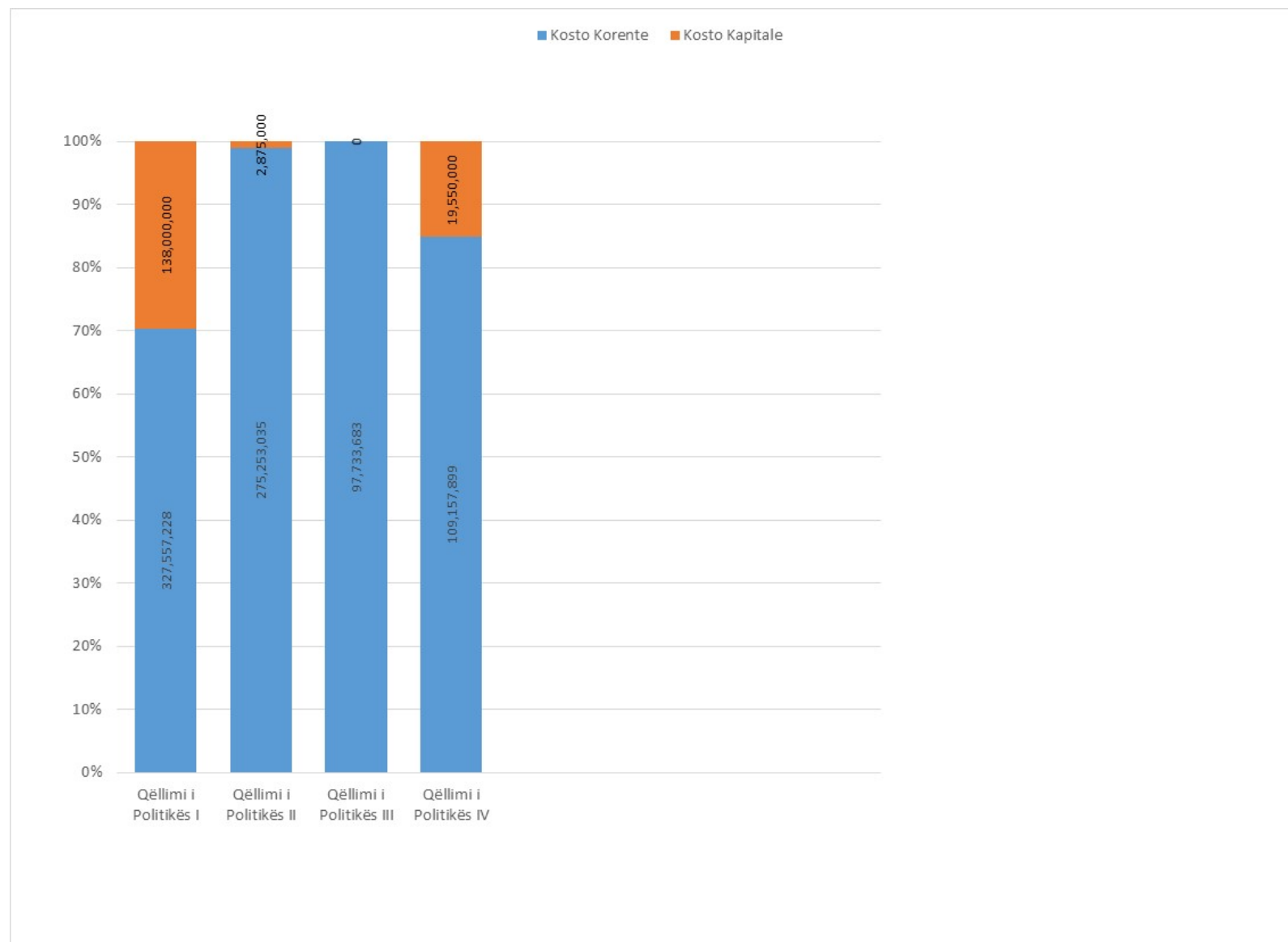
(9)

8374

[illegible]

NATYRA EKONOMIKE E KOSTOVE TË
Planit të Veprimit

ANEKS 3: FORMATET E PASAPORTAVE TË INDIKATORËVE

Treguesit e performancës së strategjisë SKM 2030

	Objektivat	Treguesi	Vlera bazë	Synimi 2026	Synimi 2030	Burimet dhe mjetet e verifikimit	Referenca në dok. të tjera
Qëllimi i politikës (ndikimi)	Qëllimi i politikës 1: Garantimi i qeverisjes strategjike të migracionit në Shqipëri	Shkalla e përfshirjes së institucioneve publike, organizatave ndërkombëtare dhe organizatave të shoqërisë civile, në çështjet e migracionit	29 institucione udhëheqëse dhe mbështetëse (2022); 8 organizata ndërkombëtare dhe organizata të shoqërisë civile (2022).	Rritje me 10 %	Rritje me 10%	MB - Raportet periodike të monitorimit të zbatimit të SKM dhe PV 2019–2022 Urdhër KM për KTM dhe GDM.	GCM gjithë objektivat <i>"the whole government approach"</i> SDG Strategjia e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Rintëgrimin Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025
Objektivi specifik/strategjik	1.1 Menaxhimi i migracionit nëpërmjet përmirësimit të kuadrit ligjor dhe institucional	Numri i strukturave dhe nënpunësve të ngarkuar me detyra funksionale për migracionin Numri i akteve (vendime, direktiva, rregullore) të BE-së të transpozuar në legjislacionin për migracionin Shkalla e përafrimit me aktet e BE-së	23 akte të transpozuar nga MB	Rritës	Rritës	ASPA – Raporte vjetore mbi trajnimet PKIE/LGA Tabelat e përputhshmërisë së akteve	GCM 12 SDG10.7: SDG16.6: SDG16.9: SDG 17.18 EC.V.B EC.V.D; EC.V.E3; EC.VLA; EC.VI.C.A1. EC.VII.C.A2; EC. VII.B.1 EC.VII.C.A2; EC.V.C.5; EC.VI.C.B5 EC.V.C.6/10; EC.VI.B1 EC.V.C.9
	1.2 Hartimi dhe rishikimi i politikave të migracionit bazuar në të dhëna të sakta dhe të koordinuara	Disponueshmëria e të dhënave për migracionin, të ndara sipas të ardhurave, gjinisë, moshës, racës, përkatësisë etnike, statusit të migrimit, aftësisë së kufizuar, vendit të origjinës etj.	0	1	1	Raporte nga ministratë si hartuese politikash	GCM 1 SDG10.7: SDG 17.18 Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025 (1) EC.VI.C.B6 EC.III.C
	1.3 Forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar dhe partneriteteve për migrim të sigurt dhe të rregullt	Numri i partneriteteve të reja për qeverisjen e migracionit	10	Rritës me 50%	Rritës me 50%	MB/raporte periodike mbi partneritetet	SDGs 23 GCM SKZHI MIK CE V.A; EC. V.C.11; EC.VI.C.B7; EC.V.E2.2;
	1.4 Parandalimi i migracionit të parregullt, në dhe nga Shqipëria	Numri i të huajve të parregullt të identifikuar dhe të depërtuar. Numri i shqiptarëve të parregullt në BE dhe në botë.	8 335 imigrantë të kapur në situatë të parregullt, për herë të parë (viti 2022). Kërkesa për azil nga shtetasit shqiptarë në vendet anëtare të BE-së dhe ato të Schengen-it, përkatësisht, 10 735 në vitin 2022.	Rritje me 40% të imigrantëve të kapur në situatë të parregullt. Rritje e shkallës së zbulimit në mënyrë që të eliminohet emigrimi i parregullt deri në 60%.	Rritje me 60% të imigrantëve të kapur në situatë të parregullt. Rritje e shkallës së zbulimit në mënyrë që të eliminohet emigrimi i parregullt deri në 80%.	DKM/të dhëna administrative FER TIMS EUROSTAT	3 GCM 10.7 SDG 17.18 SDG Strategjia e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Rintëgrimin EC.7B.5
Masat prioritare	1.1.1 Përafrimi i kuadrit ligjor kombëtar për migracionin me kuadrin ligjor të BE-së	Numri i ndryshimeve ligjore. Niveli i përafrimit me <i>acquis</i> të BE-së.	70%	Vlerë në rritje me 25%	Përafrimi 100%	LGA	GCM 16.3 SDG 16.6 SDG Strategjia e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Rintëgrimin
	1.1.2 Rritja e kapaciteteve institucionale dhe rishikimi i	Numri i nëpunësve civilë të trajnuar për	45 punonjës në vitin 2021	60 Punonjës në 2026	70 punonjës në 2030	ASPA/ të dhëna	

	Objektivat	Treguesi	Vlera bazë	Synimi 2026	Synimi 2030	Burimet dhe mjetet e verifikimit	Referenca në dok. të tjera
	strukturave në institucionet në nivel qendror dhe vendor për qeverisjen efektive të migracionit	çështje migracioni Numri i zyrave të migracionit në nivel vendor	17 struktura të krijuara për migracionin dhe diasporën. 8 struktura me kompetenca të caktuara për migracionin dhe diasporën.	31 struktura për migracionin dhe diasporën funksionale	61 struktura për migracionin dhe diasporën funksionale	administrative AMVV - Raportet periodike nga strukturat MSHPV	GCM MGI SDG 10.7 SDG 16.6 Strategjia e BE për Kthimin Vullnetar dhe Riintegrimin
	1.1.3 Përmirësimi i mekanizmave të koordinimit për qeverisjen e migracionit	Përqindja e pjesëmarrjes institucionale në mbledhjet e KTM dhe GDM Niveli i pjesëmarrjes së njërive të vetëqeverisjes vendore	55% 0	100% 100%	100% 100%	MB/raportet e monitorimit të SKM/raportet e takimeve KTM dhe GDM MB/raportet e monitorimit të SKM/raportet e takimeve	GCM MGI SDG 10.7 Action 4 <i>Sanjano</i>
	1.2.1 Krijimi i një metodologjie të koordinuar për mbledhjen e të dhënave (sipas planit të statistikave)	Praktikë e unifikuar për mbledhjen, analizimin e të dhënave për migracionin	0	1	1	MB/INSTAT metodologji e miratuar	GCM 1 SDG10.7: SDG 17.18 Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025 (1)
	1.2.2 Shkëmbimi dhe ndërveprimi efektiv për të dhënat e migracionit	Numri i shkëmbimeve periodike të të dhënave për migracionin	2	12	12	MB/INSTAT	GCM 1 SDG10.7: SDG 17.18 Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025 (1)
	1.2.3 Studimi dhe vlerësimi i të dhënave të migracionit për të hartuar politika/dokumente	Numri i studimeve të hartuara dhe validuara nga institucionet	4	8	8	Raportet periodike ministritë e linjes	GCM 1 SDG10.7: SDG 17.18 Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025 (1)
	1.3.1 Ndjekja e proceseve rajonale dhe ndërkombëtare	Procese ndërkombëtare dhe rajonale dhe partneritete me organizatat ndërkombëtare	9 procese/protokolle	Rritës 20%	Rritës 20%	Raportet periodike me ministritë e linjës	SDGs 23 GCM SKZHI MIK SKPA
	1.3.2 Krijimi i partneriteteve të reja për migracionin e punës	Numri i marrëveshjeve të reja për migracionin e punës	3	Rritës	Rritës	MEKI; MEPJ.	SDGs 23 GCM SKZHI MIK SKPA
	1.4.1 Informimi dhe ndërgjegjësimi	Fushata periodike informimi në terren. Numri i personave të informuar.	4 Referencë fushata "Arise All" 100,000 kopje broshurash	Periodike çdo 6 muaj Rritës 20%	Periodike çdo 6 muaj Rritës 20%	Raporti i vlerësimit të fushatës	GCM 2 SDG GCM 3 10.7 SDG 17.18 SDG
	1.4.2 Forcimi i kontrollit në kufi dhe në territor	Të huajve të informuar në PKK	8 335 imigrantë në situatë të parregullt (viti 2022)	100%	100%	DKM/të dhënat administrative	GCM 3 10.7 SDG 17.18 SDG
Qëllimi i politikës/ndikimi	Qëllimi i politikës 2: Zhvillimi i politikave të efektshme për migracionin për motive punësimi, duke rritur ndikimin pozitiv të migracionit tek zhvillimi socio-ekonomik kombëtar/lokal	Ndikimi i migracionit në GDP	I paidentifikuar	Studim vlerësues nga BSH	Studim vlerësues nga BSH	MEKI Banka e Shqipërisë	Action 6, 7, 8, 9 - Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025
Objektivi specifik/strategjik	2.1: Krijimi i mundësive ligjore dhe institucionale për migracionin e punës në dhe nga Shqipëria	Numri i shtetasve të huajt të punësuar dhe vetëpunësuar në Shqipëri	Në total: 12 434 Punëmarrës: 6819 Të vetëpunësuar: 653	Rritës 5%	Rritës 5%	MEKI AKPA	19 GCM All 17 SDGs are relevant to this objective SDG
	2.2 Krijimi i mundësive dhe stimuljeve për emigrantët që të kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm	Informacioni dhe shërbimeve të thjeshtuara, dhe digitalizuar		Rritës		AKSHI ADISA	19 GCM All 17 SDGs are relevant

	Objektivat	Treguesi	Vlera bazë	Synimi 2026	Synimi 2030	Burimet dhe mjetet e verifikimit	Referenca në dok. të tjera
						MEKI MB NJVV	to this objective SDG
	2.3 Garantimi i integritetit të qëndrueshëm të shtetasve shqiptarë të rikthyer nga emigracioni	Shqiptarë të rikthyer nga emigracioni, të integruar në jetën social-ekonomike	32 të rikthyer, të regjistruar në SM vitit 2022	Rritës 50%	100%	AKPA NJVV/ZVMD	21 GCM 10.7 SDG
Masat prioritare	2.1.1 Përmirësimi i kuadrit ligjor për migracionin e punës	Numri i akteve/ligjeve/marrëveshjeve të rishikuara/ndryshuara Numri i raporteve periodike të mangësive ligjore (LGA, TOC) dhe institucionale (IAGA)				MEKI AKPA MB	GCM 16.3 SDG 16.6 SDG Strategjia e BE-së për Kthimin Vullnetar dhe Riintegrimin
	2.1.2 Informimi me format, mundësitë dhe procedurat e migrimit për arsye pune në/nga RSH-ja	Numri i materialeve të prodhuara për informim	26 udhëzues për migracion të rregullt	Rritës 50%	Rritës me 50%		GCM MGI SDG 10.7 SDG 16.6 Strategjia e BE për Kthimin Vullnetar dhe Riintegrimin
	2.1.3 Përmirësimi i veprimtarisë të agjencive private të punësimit	Numri i agjencive aktive private të punësimit, të identifikuar dhe të këshilluara				MEKI AKPA	GCM 6 10.7 SDG 16.2 SDG 17.18 SDG
	2.2.1 Identifikimi dhe regjistrimi i adresave të shtetasve shqiptarë rezidentë të përhershëm jashtë territorit të RSH-së	Numri i shtetasve shqiptarë që kanë regjistruar vendbanimin	% për gra % për burra			MEPJ AKSHI MB	
	2.2.2 Promovimi i transferimit më të shpejtë, më të sigurt dhe më të lirë të remitancave dhe nxitja e përfshirjes financiare të migrantëve	Përqindja e remitancave të dërguara përmes kanaleve formale në raport me totalin e përllogaritur të remitancave		Rritës 10%	Rritës 10%	Banka e Shqipërisë/Raporti vjetor	GCM 20 1.4 SDG 8.10 SDG 10.7 SDG
		Numri i migrantëve që aksesojnë instrumentet financiare (si llogaritë bankare që lejojnë depozitat direkte nga punëdhënësit, llogaritë e kursimit, kreditë)		Rritës 10%	Rritës 10%	Banka e Shqipërisë/raporti vjetor	10.C SDG 17.3 SDG 17.17 SDG 17.18 SDG
	2.2.3 Informimi i emigrantëve, mundësitë e punësimit dhe të tregut të punës në vend	Numri i konsultimeve me organizatat e punëdhënësve dhe të punëtorëve, si dhe me fokus grupet	0	3	Çdo vit deri në vitin 2030	MEKI AKPA MEPJ	LH 79/2021 Për të huajt GCM 5
	2.2.4 Promovimi i investimeve	Numri i investimeve të bëra nga emigrantët në nivel kombëtar dhe vendor		Rritës	Rritës	AIDA MEKI MEPJ	GCM 19 SDG
	2.3.1 Zbatimi i veprimtarive për riintegrimin e të kthyerve nga emigracioni	Numri i personave që kanë ndjekur programet e riintegritetit, të ndarë sipas gjinisë	347 të kthyer: 5 trajtuar me pagesë papunësie, 97 me ndihmë ekonomike dhe 209 shërbime të tjera	Rritës	Rritës	MEKI AKPA MB DKM	GCM 18 3.C: SDG 4.4 SDG 4.B SDG 8.5 SDG 8.6 SDG 10.7 SDG 17.18SDG
	2.3.2 Lehtësimi i transferimit, zhvillimit dhe njohjes së aftësive, kualifikimeve dhe kompetencave	Numri i njohjeve të diplomave, të ndarë sipas gjinisë	Gjatë 2023, 16 shtetas shqiptarë emigrantë të kthyer kanë marrë pjesë në kurset e formimit profesional			MEKI AKPA	GCM 18 3.C: SDG 4.4 SDG 4.B SDG
		Numri i certifikimeve të kurseve afatshkurtra, të ndarë sipas gjinisë	% për gra % për burra			MEKI AKPA	8.5 SDG 8.6 SDG 10.7 SDG 17.18SDG
	2.3.3 Krijimi i mekanizmave për transportueshmërinë e të drejtave të sigurimeve shoqërore dhe përfitimeve të fituara	Numri i marrëveshjeve për njohjen e periudhave të kontributeve shoqërore		Rritës	Rritës	MEKI MEPJ ISHIPSHSH/ të dhënat administrative	GCM 22 1.3 SDG 4.5 SDG 10.4 SDG 17.18 SDG
Qëllimi i politikës	Qëllimi i politikës 3: Promovimi i migracionit të rregullt, mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe	Rritja e numrit të migrantëve që kontribuojnë në zhvillimin social-ekonomik të vendit	-32 497 migracioni neto për vitin 2022	Ulje me 15%	Ulje me 20%	INSTAT Anketa e forcave të	Action 10, 11, 12, 13, 14, 21 - Action Plan For

	Objektivat	Treguesi	Vlera bazë	Synimi 2026	Synimi 2030	Burimet dhe mjetet e verifikimit	Referenca në dok. të tjera
(ndikimi)	integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare					punës/Moduli i integruar i emigracionit	Sustainable Migration Governance In The Western Balkans 2023-2025 GCM 16, 4, 3, 7, 17
Objektivi specifik/strategjik	3.1: Mbrojtja e të drejtave të migrantëve dhe integrimi i tyre në shoqërinë shqiptare	Numri i shërbimeve publike nga të cilat përfitojnë migrantët					GCM 16 10. 2 SDG 10.7 SDG 11.8 SDG 16.7 SDG 16.8 SDG 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2;
Masat prioritare	3.1.1 Informimi dhe mbrojtja nga diskriminimi i imigrantëve	Numri i çështjeve të trajtuara për diskriminimin e të huajve në RSH	0	TBD	TBD	KMD MD MB Avokati i Popullit	GCM 16 10. 2 SDG 10.7 SDG 11.8 SDG 16.7 SDG 16.8 SDG 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2;
	3.1.2 Lehtësimi i aksesit në shërbimet publike të garantuara me ligj	Migrantët aksesojnë në të gjithë shërbimet <i>online</i>		100%		Raporte AKSHI	GCM 16 10. 2 SDG 10.7 SDG 11.8 SDG 16.7 SDG 16.8 SDG 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2;
	3.1.3 Krijimi i praktikave në nivel lokal dhe qendror për të rritur pjesëmarrjen e migrantëve	Iniciativa lokale/qendrore për kohezion social me migrantët e huaj në Shqipëri	0	3 në vit		Raportet e monitorimit	GCM 16 10. 2 SDG 10.7 SDG 11.8 SDG 16.7 SDG 16.8 SDG

Qëllimi i politikës (ndikimi)	Qëllimi i politikës 4: Forcimi i sistemit të mbrojtjes ndërkombëtare, garantimi i të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve, dhe ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme	Rritja e aksesit në sistemin kombëtar të azilit për të huajt Ulja e hendeikut midis numrit të aplikimeve dhe procedurave të finalizuara nga Autoriteti Shtetëror për Azilin	Në vitin 2023 janë konstatuar 261 kërkesa për mbrojtje ndërkombëtare Në 2023 janë marrë 37 vendime për mbrojtje ndërkombëtare	Rritës 10%	Rritës 15%	Statistika të përfuara nga Departamenti për Kufirin dhe Migracionin Statistikat e Drejtorisë së Politikave për Azilin të Huajt dhe Shtetësinë	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Ger 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2;
Objektivi specifik/strategjik	4.1 Përmirësimi i efikasitetit, aksesit dhe apelimit në procedurën e azilit	Shqyrtimi i kohës për shqyrtimin e procedurave të azilkërkimit	Procedurat shqyrtohen brenda afatit 6–9 muaj. Por mundet që për raste specifike të shtyhet afati, por jo më shumë se 21 muaj. (sipas ligjit për azilin)	Shqyrtimi brenda afatit ligjor 6-mujor	Shqyrtimi brenda afatit ligjor 6-mujor.	Të dhëna nga Drejtoria e Politikave për Azilin të Huajt dhe Shtetësinë – MB Departamenti për Kufirin dhe Migracionin - DPPSH	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Ger 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.2 Sigurimi i identifikimit, mbrojtjes dhe pritjes, në përputhje me standardet ndërkombëtare për personat me nevoja të veçanta	Rritja e % se identifikimit dhe mbrojtës së kategorive vulnerabel në kufi	Procedura e përzgjedhjes e kuadron këtë proces (sigurimi i identifikimit, mbrojtjes dhe pritjes, në përputhje me standardet ndërkombëtare për personat me nevoja të veçanta)			Departamenti për Kufirin dhe Migracionin – DPPSH Të dhëna nga Drejtoria e Politikave për	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Ger 17.18 SDG

						Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë - MB	EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.3 Integrimi social-ekonomik i refugjatëve dhe azilkërkuesve	% e azilkërkuesve të punësuar, vetëpunësuar % e azilkërkuesve dhe refugjatëve që ndjekin arsim	Asnjë azilkërkues i punësuar për vitin 2023. 5 azilkërkues fëmijë kanë ndjekur arsimin parauniversitar për vitin 2023.	Rritës në integrimin social dhe ekonomik të azilkërkuesve	Rritës në integrimin social dhe ekonomik të azilkërkuesve	Statistika e QPA-së	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
Masa prioritare	4.1.1 Përafrimi i kuadrit ligjor kombëtar për azilin me kuadrin e BE-së dhe kuadrin ndërkombëtar	Shkalla e përafrimit të legjislacionit bazë	Përafruar pjesërisht me 5 direktiva të BE-së	Vlerësimi i ligjit për ndryshim (në proces)	Përafrimi i plotë i ligjit nr. 10/2020 "Për azilin në RSH"	Nga të dhënat e Drejtorisë së Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë - MB dhe raportimet në kuadër të kapitullit 24.	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.1.2 Sigurimi i praktikave të thjeshta dhe standarde për aksesin në azil dhe procedurat e ankimit	Kërkesa për azil Numri i Ankimeve	256 raste në QPA në proces			Statistika e QPA-së	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.1.2 Rritja e kapaciteteve të stafit përgjegjës për procedurat e azilit	Numri i trajnimeve, <i>workshop</i> -eve, vizitave studimore	Stafi ka marrë pjesë, në trajnimet e EUAA-së (3), ASPA (1). Është bërë një vizitë e shkurtër studimore në Kosovë.	Rritës 10% Rritja e trajnimeve brenda vendit dhe në rajon. Gjithashtu dhe e vizitave studimore.	Rritës 15%	Certifikimi dhe të dhënat e Drejtorisë së Politikave për Azilin të Huajt dhe Shtetësisë sepse jo të gjitha trajnimet certifikohen.	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans GCR 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.2.1 Identifikimi i shpejtë i personave me nevoja të veçanta gjatë procedurave të përzgjedhjes	Numri i personave me nevoja të veçanta të identifikuar dhe të asistuar	Një person i akomoduar me nevoja të veçanta gjatë vitit 2023, i cili është identifikuar dhe asistuar	Rritja e cilësisë së shërbimit të ofruar, në identifikim dhe asistim të rasteve me nevoja të veçanta	Rritja e cilësisë së shërbimit të ofruar, në identifikim dhe asistim të rasteve me nevoja të veçanta	Statistika e QPA-së	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.2.2 Infrastrukturë dhe burime njerëzore në qendrat pritëse dhe tranzitore për të siguruar plotësimin e nevojave të grupeve vulnerabel	Rritja e numrit të shërbimeve Rritja e numrit të stafit përgjegjës për asistimin e grupeve vulnerabel	Pjesë e ofrimit të shërbimeve direkte është bërë 1 punonjës (kujdestari i natës/kontratë e përkohshme pune) për vitin 2023	Rritës në ofrimin e shërbimeve	Rritës në ofrimin e shërbimeve	Statistika e QPA-së	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.2.3 Mbrojtje e veçantë për fëmijët e huaj të pashoqëruar	Numri i fëmijëve të pashoqëruar të asistuar	Nga 2019–2022 janë konstatuar 143 të mitur të huaj të pashoqëruar në vitin 2023 janë konstatuar 38 të mitur të huaj të pashoqëruar	Rritës në ofrimin e asistencës për shqyrtimin e kërkesës (nuk mund të	Rritës në ofrimin e asistencës për shqyrtimin e kërkesës (nuk mund të	ASHMDF Statistikat e Drejtorisë së Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësisë - MB	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Gcr

				përcaktojmë %)	përcaktojmë %)	Statistikat e Departamentit për Kufirin dhe Migracionin - DPPSH	17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.3.1 Programe me qëllim integrimin social-ekonomik të azilkërkuesve, refugjatëve	Numri i azilkërkuesve dhe refugjatëve që kanë përfituar nga programet integruese	70% e kërkuesve për mbrojtje ndërkombëtare kanë përfituar nga shërbimet integruese. Pjesa tjetër kanë qëndruar për një kohë të shkurtër në Qendrën e Pritjes për Azil për vitin 2023	Rritës i integritit të kërkuesve	Rritës i integritit të kërkuesve	Statistika e QPA-së	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Ger 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2
	4.3.2 Ofrimi i zgjidhjeve të qëndrueshme për personat me mbrojtje ndërkombëtare	Numri i azilkërkuesve dhe refugjatëve që përfitojnë periodikisht shërbimet publike, sociale, shëndetësore	15 persona me status të mbrojtjes ndërkombëtare janë pajisur me letërnjoftim elektronik. 3 janë pajisur me travel dokument. 10 janë pajisur me leje qëndrimi.	Rritës 10%	Rritës 15%	Të dhënat e Drejtorisë së Politikave për Azilin, të Huajt dhe Shtetësinë - MB	Action Plan For Sustainable Migration Governance In The Western Balkans Ger 17.18 SDG EC.VI.A2; EC.VI.B2